

EŞME İLÇESİNDE EĞİTİM-ÇEVRE İLİŞKİLERİ

Songül YEŞİL
Yüksek Lisans Tezi

DANIŞMAN: Prof.Dr. Lütfi ÖZAV

UŞak
2008

EŞME İLÇESİNDE EĞİTİM-ÇEVRE İLİŞKİLERİ

Songül YEŞİL

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Anabilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. Lütfi ÖZAV

**UŞak
Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**

Haziran 2008

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

EŞME İLÇESİNDE EĞİTİM-ÇEVRE İLİŞKİLERİ

Songül YEŞİL

İlköğretim Anabilim Dalı

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran -2008

Danışman: Prof.Dr. Lütfi ÖZAV

Bu araştırmanın temel amacı; Ege Bölgesi'nin, İç Batı Anadolu Bölümü'nde yer alan Uşak iline bağlı Eşme ilçesindeki eğitim-çevre ilişkilerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda belge taraması ve gözlem yöntemi kullanılmış, istatistiki bilgilerden faydalanılarak çalışma hazırlanmıştır.

Eşme ilçesinin coğrafi özellikleri ile eğitim ilişkileri kurulmaya çalışılarak elde edilen veriler, sebep ve sonuç ilişkileri ile açıklanmaya çalışılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda nüfus ve yerleşme özelliklerinin eğitim ile bağlantısı kurulmuş, nüfus ve yerleşmenin az olduğu yerlerde eğitim olanaklarının güçleştiği, sosyal ve ekonomik özelliklerin de buna paralel geliştiği sonucuna varılırken, coğrafi özelliklerin eğitim üzerinde doğrudan etkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde beşeri özelliklerin gelişmesi sonucunda eğitimin de gelişme göstereceği sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Çevre, Coğrafi özellikler, Ekonomik özellikler, Yerleşme özellikleri

ABSTRACT**EDUCATION AND HABITAT RELATIONS IN THE VICINITY
OF EŞME DISTRICT**

Songül YEŞİL

PRIMARY SCHOOL SOCIAL SCIENCES TEACHING MAIN DEPARTMENT

Afyon Kocatepe University, Institute of Social Sciences

June -2008

Advisor: Prof. Dr. Lutfi ÖZAV

The main purpose of this research is to enlighten the relations between education and the habitat of the society in the interior West Anatolian part of the Aegean region District of EŞme in UŞak. Due to this aim all of the parameters of the research have been evaluated by the observatory and statistical methods.

Topographical and demographic structures of EŞme district are the basic data inputs within the analysis. Cause and Effect relations and the consequences of the different situations are explained within the context.

Owing to effective parameters, which are parallel to education level effected the education itself is influenced by the poverty and the regional revenue of the district highly related to demography, socio-economy and the topography. It is a conclusive point of the research that human capabilities and cultural development should be improved by the better economic infrastructure and rectifying the habitat.

Keywords: Education, Environment, Geographical Features, Economical Features, Settlement Features

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

imza

Danışman Üye : Prof.Dr. Lütfi ÖZAV

Jüri Üyeleri : Prof.Dr. Adnan ŞİŞMAN

: Yrd.Doç.Dr. Yahya KADIOĞLU

İlköğretim Anabilim tezli yüksek lisans öğrencisi Songül YEŞİL'in "**Eşme İlçesinde Eğitim-Çevre İlişkileri**" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 04.06.2008 günü saat 14:00'de Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Mehmet KARAKAŞ
MÜDÜR

ÖNSÖZ

Bu çalışma Uşak ili Eşme ilçesinin eğitim coğrafyası ile çevresel özelliklerini ilişkilendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma alanı ile ilgili bugüne kadar detaylı bir çalışma yapılmamıştır. Araştırma alanı coğrafi ve çevresel faktörler açısından değişik özellikler göstermektedir. Bu özelliklerin ilçeye olan etkisi ile ilgili araştırmaların yapılmamış olması bu konunun belirlenmesinde etken olmuştur. Yapılan çalışma ile araştırma alanı bilimsel metotlarla ele alınarak incelenmiştir. İnceleme yapılırken alanın coğrafi, tarihi, beşeri özellikler ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Araştırma yapılırken çalışma alanını aydınlatacak her türlü veriye ulaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışmamda lisans eğitimim ve yüksek lisans eğitimimde her zaman engin bilgilerinden yararlandığım tez danışmanım Prf. Dr. Lütfi Özav'a şükranlarımı sunarım. Lisans ve Yüksek lisans programlarında her zaman bilgilerinden yararlandığım Uşak Eğitim Fakültesi öğretim görevlisi olan hocalarıma teşekkür ederim. Tez çalışmamda yardımlarını aldığım Araştırma Görevlisi Üzeyir Yasak'a, öğretilmem arkadaşlarıma; eğitim hayatım boyunca yanımda bulunan beni destekleyen aileme ve dayıma teşekkür ederim.

Songül YEŞİL

ÖZGEÇMİŞ

Songül YEŞİL

İlköğretim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans : 2005 Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi İlköğretim
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü

Lise :1999 Uşak Lisesi

İş / İstihdam

2007 Kocaeli/İzmit Ali Kahya Fatih İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı : Uşak/Eşme 20.03.1983

Cinsiyet : Bayan

Yabancı Dil : İngilizce

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZGEÇMİŞ.....	vi
HARİTALAR LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ.....	1
I. PROBLEM.....	1
II. AMAÇ	1
III. ÖNEM.....	1
IV. VARSAYIMLAR.....	2
V. SINIRLILIKLAR	2
VI. YÖNTEM	2
BİRİNCİ BÖLÜM	
EŞME İLÇESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ	
I. TARİHİ.....	3
II. COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ	4
A) COĞRAFİ KONUMU	5
B) TOPOGRAFİK YAPISI	7
C) İKLİMİ.....	7
III. NÜFUS ÖZELLİKLERİ.....	8
A) NÜFUSUN MEVCUT DURUMU.....	10
B) NÜFUSUN YILLARA GÖRE DAĞILIMI.....	12
C) NÜFUSUN YAŞ VE CİNSİYETLERE GÖRE DAĞILIMI.....	14
D) AİLE YAPISI.....	18

E) GÖÇLER VE NEDENLERİ	19
IV. YERLEŞME ÖZELLİKLERİ.....	22
A) KENT YERLEŞMELERİ.....	22
B) KIR YERLEŞMELERİ.....	24
V. EKONOMİK ÖZELLİKLERİ	27
A) TARIM.....	27
B) HAYVANCILIK	31
C) MADENCİLİK.....	33
D) SANAYİ	34
VI. ULAŞIM	36

İKİNCİ BÖLÜM

EŞME'DE EĞİTİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

I. EĞİTİMİN GELİŞİMİ.....	39
II. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM	41
A) MERKEZDE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM	43
B) KASABA VE KÖYLERDE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM.....	45
III. İLKÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ.....	47
A) MERKEZDE İLKÖĞRETİM	50
B) KASABA VE KÖYLERDE İLKÖĞRETİM.....	53
1. Birleştirilmiş Sınıflar	55
2. Taşınmalı Eğitim	57
IV. ORTAÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ.....	63
A) GENEL ORTAÖĞRETİM OKULLARI.....	65
B) MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM OKULLARI	66
C) ÇOK PROGRAMLI LİSELER	69
V. YÜKSEKÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ.....	71
VI. YAYGIN ÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ	72
SONUÇ	74
KAYNAKÇA	80

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Eşme İlçesinin Coğrafi Konumu	6
Harita 2. Çalışma Alanının Ulaşım (Karayolu ve Demiryolu) Haritası	37

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kasabaların Nüfusu (2000).....	11
Tablo 2. Köylerin Nüfusu (2000).....	12
Tablo 3. Nüfus Sayım Sonuçları (1975-2000).....	13
Tablo 4. Kasabaların Nüfusunun Cinsiyetlere Göre Dağılımı (2000).....	15
Tablo 5. İlçe Nüfusunun Yaş ve Cinsiyet Yapısı (2000).....	17
Tablo 6. Hane Halkı Büyüklüğü (2000).....	19
Tablo 7. Genel Arazi Kullanımı (2006).....	29
Tablo 8. Hayvan Sayısı (2006).....	32
Tablo 9. Hayvansal Üretim Yapan İşletme Sayısı (2006).....	35
Tablo 10. Cinsiyetlere Göre Anasınıfı Öğrenci Sayıları (2004-2006).....	45
Tablo 11. Kasaba ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	46
Tablo 12. Yıllara Göre Eşme’de İlköğretim Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (2005-2006).....	48
Tablo 13. Yıllara Göre OKS Başarı Oranları (2004-2006).....	49
Tablo 14. Merkezde Okulların Derslik ve Cinsiyetlerine Göre Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	50
Tablo 15. Merkez Okullarında Sınıflara Göre Kız Ve Erkek Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	52
Tablo 16. Kasaba ve Köy Okullarında Derslik ve Cinsiyetlere Göre Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	53
Tablo 17. Kasaba ve Köy Okullarında Sınıflara Göre Kız ve Erkek Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	54
Tablo 18. Kasaba ve Köylerde Birleştirilmiş Sınıflı Okullar ve Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	57
Tablo 19. Eşme’nin Kasaba ve Köy Okullarında Taşınmalı İlköğretim Verileri (2005-2006).....	59
Tablo 20. Kasaba ve Köylerde Taşınmalı Eğitim Okul , Derslik ve Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	61
Tablo 21. Yıllara Göre ÖSS Başarı Oranı (2004-2006).....	64
Tablo 22. Ortaöğretim Okulları, Derslik ve Cinsiyetlerine Göre Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	65

Tablo 23. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Sınıf ve Cinsiyetlerine Göre Öğrenci Dağılımı (2005-2006).....	67
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Eşme Şehir-Köy Nüfusu (2000).....	10
Şekil 2. Nüfus Sayım Sonuçları (1975-2000).....	14
Şekil 3. Nüfusun Cinsiyetlere Göre Dağılımı (2000).....	15
Şekil 4. Kasabaların Kadın ve Erkek Nüfusu (2000).....	16
Şekil 5. Nüfus Piramidi (2000).....	17
Şekil 6. Mahallelerin Nüfus Dağılımı (2000).....	23
Şekil 7. Arazi Dağılımı (2006).....	29
Şekil 8. Yıllara Göre Okul Öncesi Eğitim (2004-2006).....	43
Şekil 9. Anasınıfı Bulunan Okullar ve Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	44
Şekil 10. Merkezde Okullara Göre Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları (2005-2006).....	51
Şekil 11. Merkezde Kız ve Erkek Öğrencin Dağılımı (2005-2006).....	52
Şekil 12. Kasaba ve Köy Okullarında Kız ve Erkek Öğrencilerin Dağılımı (2005-2006).....	55
Şekil 13. Taşınan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı (2005-2006).....	62
Şekil 14. Yıllara Göre Eşme Ortaöğretim Öğrenci Sayıları (2004-2006).....	64
Şekil 15. Şehit Cemalettin Avcı Anadolu Lisesi Sınıflara ve Cinsiyetlere Göre Öğrenci Sayıları (2006-2007).....	66
Şekil 16. Şehit Adem Çiftçi Çok Programlı Lisesi Sınıflara ve Cinsiyetlere Göre Öğrenci Dağılımı (2006-2007).....	70

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Kırsal Yerleşmeden Bir Görünüm	25
Fotoğraf 2. Tarım Arazisinden Görünüm.....	28
Fotoğraf 3. Ekonomik Faaliyet Olan Tütün Tarlalarından Bir Görünüm	31
Fotoğraf 4. Ekonomik Faaliyet olan Küçükbaş Hayvancılıktan Görünüm	32
Fotoğraf 5. Kışladağ Altın Madeni'nden Bir Görünüm	33

KISALTMALAR

AB	:	Avrupa Birliği
ADIS	:	Arıza İhbar Servisi
ADSL	:	Asimetrik Sayısal Abone Hattı
a.g.e.	:	Adı geçen eser
BSİÖO	:	Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulu
PL	:	Çok Programlı Lise
ha.	:	Hektar
İÖO	:	İlk Öğretim Okulu
Km	:	Kilometre
km ²	:	Kilometre kare
KTS	:	Kablosuz Telefon Sistemi
MEM	:	Milli Eğitim Müdürlüğü
OKS	:	Orta Öğretim Kurumları Sınavı
ÖSS	:	Öğrenci Seçme Sınavı
PİO	:	Pansiyonlu İlköğretim Okulu
PTT	:	Posta Ve Telgraf Teşkilatı
ŞCAAL	:	Şehit Cemalettin Anadolu Lisesi
TRT	:	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
vb.	:	Ve Benzeri
YİBO	:	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

GİRİŞ

I. PROBLEM

Çalışma alanı çok köklü bir geçmişe sahip olup, Frigler, Lidyalılar, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlılarca yerleşim birimi olarak kullanılmıştır. Cumhuriyet döneminde Manisa iline bağlı olan Eşme, 1953 yılında Uşak'ın il statüsüne kavuşmasıyla Uşak iline bağlanmıştır. İlçede eğitim faaliyetlerinin geçmişi eski dönemlere uzanmakla birlikte Cumhuriyet döneminde gelişme kaydetmiştir. Ancak hala istenen eğitim seviyesine ulaşamamıştır. Özellikle dağınık ve kırsal yerleşmenin olduğu Eşme'de eğitim seviyesi düşük kalmıştır. Beşeri özelliklerin yetersiz olması eğitim hizmetlerinin gelişmesine engel olmaktadır.

II. AMAÇ

Çalışma alanı ile ilgili yeterli düzeyde akademik çalışma yapılmamıştır. Bu alan içerisinde yapılan çalışmaların yok denecek kadar az olması, yapılacak çalışmalara destek ve altyapı oluşturacak belge ve istatistiki bilgilere ulaşmada zorluklar ve sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Yapılan araştırmada Eşme ilçesi örnekleme alınmış, ilçe merkezi, kasaba ve köylerindeki eğitim faaliyetleri ile beşeri ve coğrafi özelliklerin birbirleriyle olan ilişkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda ulaşılan bulgular ve sorunlara getirilen çözüm önerilerine sonuç kısmında yer verilmiştir.

III. ÖNEM

Günümüzde en büyük sorun eğitim alanında yaşanmaktadır. Toplumların gelişmişlik seviyeleri eğitim düzeyleriyle ölçülmektedir. Bunun için devletler eğitim politikalarına önem vermekte ve sürekli eğitim sistemlerini geliştirme çabasındadırlar. Ancak yapılan çalışmalarda görülen eksiklik ise eğitimin ilişki içerisinde olduğu etkenlerin yeteri kadar göz önünde bulundurulmasıdır. Oysa eğitim politikalar, sistemlerle ilişkili olduğu kadar eğitim kurumlarının bulunduğu yerin, beşeri ve coğrafi özellikleriyle doğrudan ilişkilidir. Buna örnek olarak 8 yıllık zorunlu eğitimin halkın eğitim seviyesini yükseltmesine rağmen, ortaöğretimdeki başarının düşüşü verilebilir. Bu nedenle devletin

eğitim ile ilgili yaptığı çalışmalarda eğitimin ilişkili olduğu etkenler üzerinde durması gerekmektedir. Bu alışmanın Eşme vb. zellikler gösteren yerleşme birimlerindeki eğitim-evre ilişkisinin ortaya konulmasında önemli bir eksikliği gidereceği ve benzer çalışmalara rehberlik edeceği dşnlmektedir.

IV. VARSAYIMLAR

Çalışma alanı seyrek nüfuslu ve dağınık yerleşme özellikleri gösteren bir yapı arz etmektedir. Beşeri zellikler eğitim üzerinde etkili olmakta, beşeri özelliklerde yaşanan gelişmeler eğitimin yükselmesine etken olacağı gibi, eğitimin yükselmesi de beşeri özelliklerin gelişmesini sağlayacaktır.

V. SINIRLILIKLAR

Eşme ilişi hakkında yeterli düzeyde yazılı belgenin bulunmaması yapılan her türlü araştırmayı zorlaştırmaktadır. Özellikle güncel belgelerin ve istatistiki bilgilerin ulaşılması sıkıntı yaratmaktadır. Ulaşılan belge ve verilerin yetersiz olması, güncel olmaması, konuyla ilgili görsel grafik, harita vb.lerin eksiklikleri çalışmadaki başlıca sınırlılıkları oluşturmuştur. Bu nedenle bu çalışma ulaşılabilen literatür ve istatistiki bilgiler ve yapılan gözlem sonuçlarıyla sınırlıdır.

VI. YÖNTEM

Eşme ilişesinde eğitim-evre ilişkisi başlığında hazırlanan bu çalışmada bilimsel ilke ve yöntemlere bağlı kalınmıştır. Konunun ve araştırma sahasının seçiminde konuyla ilgili daha önce bu tür bir çalışma yapılmamış olması etkili olmuştur.

Çalışmaya kaynak olabilecek ve temel oluşturabilecek çalışmaların incelenmesiyle başlanmıştır. Araştırma sahasına gidilerek gerekli gözlemler ve incelemeler yapılmıştır. Konuyla ilgili istatistiki bilgilerin sağlanması için gerekli kurum ve kuruluşlara gidilerek bu verilere ulaşılmıştır. Ulaşılan veriler grafik ve tablolara dönüştürülmüş, literatür ve gözlem sonuçları birbirleriyle ilişkilendirilerek çalışma hazırlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

EŞME İLÇESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

I. TARİHİ

İç Batı Anadolu'da bulunan Uşak ilinin en büyük ilçesi ve tarihin ilk çağlarından beri değişik milletlere merkez olan Eşme, oldukça köklü bir tarihe sahiptir.

Eşme ilçesi Frigyalılar, Lidyalılar, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerini gören bir yerleşim merkezidir¹. Bölgenin geçmişten günümüze bu kadar çok uygarlığa merkez olması yeryüzü şekillerinin, ikliminin elverişli olması ve bölgede çeşitli ekonomik uğraşların yapıyor olmasıdır.

Anadolu Selçukluları zamanında, 1233'te bölge kesin olarak Türklere geçmiştir. Büyük Osmanlı tarihçisi Münecimbaşı Ahmet Dede'nin Cami-üd Düvel'ine göre Germiyanogulları Beyliğini kuran ve Kütahya'yı merkez edinen Alişiroğlu I. Yakup Bey'in 1302 yılında sahip olduğu Banaz, Kula ve Denizli bölgeleriyle birlikte Osmanlı idaresine bağlanmıştır. Eşme adının Germiyanogulları zamanında, günümüzden 638 yıl öncesinden kaldığı anlaşılmaktadır. 1867 yılına kadar Manisa'ya bağlı olan ilçe sonrasında Denizli'ye bağlanmıştır². İlçe sınırlarının bir çok ile uzaklığı mesafe olarak aynı bulunmasından dolayı tarih içerisinde değişik merkezlere bağlı olarak yerleşim yeri olarak kalmıştır.

Köylülerinin atalarından kalma hatıralarına göre Eşme adı, bu addaki Yörük Oymağı'ndan kalmadır. Bugün Eşme'deki en büyük aşiret Horasan'dan gelme oldukları bilinen Kargılı, Küşeli ve Çıkılı adlı uç oymağı bulunan Kaçarlar'dır.

İlçe, 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar, Beş Kaza adı ile anılan nahiyelerden birisidir. Bu nahiyeler, Selendi, Sirge, İnay, Güre ve Takmak'tır. Bu nahiyelerde, o zamanın hükümet teşkilatına göre; müdür, tapu memuru ve askerlik şube başkanı

¹ Nejat İŞCAN, Eşme ve Kilimcilik, Ak Ofset, Eskişehir, 2004, s.1.

² Eşme Belediyesi, Eşme Tanıtım Rehberi, Eşme, 2005, s.2

bulunuyordu. Denizli mutasarrıflık olduğu zaman, Takmak kaza merkezi olmuş; Selendi, Güre, İnay ve Sirge nahiyeleri yeni kazaya bağlanarak Eşme adını almıştır (1867)³. Bu yerleşim yerleri zaman içerisinde farklı il ve ilçe merkezlerine bağlanmıştır.

Kurtuluş Savaşı'nda Yunan işgaline uğramış, yakılıp, yıkılıp, harabeye dönmüştür.Eşme merkezde ve köylerinde Yunanlılar ölü, yaralı, dayak, işkence, tecavüz olayları ;ev, dükkan, resmi ve dini bina yakılmış, birçok menkul ve gayrimenkule zarar verilmiştir⁴. 3 Eylül 1922'de Eşme düşman işgalinden kurtulmuştur⁵.Eşme'nin İç Ege'de bulunması kurtuluş savaşının en önemli mücadelelerinin verildiği yerlere yakın olması Kurtuluş Savaşı içerisindeki rolünün de artmasına neden olmuştur.Batı Anadolu'da işgallerin başlaması üzerine Eşme kısa sürede direniş hareketinin merkezi haline gelmiştir⁶. Bölge halkı tüm Anadolu da olduğu gibi düşmanı yurttan atma konusunda büyük mücadeleler vermiştir.

Yunanlıların yakıp yıkması ile harabeye dönen Takmak'ın imarının güçlüğü yüzünden, Manisa İl Genel Meclisi Kararı ile ilçe merkezinin, Afyon-İzmir demiryolu üzerinde Elvanlar İstasyonu yanındaki araziye kurulması gerçekleştirilmiştir. 26 Mart 1934'te kaymakamlık Elvanlar Mahalle merkezine taşınmıştır. Bu yeni ilçe merkezi kısa sürede gelişmiş, bugün Uşak'ın en büyük ve mamur bir ilçesi haline gelmiştir.

Çalışma alanı, 1953 yılına kadar Manisa iline bağlı iken, aynı yıl il olan Uşak'a (Uşak Kütahya'nın ilçesi idi) bağlanmıştır⁷. Bu tür bir değişikliğe gidilmesinin nedeni ise Manisa il merkezinin Eşme'ye çok uzak olması ilçe ile il arasındaki ilişkilerin zor olmasıdır. O yıllardan bugüne de Uşak ilinin en büyük ilçesi olarak sürekli bir gelişim göstermektedir.

II. COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

Ege Bölgesi'nde İç Batı Anadolu'da Uşak iline bağlı olan Eşme'nin coğrafi konumu, topografik yapısı ve iklim özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

³ XII. Uluslararası Eşme Turistik Kilim, Kültür ve Sanat Festivali, 27-28-29 Mayıs, 2005, s.1

⁴Erdoğan SOLAK, XX.Yüzyılda Uşak,Batıkol Matbaası, Uşak, 2002, s.31

⁵ Eşme Tanıtım Rehberi,s.2.

⁶ Ş.Turgut ÜZÜM, Kuva-yı Milliyeci Hacı Müftü'nün Hikayesi, Uşşak Matbası, Mayıs 2000, İzmir, s.13

⁷ Eşme Kaymakamlığı "Eşme'nin Tarihçesi" <http://esme.gov.tr/> (10.10.2007).

A) COĞRAFI KONUMU

Özel ve nesnel coğrafi fenomenlerin, yeryüzünde konuşlandığı, ya da konuşlandırıldığı yer, onların coğrafi konumu olarak tanımlanmaktadır⁸.

Uşak ili, komşuları olan Kütahya ve Afyon illeri gibi İç Anadolu ve Ege Bölgesi arasında geçiş bölümü teşkil eden bir İç Batı Anadolu eşiği üzerinde yer alır. İlin topraklarını kuzeyden Kütahya ilinin Gediz ve Altıntaş ilçeleri, doğudan Afyon ilinin Sandıklı ve Sincanlı ilçeleri, güneyden Denizli ilinin Çivril, Çal ve Güney ilçeleri, batıdan Manisa ilinin Sarıgöl, Kula, Selendi ilçeleri çevirmektedir.

Kuzeyde Şaphane Dağı (2121m) kuzeydoğuda Murat Dağı (2309 m) güneydoğuda Bulkaz Dağı (1990 m) ilin sınırlarını çizer. Kuzeybatıda Gediz, güneyde Büyük Menderes nehirleri ilin doğal sınırlarını teşkil eder. Bu sınırlar içinde Uşak ili 5341 km'lik alanı kaplar⁹.

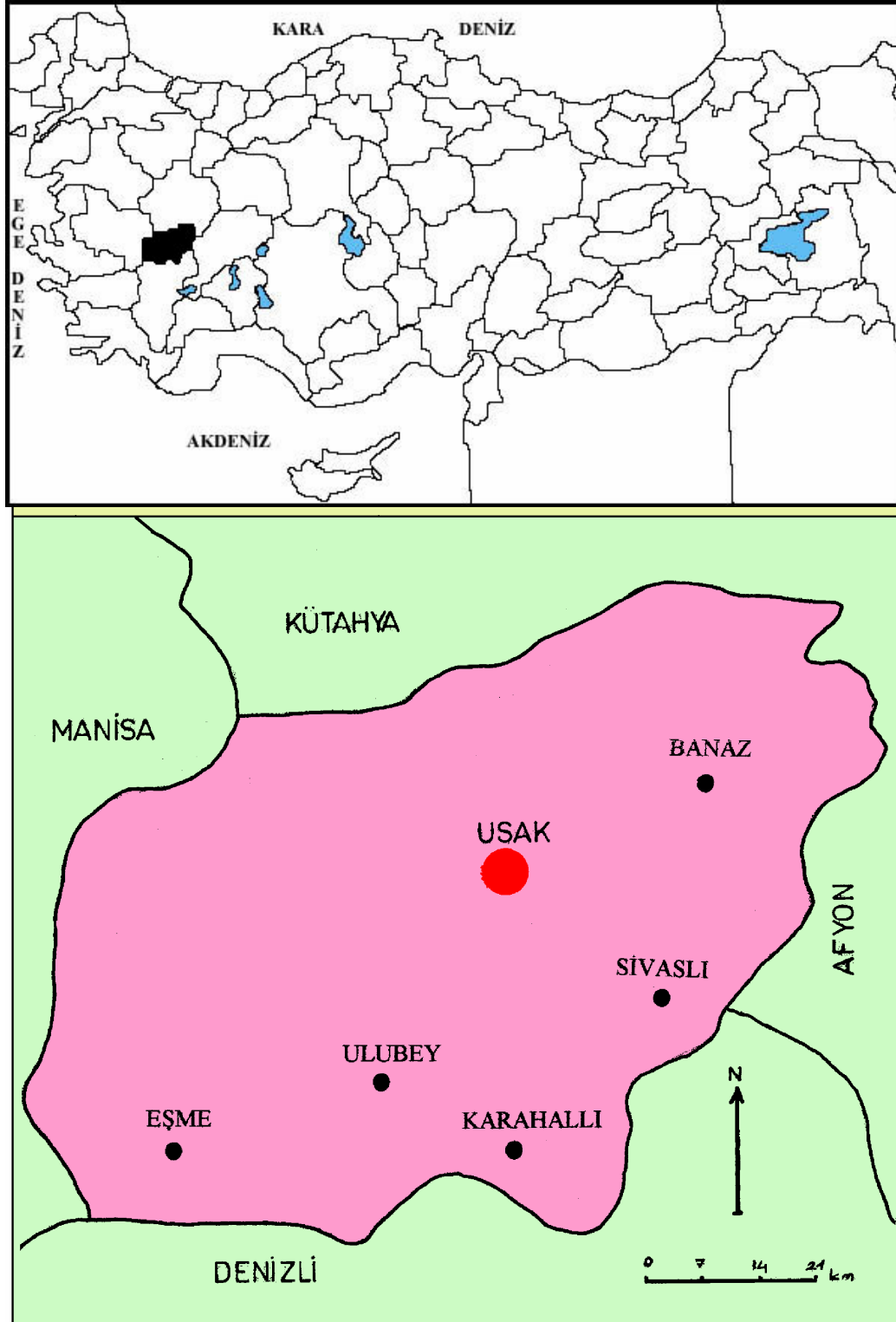
İlçenin doğusunda Ulubey ve Uşak merkez ilçeleri, batısında Manisa'nın Alaşehir ve Sarıgöl ilçeleri , kuzeyi Manisa'nın Kula ve Selendi ilçeleri, güneyinde de Denizli'nin Güney ilçesi ile çevrilidir. Denizden yüksekliği 823 m olup il merkezi Uşak'a karayolu ile 64, demiryolu ile 69 km mesafededir. İlçeden Uşak-İzmir Demiryolu geçmektedir¹⁰. İlçe sınırlarının bir çok yerleşim yeri ile bağlantısının olması ve önemli kara ve demir yolunun geçmesi ilçe merkezinin önemini artırmıştır.

Uşak ilinin Türkiye üzerindeki konumu ve Uşak il haritası üzerinde Eşme ve Uşak'ın diğer ilçelerinin konumu görülmektedir (harita 1).

⁸ Hayati DOĞANAY, Coğrafya'ya Giriş, Çizgi Kitabevi, Konya, 1998, s.161

⁹ Uşak Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uşak İl Kültür ve Turizm Envanteri, Özel İdare Müdürlüğü, Uşak, 2005,s.9

¹⁰ Eşme, Uşak, http://tr.wikipedia.org/wiki/E%C5%9Fme,_U%C5%9Fak (10.10.2007).

Harita 1. Eşme İlçesinin Coğrafi Konumu

B) TOPOGRAFİK YAPISI

Araştırma alanı yeryüzü şekilleri bakımından engebeli bir arazi üzerine kurulmuştur. Arazi genel olarak çıplaktır. Yer yer palamut meşesi görülür. İlçenin Karacaömerli ve Akça köylerinde çam ormanları vardır. Diğer yerler ise, pırnar denilen bodur çalılar ile kaplıdır¹¹.

Yazın kuruyan, kışın gürleşen dereleri, kuzeydeki Gediz ve Büyük Menderes ırmaklarına karışır. Gediz'den başka, yaz ve kış devamlı akan, herhangi bir akarsuyu yoktur. Kışın yağmur suları ile beslenen Güllü ve Eşme dereleri vardır¹². Bu durum araştırma alanında kullanma, sulama gibi ihtiyaç duyulan alanlarda su sıkıntısının yaşanmasında rol oynayarak ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesi ve günlük ihtiyaçların giderilmesi açısından problem oluşturmaktadır.

C) İKLİMİ

Türkiye, matematik konumu itibariyle ılıman iklim kuşağı üzerinde yer almaktadır. Bununla birlikte, coğrafi özelliklerle nedeniyle, belli bir hava kütesinin etkisi altında değildir. Türkiye'nin iklim özelliklerini kuzeyde Avrasya ve Kuzey denizi üzerinde ortaya çıkan soğuk karakterli polar veya kutbi hava kütesi ile güneyde tropikal bölgelerden kaynaklanan hava kütleleri belirlemektedir¹³.

Araştırma alanımızın bağlı bulunduğu Uşak'ta farklı iklim koşullarının etkisi kendini göstermektedir. Uşak ili genel görünümü itibariyle, Ege ve İç Anadolu bölgeleri arasında geçiş özelliği taşıyan iklim tipine sahiptir. İlde Ege Bölgesi'ne nazaran daha sert, İç Anadolu Bölgesi'ne göre ise daha yumuşak iklim koşulları yaşanmaktadır. Temmuz ve ağustos ayları sıcak ve kurak geçerken, ocak ve şubat aylarında don olaylarına rastlanmaktadır¹⁴. Eşme ilçesinde kışlar çok soğuk, yazlar sıcak ve kurak geçer. Kışın fazla kar yağmaz. İlkbahar ve sonbahar mevsimleri uzun sürer. İlçe merkezi engebeli arazi üzerine kurulmuş olduğundan kışın yağın şiddetli yağmurlar erozyona sebep olmaktadır.

¹¹ Eşme Tanıtım Rehberi, s.4

¹² Eşme Belediyesi, Coğrafi Özellikler, http://www.esme.bel.tr/Ozel_Sayfalar.aspx?id=19, (10.10.2007).

¹³ İbrahim ATALAY, Türkiye Coğrafyası, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1997, s.118

¹⁴ Recep BABACAN, Mesudiye ve Ayrancı Köylerinde Eğitim-Çevre İlişkileri, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak, 2006. s.26

İlçede yıllık ortalama yağış m^2 ye 241.8/kg'dir yağışların aylara ve mevsimlere göre dağılımı düzensizdir¹⁵. İklimin kıyıya göre sertleşmesinde denizden yükseltinin artması ve deniz etkisinin yok olması etkili olmuştur. Sıcaklığın ve yağış mevsimlere göre değişikliği göstermesi bölgenin ekonomik ve sosyal etkinlikleri üzerinde de rol oynamıştır. Bu durum tarım ve hayvancılık gibi ekonomik faaliyetler de değişikliğin yaşanmasına etken olmuştur. İlçede ılıman iklim isteyen ürünlerin yanında karasal iklim özelliği isteyen ürünlerde yetişmesinin yanı sıra büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde de etkisini göstermiştir.

III. NÜFUS ÖZELLİKLERİ

Bir ülke ve bölgede bulunan insanların sayısına nüfus denir. Ekonomisinin gelişmesinde doğal zenginlikler ile birlikte beşeri şartların da rolü büyüktür. Ekonomik şartlar üzerinde etkin olan yalnız insan topluluklarının niceliği değil, nüfusun çok çeşitli olan niteliğidir. Nüfusun niceliği değil, artış hızı, yaş grupları, doğum-ölüm, ortalama yaşam süresi, bağımlılık oranı, cinsiyet durumu, okuryazarlık, kentleşme vb. Nüfusun yapısını oluşturan temel şartlardır¹⁶.

Belirli bir tarihte bir yerde yaşayan insanların toplamı olan nüfus ülkelerin en önemli zenginlik kaynağını oluşturmaktadır. Çünkü gelişmiş ülkelerde yani sanayisi ileri olan ülkelerde çeşitli iş yerlerinde iş gücüne fazla ihtiyaç duyulur. Bu yüzden nüfusu fazla olan ülkeler bu iş gücünü sağlamakta zorluk çekmezler. Dünyanın büyük ülkeleri nüfusu fazla ve ekonomisi güçlü olan ülkelerdir. İyi eğitilmiş insanlardan fazla nüfuslu ülkelerde, eğitim, sağlık, bankacılık gibi çeşitli hizmet sektörlerinde çalıştırmak için kaliteli elamanlar bulma kolaydır. Buna karşılık yeterli eğitimi almamış olan bireylerden oluşan kalabalık nüfus, ülke için bir güç kaynağı değil, tam tersine çeşitli sorunların kaynağıdır. Böyle bir nüfus, ülkelerin kalkınması için olumlu değil, engelleyici bir etkendir.

Nüfus olaylarının tümünün izlenemediği, dünyanın çoğu ülkelerinde nüfusla ilgili bilgileri toplamak için birinci derecede başvurulan yöntem nüfus sayımıdır¹⁷. Çoğalma, yaş, çalıştığı iş gelir düzeyi, azalma eğitim durumu gibi nüfusa ait özellikler, ancak nüfus

¹⁵ 2006 Yılı Çalışma Raporu, T.C. Tarım ve Köyüleri Bakanlığı Eşme İlçe Müdürlüğü, Eşme, 2006, s.4.

¹⁶ Halil GÜNGÖRDÜ, Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, 1. Basım, Nobel Yayıncılık, 2001, s.1.

¹⁷ Erol TÜMERTEKİN ve Nazmiye ÖZGÜÇ, Beşeri Coğrafya, Çantay Kitapevi, İstanbul, 1998, s.233.

sayımı ya da gelişmiş ülkelerdeki gibi nüfus belirlemesi sonucunda ortaya çıkar. Bu sayımlar veya belirlemeler sonucu elde edilen veriler, nüfus istatistiklerini oluşturur. Nüfus istatistik verileri, ülke nüfusunun çeşitli özelliklerini ortaya koyması bakımından çok önemlidir. Ülkedeki mevcut durumların ortaya konulması ve geleceğe ait planlamalar bu değerler dikkate alınarak yapılır. Nüfus sayımları, nüfusu yıllara göre artış hızını gösterir. Böylece ülke yöneticileri, nüfus artışının doğuracağı sorunları da çözmek için önceden plân yapma imkanına kavuşur. Eğitim, sağlık, haberleşme, ulaşım ve iş bulma konularında vatandaşlara yeterli hizmet sunmak modern devlet anlayışının başta gelen gerekleri arasındadır. Dünya nüfusunun sürekli artması, açlık, işsizlik, hastalık ve çeşitli sosyal bunalımları, da beraberinde getirecektir. Bu durum dünya devletlerinin dikkatini çekmiş böylece nüfus ve nüfus artışı konularına yönelmişlerdir.

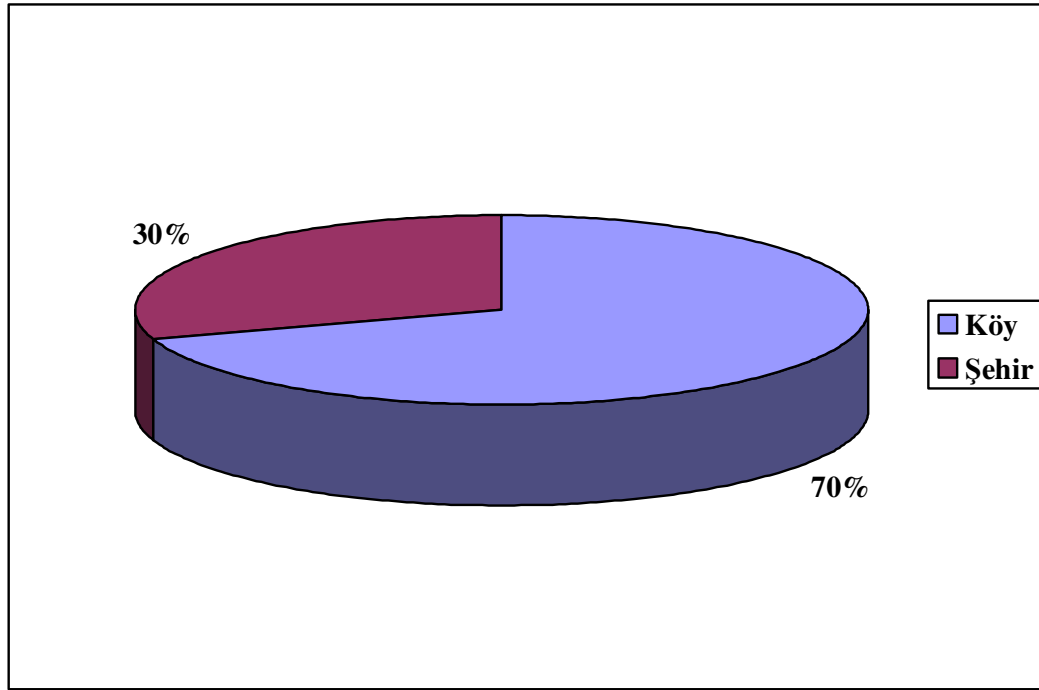
Türkler, nüfusla ilgili kayıtları ilk tutan milletler arasında yer almaktadır. Selçuklular döneminde bile ülke nüfusunun tespitine yarayan bazı kayıtlar bulunmaktadır. Osmanlı devleti zamanına geldiğimiz ise bu kayıt işlemleri biraz daha iyi ve kullanışlı yapılmaya başladı. Bu kayıtlar Fatih Sultan Mehmet devrinde tahrir defterlerine yapılıyordu. Bu kayıtlardan ülke nüfusu hakkında bilgi ediniyoruz. Esasta vergi toplamaya yönelik olarak tutulmaya başlanan bu defterlerde sağlıklı bilgiler bulunmaktadır. Bu durum batılıların dikkatini çekmiştir. Türklerde gerçek anlamda ilk nüfus sayımı, 1831 yılında yapılmıştır. Fakat bu sayımın sonuçları hakkında sağlıklı bilgiler mevcut değildir. Hem bu nedenle hem de o zamanki nüfusu hakkında fikir ileri sürmek mümkün olmamaktadır.

İlk sayımın 1927'de yapıldığı,1935'den1990'a kadarda her beş yılda bir sürdürüldüğü sayımların aralıkları 10 yıla çıkarılmıştır. Fakat, özellikle ülke içi hareketliliğin (göçlerin) en çok arttığı 1990'lı yılların ilk yarısına ait bilgilerin olmaması seçmen sayısı ve seçim bölgelerinin,saptanmasında meydana gelen belirsizlik 1997'de çok dar kapsamlı sorularla da olsa bir sayım yapılması zorunluluğu doğurmuştur¹⁸. En son nüfus sayımı ise 2000 yılında gerçekleşmiştir.Türkiye genelinde olduğu gibi ilçede de sayım sonuçlarının ortaya koyduğu istatistikler yerel ve merkezi yönetimin ilçe ile ilgili yapacak oldukları çalışmalara temel oluşturmaktadırlar. Eşme ilçesine ait nüfus özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

¹⁸ TÜMERTEKİN, ÖZGÜÇ, a.g.e., s.236.

A) NÜFUSUN MEVCUT DURUMU

Herhangi bir yerleşim yerinde genel nüfusun toplam alana oranıyla bulunan değere aritmetik nüfus yoğunluğu adı verilir. Alanın az nüfusun fazla olduğu yerlerin km^2 'ye düşüne kişi sayısının fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır¹⁹. Eşme'nin 2000 yılı sayım sonuçlarına göre nüfusu 38.847'dir. Nüfus yoğunluğuna baktığımızda ise km^2 'ye 29 kişi düşmektedir. Türkiye'nin aritmetik nüfus ortalaması km^2 'ye 89 kişidir. Türkiye ile Eşme'nin aritmetik nüfus yoğunluğunu karşılaştığımızda Eşme'nin nüfus yoğunluğu oldukça azdır. Bunun nedeni ise; kapladığı alana göre nüfusun az olmasıdır. Eşme'de yaşayan nüfusun 11.669'u şehirde 27.178'i köylerde yaşamaktadır. Bu nüfusun oransal dağılımı ise %70'i köy, %30'u şehirde yaşayanlara aittir (Şekil 1). Bunun nedeni ise; Eşme merkezde iş olanaklarının bulunmaması, sosyal olanaklarının zayıf olması yani nüfusun merkezde yaşamayı tercih edecekleri etkenlerin bulunmaması olduğu söylenebilir.

Şekil 1. Eşme Şehir-Köy Nüfusu (2000).

Araştırma alanına bağlı 57 köy, 3 kasaba bulunmaktadır. Bu kasabalar, Güllü, Ahmetler ve Yeleğen'dir. Eşme'nin kasabalarına baktığımızda en kalabalık olan Yeleğen,

¹⁹ GÜNGÖRDÜ,a.g.e.,s.16,17

sonra Ahmetler, sonrasında ise Güllü gelmektedir (Tablo 1). Yeleğen'in nüfusunun kalabalık olmasının nedeni merkeze yakın olan yerleşim yerlerinin Yeleğen'e bağlı mahalle gibi gösterilmesidir.

Tablo 1 Kasabaların Nüfusu (2000).

Kasabalar	Nüfus
Ahmetler	2018
Güllü	1993
Yeleğen	2663

Kaynak: İl Nüfus Müdürlüğü Verileri,2006.

Alanın en kalabalık köyü 1329 nüfusu ile Karaahmetlerdir. Karahmetler'i 1131 nüfusu ile Saraycık ve 1028 nüfusuyla Armutlu köyleri takip etmektedir. Nüfusu en düşük köyler ise; 38 nüfus ile Gökçukur, 60 nüfus ile Hardallı ve 70 nüfusları ile Yaylaköy ve Akçaköy'dür (Tablo 2). Birçok kırsal yerleşim yerimde olduğu gibi Eşme'nin köylerinde de geçmiş dönemlere göre nüfusunda azalma görülmektedir.

Tablo 2. Köylerin Nüfusu (2000).

Köy Adı	Nüfus	Köy Adı	Nüfus
Ağabey	1197	İsalar	155
Akçaköy	70	Kandemirler	221
Alahabalı	326	Karaahmetli	1329
Araplar	252	Karabacaklı	246
Armutlu	1028	Karacaömerli	163
Aydınlı	121	Katrancılar	117
Balabancı	315	Kayalı	727
Bekişli	212	Kayapınar	636
Bozlar	363	Kazaklar	219
Camili	105	Keklikli	501
Ceberler	102	Kıranköy	856
Cemalçavuş	164	Kocabey	133
Cevizli	172	Kolankaya	279
Çalıkhasan	79	Konak	283
Çaykışla	393	Köseler	184
Davutlar	241	Köylüoğlu	373
Delibaşlı	275	Manavlı	334
Dereköy	548	Narıncaı	111
Dereli	267	Narlı	294
Dervişli	673	Oymalı	300
Emirli	103	Puslu	492
Eşmeli	352	Saraycık	1131
Eşmetaş	342	Şehitli	244
Gökçukur	38	Takmak	672
Güllübağ	732	Uluayla	523
Güney	158	Yaylaköy	70
Günyaka	190	Yeniköy	184
Hamamdere	228	Yeşilkavak	829
Hardallı	60		

Kaynak: İl Nüfus Müdürlüğü Verileri,2006.

B) NÜFUSUN YILLARA GÖRE DAĞILIMI

Nüfus hareketleri çok hızlı bir değişim halinde olan ve gerekçeleri birbirinden farklı özellikler taşıyan toplumsal dinamiklerdir. Bu nedenle de değişimlerin takip edilebilmesi

ve nedenlerin ortaya çıkartılması oldukça zordur²⁰.Nüfusun yıllara göre değişim göstermesinde doğumlar, ölümler, göç olayları etkili olmuştur.

İlçenin nüfus sayımları incelenirken 1975 yılı temel alınmıştır. Eşme'nin yıllara göre nüfusu incelendiğinde belirgin değişmelerin olduğu gözlenmektedir. En fazla değişimi 1980-1985 arasındaki nüfusun yükseliş ile 1985-1990 yılları arasındaki nüfustaki düşüş göstermektedir. 1980 yılında 38756 olan ilçe nüfusu, 1985 yılında 40849'a yükselmiştir. 1990'da ise 39902'ye gerilemiştir (Tablo 3).

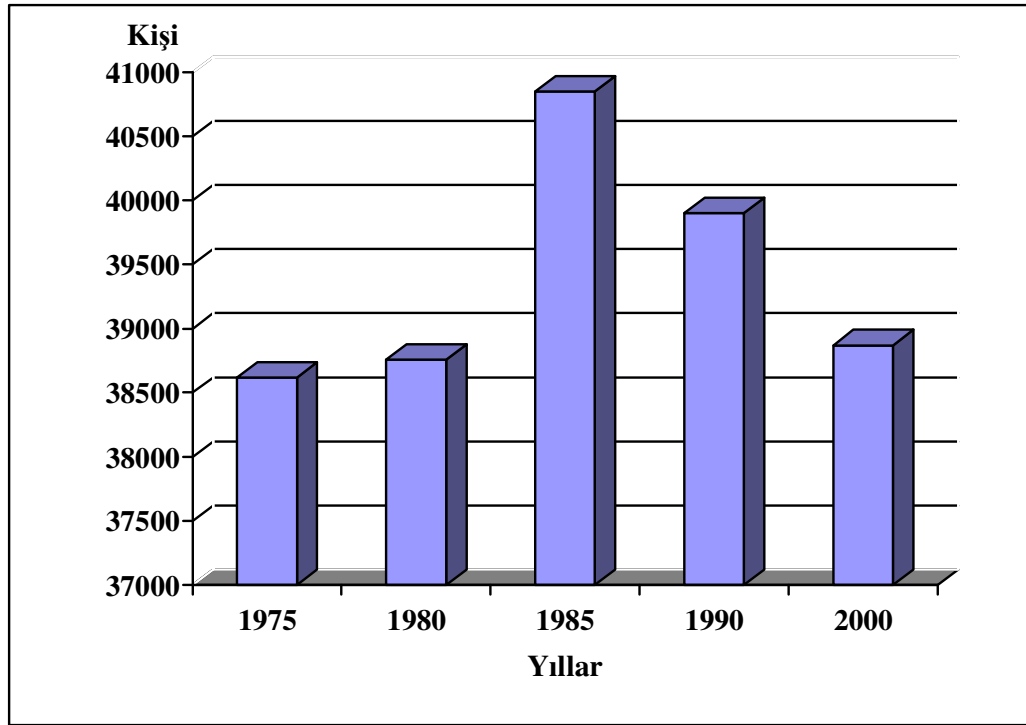
Bunun nedeni olarak; Türkiye şartlarında olduğu gibi Eşme'de de önceden aileler çocuklarının çok olmasını, ailesinin büyüklüğü gurur verici etken iken, 1980'den sonraki yıllarda özellikle televizyon ve radyolardan halka duyurulan aile planlama yöntemleri , devletin konuya özenle eğilmesi ve bu konuda en küçük köylere bile açılan sağlık ocaklarıyla halkın bilinçlendirilmesi etkili olmuştur. Yapılan kampanyalar kısa zaman zarfında sonuç vermiş ve 1980-85 arasındaki nüfus artışı 1985-90 arasında yerini nüfustaki azalışa bırakmıştır (Şekil 2).

Tablo 3. Nüfus Sayım Sonuçları (1975-2000).

Yıllar	Nüfus	Artış Oranı (%)
1975	38616	0.72
1980	38756	0.51
1985	40849	-4.69
1990	39902	-2.62
2000	38869	0.26

Kaynak: İl Nüfus Müdürlüğü Verileri,2006.

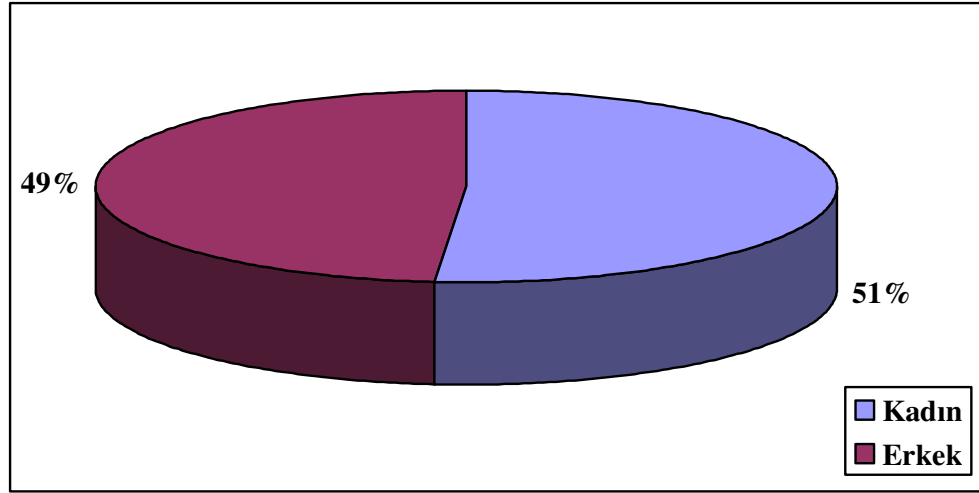
²⁰ TÜMERTEKİN,a.g.e.,s.61

Şekil 2. Nüfus Sayım Sonuçları (1975-2000).

C) NÜFUSUN YAŞ VE CİNSİYETLERE GÖRE DAĞILIMI

Herhangi bir yerin yaş ve cinsiyet yapısı denildiğinde 0-14, 15-64, 65 yaşından büyük nüfus gruplarının cinsiyetlerine göre toplam nüfus içindeki oranı anlaşılır. Sosyal yapının değerlendirilmesinde nüfusun yaş ve cinsiyet bakımından yapı tarzını bilmek önem kazanmaktadır. Nüfusun yaş ve cinsiyet durumunda meydana gelen değişiklikler o yer hakkında fikir vermektedir. Sosyal ve ekonomik yönden gelişme göstermiş alanlara bakıldığında yaş aralığı olarak 15-64 yaş arası göstergelerden faydalanılmaktadır. Çalışma alanının nüfusunun cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde %49'u erkeklerden %51'i ise kadınlardan oluşmaktadır (Şekil 3). Bu oran Türkiye nüfusunun cinsiyet yapısıyla paralellik göstermektedir.

Şekil 3. Nüfusun Cinsiyetlere Göre Dağılımı (2000).

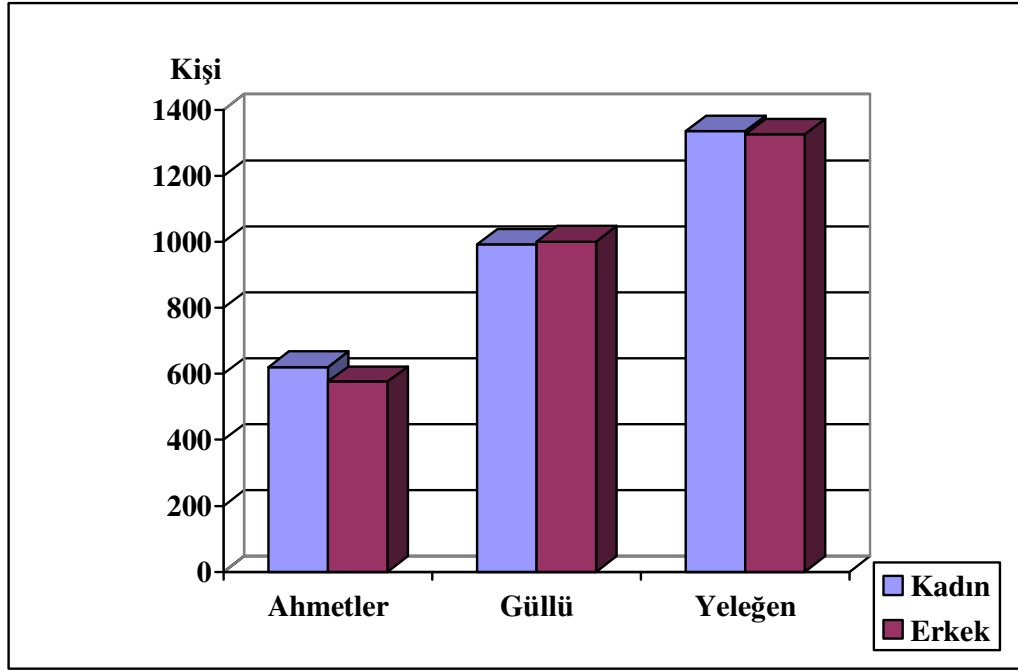
Nüfusunun en fazla olduğu kasaba Yeleğen olup, bunu Güllü ve Ahmetler kasabaları takip etmektedir. Kadın ve erkek nüfuslarının dağılımına baktığımızda ise Ahmetler ve Yeleğen’de kadın nüfusun daha fazla olduğu görülürken, Güllü kasabasında erkek nüfus kadınlardan fazladır.

Ahmetler kasabası incelendiğinde kadın nüfusla erkek nüfus arasındaki fark dikkat çekmektedir. Bunun nedeni olarak Güllü ve Yeleğen’deki erkeklerin kasaba olanaklarından dolayı tarımla geçimlerini sağlarlarken, Ahmetler’in gerek Eşme gerekse Uşak merkeze ulaşımının kolay ve sürekli olmasından dolayı erkekler buralara giderek sanayi işlerinde çalışmaktadırlar. Sanayi işlerinin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri erkeklerin ortalama yaşam sürelerini düşürdüğü ve bu nedenle de Ahmetler’in erkek nüfusunda azalmaya neden olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4. Kasabaların Nüfusunun Cinsiyetlere Göre Dağılımı (2000).

	Ahmetler	Güllü	Yeleğen
Kadın	621	992	1336
Erkek	576	1001	1325

Kaynak: İl Nüfus Müdürlüğü Verileri,2006.

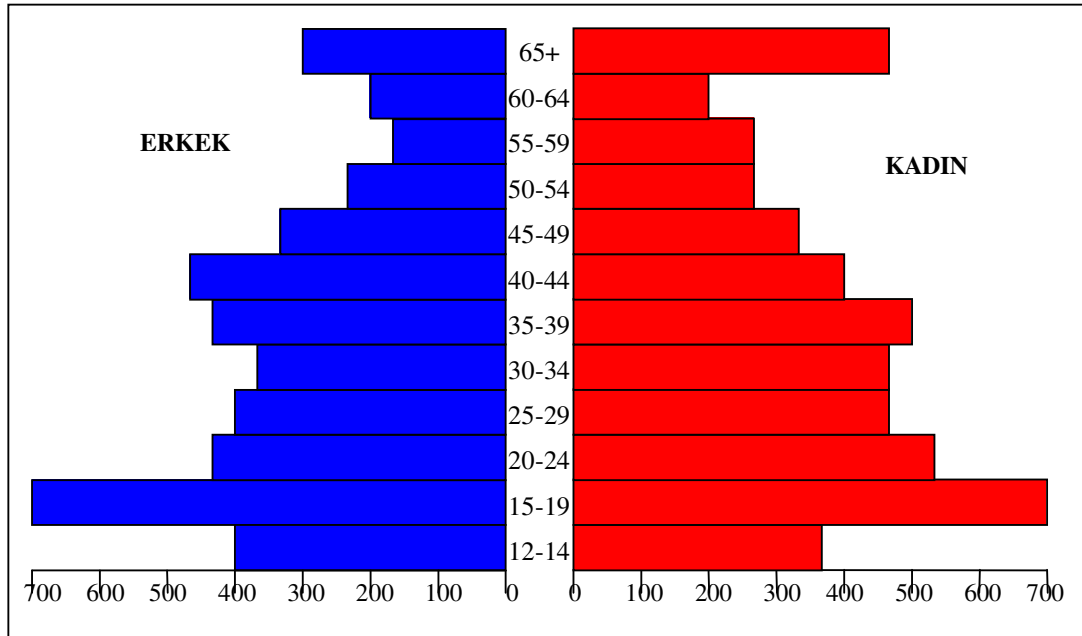
Şekil 4. Kasabaların Kadın ve Erkek Nüfusu (2000).

Çalışma alanının nüfus yapısı yaş grupları ve cinsiyetlere göre incelendiğinde gerek erkek gerekse kadın nüfusunda en yüksek oran 15-19 yaş aralığında yer alan genç bireylere aittir. Nüfusun en az olduğu yaş aralığı ise erkeklerde 55-59 kadınlarda 60-64 yaş aralığıdır (Tablo 5).Nüfusun yaş guruplarına göre dağılımı genel olarak farklılık gösterirken en dikkat çekici olan 65 yaş üzerindeki kadın nüfusun fazlalığıdır (Şekil 5). Bu durumda genç nüfusun fazla olduğu ortaya çıkmıştır.Genç nüfusun fazla olması hareketlilik açısından olumlu sonuçlar ortaya koyarken bu kişilerin istihdam edilmesi açısından sorunlar ortaya çıkartabilmektedir.Erkeklerin ortalama yaşam sürelerinin kadınlara göre az olması ise yoğun çalışma hayatında yıpranan erkeklerin daha genç yaşta ölecek ortalama yaşam sürelerinin kısalmasıdır. Türkiye genelinde de durum böyle olup 65 yaş üzeri kadın nüfusu erkeklerden fazladır.

Tablo 5. İlçe Nüfusunun Yaş ve Cinsiyet Yapısı (2000).

Yaş Grubu	Erkek	Kadın
12-14	403	366
15-19	699	699
20-24	404	533
25-29	398	458
30-34	371	458
35-39	446	484
40-44	449	405
45-49	320	359
50-54	235	247
55-59	184	249
60-64	201	208
65 ve üzeri	385	515

Kaynak: İl Nüfus Müdürlüğü Verileri,2006.

Şekil 5. Nüfus Piramidi (2000).

D) AİLE YAPISI

İnsan toplumsal bir çevrede diğer insanlarla birlikte yaşamak zorundadır. Bu toplumsal çevre içerisinde ise en küçük ve en temel yapıyı aile oluşturmaktadır. İnsanlar doğdukları andan itibaren hayatlarını sürdürebilmek için uzun yıllar başkalarının yardımına ihtiyaç duymaktadır. İnsan toplumsal bir çevre içerisinde doğduğu için ilk günden ölünceye kadar bu çevreden etkilenir ve etkiler. En çok etkilendiği ise içinde doğup büyüdüğü ailesidir. Bu nedenle kişinin ailesi yaşamında büyük önem taşımaktadır. Aile büyüklüğü bireyin doğup, büyüdüğü çevrenin sosyal yapısına göre değişiklik göstermektedir. Çevrenin sosyal kültürel değerleri aile ve bireyler üzerinde etkilidir. Sosyal ve kültürel faktörler olan toplumun gelenekleri, ahlakı, dini, dünya görüşü, değerleri, ideolojisi, ekonomik durumları aile yapısını etkiler. Çevrenin aile yapısını etkilediği kadar ailenin sosyal ve kültürel özellikleri içerisindeki bireyleri de etkiler. Çocukları sosyalleşmesine en etkili kurum ailedir²¹. Sosyalleşme çevre ile uyum çevreyi algılamaktır, aile çevreyi nasıl algılıyor ise çocukta aynı şekilde algılayacaktır.

Nüfusun incelenmesi gereken özelliklerinden biri de hane halkı büyüklüğü veya aile büyüklüğüdür. Özellikle Yerleşmelerin özellikleri hakkında fikir veren kriterlerden biri de ailelerin sahip oldukları nüfus miktarlarıdır²². Sosyal ve ekonomik yapısı farklı olan kesimlerin aile yapısında da değişiklik görülmektedir. Eşme’de mevcut hane sayısı toplam 3358’dir. En fazla nüfuslu hane 1046 ile 4 kişilik ailelerden oluşurken, bunu 3 kişilik aileler 781 hane sayısı ile takip etmektedir (Tablo 6). Eşme merkezinin ortalama hane halkı sayısı 3.5’dir²³. Bu rakam bağlı olduğu Uşak’ta ve diğer ilçelerdeki en düşük değerdir. 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre Türkiye ortalaması ise 4.5’dir²⁴. Oranlar değerlendirildiğinde aile büyüklüğü yani hane halkı sayısı Türkiye ortalamasının altındadır. Bunun nedeni ise; araştırma alanının yer aldığı Ege Bölgesi’nin hane halkı büyüklüğünün ve nüfusunun Türkiye ortalamasının altında olması ve halkın son zamanlardaki çocuk yetiştirme konusundaki bilinçliliğinin artmasıdır. Bu bilinçliliğin ilçe merkezi ile köylerinde farklılık gösterdiği gözlenmektedir. Yani merkezde yaşayan ailelerde yaşayan bireylerin sayısı daha azken, köylerdeki ailelerdeki birey sayısı daha fazladır.

²¹ ERGUN.a.g.e.s.138

²² Lütfi ÖZAV, Sivas Depresyonu ve Çevresinin Coğrafi Etüdü, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Yayın No:30, Erzurum, 2002, s.76

²³ İl Nüfus Müdürlüğü Verileri,2006

²⁴ En Kalabalık Aileler Şırnak’ta, Radikal İnternet Baskısı, 17.04.2004 (10.10.2007).

Merkezde aile bireylerin sayısının az olmasının diğ er nedeni; eğitim düzeyinin yüksek ve sosyal çevreden etkileşimin fazla olması yaşayan nüfusun daha az çocuk yapmasıdır. Köylerde ise bu durum eğitim düzeyi ve geleneklerle ilişkili olarak değ işliklik göstermektedir.

Tablo 6. Hane Halkı Büyüklüğü (2000).

Hane halkı büyüklüğü	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Hane sayısı	250	579	781	1046	413	152	76	17	13	13

Kaynak: İl Nüfus Müdürlüğü Verileri,2006.

E) GÖÇLER VE NEDENLERİ

Göç, bireylerin ya da grupların bir yerden başka bir yere gitmeleri olarak tanımlanabilir. Söz konusu yer değ işlikliği ülke içinde olabileceğ i gibi ülke dışında da olabilir.

Göç toplumun sosyal, kültürel, ekonomik, politik vb. tüm yapısıyla yakından ilişkili ve etkileyici bir olaydır. Göçler, doğrudan doğruya ülkelerin veya daha küçük toplulukların nüfusunun azalmasını veya artmasını etkileyen önemli faktörlerden olup, nüfusun yaş ve cinsiyet yapısında değ işmeye yol açar ve bu değ işmeler göç alan ve veren yerlerde birbirine zıt biçimde gerçekleşir. Ayrıca, nüfusun kalitatif yapısında da (okur-yazarlık,iş ve meslek bilgisi vb...) yapısal değ işmelere neden olur. Meydana gelen bu değ işmelerin toplumun yapısını, kültürünü, ekonomik, politik kurumlarını etkiler ve bu nedenle de göç olgusu üzerinde hassasiyetle durulması gerekmektedir. Göç, kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını geçirmek üzere, tamamen yahut geçici bir süre için bir iskan ünitesinden (şehir, köy gibi) diğ erine yerleşmek kaydıyla yaptıkları coğrafi yer değ iştirme olayıdır²⁵.

Çok genel bir ayrımla göçler ikiye ayrılmaktadır. Buna göre, iç göç ve dış göç olmak üzere iki göç türü, nüfusbilim sözlüğünde şöyle tanımlanmaktadır:

²⁵ Müzeyyen GÖNÜLLÜ, "Dış Göç", PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi, 1996, Sayı:1, s.96

İç göç: Bir ülke içinde bölge, kent, köy ve kasaba gibi bir yerden diğerine yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketleridir. Kentleşme hareketleri de iç göçlerden sayılır.

Dış göç: Uzun süre kalmak ve çalışmak ya da yerleşmek amacıyla, bir ülke sınırlarını her iki yönden aşarak yapılan nüfus hareketleri . Kısaca, bir ayrım bu şekilde, ülke sınırları içindeki nüfus hareketliliği olarak iç göç ve iki ülke arasında gerçekleşen nüfus hareketliliği olarak dış göç gibi yapılmaktadır.

Göç hareketlerinin çeşitli biçim ve nedenleri vardır. Genel tanımlama göçün “itici” ve “çekici” nedenlere sahip olduğu biçimindedir. Nüfusu kente iten etkenler şu şekilde ifade edilebilir. Köyden kente artan nüfus baskısı, yetersiz ve kötü dağıtılmış toprak, düşük verimlilik, doğal afetler, kan davaları, toprağın mirasla parçalanması, tarımda makineleşme sonucu işsiz kalanların kente göçü, terör ve güvenlik. Nüfusu kente çeken etkenler ise köy-kent gelir farklılıkları, daha iyi eğitim, kentin cazibesi, iş bulma ümidi, daha yüksek yaşam standardı, ulaşım olanakları, kentlerdeki sosyal ve kültürel olanaklardan faydalanma isteği.²⁶

Çalışma alanı günümüzde çok göç alan ve veren bir yer konumunda değildir. Çünkü yukarıda bahsedilen göç için gerekli itici ve çekici nedenleri yok denilecek kadar azdır. Görülen nüfus hareketleri ya evlilikle veya kamuda çalışan personelin gelmesi ve dışarıya tayin olmasıyla gerçekleşmektedir. Küçük çaplı sanayileşmeden dolayı az da olsa köyden kente göçlerin yaşandığı gözlenmektedir. Köylerinden Eşme'ye yapılan göçün diğer bir nedeni ise ailelerin çocuklarının eğitimidir. Köylerde bulunmayan ortaöğretim kurumları bu göçün itici nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Aileler çocuklarının ortaöğrenimden faydalanabilmesi için Eşme merkeze göç etmektedirler veya yazın köylerinde, eğitim döneminde ise merkezde yaşamlarını sürdürmektedirler.

Türkiye 1960'ların birinci yarısından itibaren Batı Avrupa'ya işgücü ihraç eden bir ülke haline gelmiştir. 1960'ların başında, Batı Avrupa'ya yönelen işgücü göçü önce Almanya ile başlamıştı. Daha sonra, "1961'de F.Almanya ile yapılan ilk anlaşmanın ardından 1964 yılında Avusturya, Hollanda ve Belçika ile 1965 yılında Fransa ile, 1967 yılında İsveç ile ve 1968 yılında da Avustralya ile benzer anlaşmalar yapılmıştır²⁷." Yapılan bu anlaşmalar Türkiye'nin her yerinden bu ülkelere göç ile sonuçlanmıştır. Aynı

²⁶ İhsan SEZAL, Şehirleşme, Ağaç Yayıncılık, İstanbul 1993, s. 35-36

²⁷ GÖNÜLLÜ,a.g.e.,s.99

durum Eşme ilçesi için de geçerlidir. Bugün baktığımızda bu yıllarda yurtdışına göç etmiş bir çok kişi mevcuttur.

Yabancı ülkelere giden işçilerin kendi memleketlerine döndüklerinde yaşadıkları yerin ekonomisine katkıları olmuştur. Dış ülkelerden dönecek olan, dış ülkelerde iken yetişme olanağı bulan; hiç değilse bu sınıai ekonomisine katılmış olan işçiler, kendilerinin de önemli katkılarda bulunarak Eşme'nin ekonomisinin gelişmesinde etkin bir biçimde rol almışlardır. Yurt dışından dönen işçiler, elde etmiş oldukları mesleki bilgi ve teknik beceri ile Eşme'de işyerleri açarak Eşme ekonomisinin üretim ve teknolojik düzeyinin yükselmesine katkıda bulunmuşlardır. Özellikle tekstil, lokanta, kafeterya, küçük imalat işletmeleri açmışlardır. Bu da Eşme halkına farklı bir iş ve hizmet sunarak şehre farklı bir dinamik kazandırmıştır.

Emek yalnızca işgücü olması yanıyla değil, sosyo-kültürel bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Örneğin dış göçle birlikte, beslenme alışkanlığından, giyim tarzından, dininden, eğitiminden tutun, pek çok ulusal değerleri gidilen ülkeden farklı olduğundan, uzun bir uyum süreci yaşanmıştır ve yaşana gelmektedir²⁸. Halen yurtdışından kesin dönüş yapmış kişilerin giyim tarzları, yaşam stilleri Eşme halkınınkinden farklılık göstermektedir. Yine dış göçle birlikte, parçalanmış aileler ve onların yaşadığı sorunlar da önemlidir. Uzun süre ebeveynlerden birinin, bazen ikisinin olmaması, sosyalleşme sürecinde önemli rolü olan ailenin etkinliğinin azalmasına yol açar.

Genelde yaşanan göçlerde işçi olarak ailenin reisi Eşme'den ayrılmış yıllarca yurtdışında çalışmış, ailesiyle yalnızca senede bir ay yıllık izinlerinde beraber olabilmıştır. Veya uzun yıllar sonra ailesini de yanına almış ve yaşamlarını yurtdışında sürdürmeye başlamışlardır. Böyle durumlarda ailede yaşayan çocuklar eğitimlerini yarıda keserek yurtdışında devam ettirmek durumunda kalmışlardır. Yurtdışında görülen eğitim Türk kültürü, aile yapısı vs. gibi sosyal değişkenlerden dolayı farklılık göstermiş bu farklılık başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu da kültürel anlamda farklılıkların doğmasında etken olmuştur.

²⁸ A.g.e.,s.102

IV. YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

Yerleşme toplumun oturduğu, yaşadığı, barındığı ekonomik faaliyetlerde bulunduğu yerleşme bölgesini ifade eder²⁹. Yerleşmede iklim, su, yükselti, bitki örtüsü gibi fiziki faktörlerin yanında tarımsal faaliyetler, savunma, ulaşım, sanayi, madencilik ve turizm gibi beşeri ve ekonomik faktörler etkilidir.

Yerleşim genel olarak dağınık bir özellik göstermektedir. Arazinin engebeli yapısı, tarım arazilerinin bulunduğu yerlerin dağınık, su kaynaklarının farklı alanlarda bulunması yerleşmenin bu şekilde olmasında etken olmuştur.

Eşme'nin merkezi 1922'de Yunan işgaline kadar Takmak kasabasının bulunduğu yerdedir. Yunanlıların işgaliyle Takmak yakılıp yıkılmıştır. Takmak'ın imarının zor olmasından dolayı o günkü yetkililer kaymakamlık merkezini şu an ilçe merkezinin bulunduğu Elvanlar tren istasyonunun yanına taşımışlardır. O günden sonra ilçe merkezi Elvanlar çevresinde yoğunlaşmıştır.

Yerleşme kentsel ve kırsal yerleşmeler olarak ikiye ayrılarak incelenmektedir. Burada kentsel yerleşme olarak merkezdeki yerleşme, kırsal yerleşme olarak da kasaba ve köylerindeki yerleşmeler incelenmektedir.

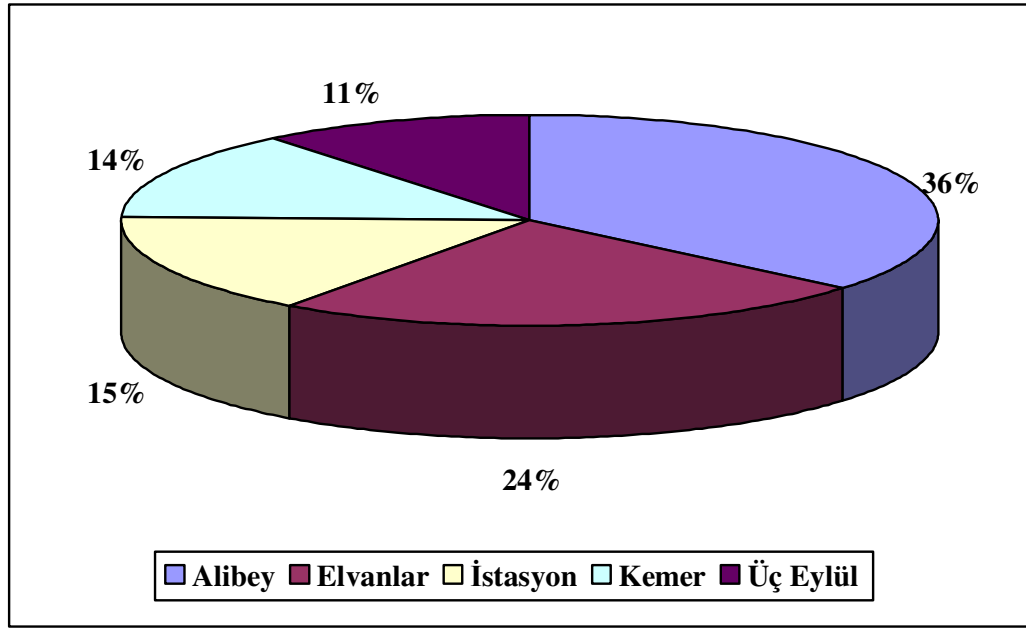
A) KENT YERLEŞMELERİ

Araştırma alanının merkezi beş mahalleye yerleşmiştir. Merkezde Şehit Alibey Mahallesi bulunmaktadır. Diğer dört mahalle ise bu mahalleyi çevrelemektedir. Nüfus ve kapladığı alan bakımından mahallelerinin büyüklükleri sırasıyla; Şehit Alibey, Elvanlar, İstasyon, Üç Eylül ve Kemer mahalleleridir.

Merkez nüfusun %36'sı Şehit Alibey Mahallesi'nde %24'ü Elvanlar Mahallesi'nde, %15'i İstasyon Mahallesi'nde, %14'ü Üç Eylül Mahallesi'nde ve %11'i Kemer Mahallesi'nde yerleşmiştir (Şekil 6). En fazla yerleşimin olduğu Şehit Alibey mahallesi şehir merkezinin olduğu konumda yer almakta ve tüm işyerleri, alışveriş merkezileri, kamu kurumları, bankalar, PTT, kaymakamlık bu mahallede konumlandırılmıştır. En küçük

²⁹ DOĞANAY, a.g.e.,s.130

yerleşimin olduğu Kemer Mahallesi ise yeni kurulan bir mahalledir, bu nedenle yerleşim ve nüfus bu mahallede azdır. Mahallerdeki yerleşme de çevre ve sosyal ilişkiler etkilidir. Bir mahallede akrabalık ilişkilerine paralel olarak aynı aileden kişiler çoğunlukta görülmektedir. Bunda da birçok küçük Anadolu kentinde olduğu gibi ilçenin küçük olmasından ve kültürel öğelerin gelenek ve göreneklerin etkili olarak yaşanıyor olmasından dolayıdır.

Şekil 6. Mahallelerin Nüfus Dağılımı (2000).

Merkezde nüfusun azlığı toplu konut alanlarına çok fazla ihtiyaç duyulmamasına neden olmuştur. Merkezdeki konutlar çoğu ailenin kendisine aittir. Çok farklı mesken tiplerine rastlanılmaktadır. Eski yapılar ahşap, kerpiçten oluşurken, yeni yapılar ise taş ve betonarme yapılardan oluşmuştur. Şehit Alibey Mahallesi'nde 4-5 katlı binalar bulunmakta ve bu binaların zemin katları işyeri olarak değerlendirilmektedir.

Merkezdeki bu evler yüzölçümü bakımından da oldukça büyüktür. Buralarda daha çok Eşme'nin sosyo ekonomik düzeyi yüksek ailelerle, başka şehirlerden kamu görevi için gelmiş memur aileler oturmaktadır. Bu ailelerin çocukları yine aynı mahallede bulunan eğitim kurumlarında eğitimlerini sürdürmektedir. Yaşadıkları evlerin büyüklüğü ve ailelerin çocuk sayısının azlığı her çocuğa bir oda imkanı doğurmuştur. Rahat ders çalışma olanakları bulunan bu çocukların eğitim düzeyi de oldukça yüksektir. Diğer mahallerde ise;

müstakil bir ve iki katlı binalar çoğunluktadır. Bu mahallelerde yaşayan kişiler genellikle köyden gelmiş kişiler olup kısmen de olsa köy yaşamını burada devam ettirmeye çalışmaktadırlar. Bundan dolayı da yerleşme olarak bakıldığında köy yaşam şeklini ne ait bazı özellikleri de görmek mümkündür. Genelde küçük aile yapısının olduğu Eşme’de iki katlı evlerin birinci katında ebeveynler otururken, ikinci katlarda ailenin evlenen çocuğu ailesiyle oturmaktadır. Bu durumda çocukların eğitiminde anne-babalar kadar büyükanne ve büyükbaba da etkilidir. Kültürel yapı ve bu mahallelerde yaşayan halkın çoğunluğunun tarımla uğraşması çocukların eğitimlerinden daha çok ekonomik faaliyetlerde değerlendirilmesini ön planda tutmaktadır.

Araştırma alanının küçük bir yerleşim birimi olması kentleşmenin getirdiği sorunlarında az olmasında etkilidir. Örneğin; Eşme’de trafik, çevre kirliliği, çarpık kentleşme gibi sorunlar çok fazla görülmemektedir. Bunun yanında eğitim ve sağlık sorunları bulunmaktadır. Nüfus oranına yetersiz gelen eğitim ve sağlık kuruluşları, öğrencilerin kalabalık sınıflarda eğitim görmesine neden olurken, çevre köylerdeki sağlık kuruluşlarının yetersizliği de sağlık hizmeti almak için Eşme merkezde bulunan tek hastanenin çok kişiye hizmet vermek durumunda kalmasına neden olmaktadır.

B) KIR YERLEŞMELERİ

Yerleşme beşeri bir sentez olarak ele alınır. İnsanla yerleşmenin etkileşiminde, insan her bir yerleşme biriminin fonksiyonlarını belirler. Mesken topluluklarını, yerleşme tiplerine göre geçim faaliyetleri, yaşam tarzları, sosyal ve ekonomik düzenleri etkileşim biçimleri gibi bütün insan faaliyetlerinin yapıldığı alan olarak değerlendirmek mümkündür. Yani insanların sosyo-ekonomik faaliyetlerini barındıran yerlerdir³⁰. Ekonomik yönden gelişmiş ve kent merkezlerine yakın köylerde, çağdaş yapı malzemesinin kullanımının arttığı görülmektedir. ekonomik gelişmenin yetersiz olduğu yörelerde ise, çevreye bağımlı yapı tarzı hala etkili değişim ise daha yavaştır³¹

Eşme’nin kasaba ve köylerinde de insanların sosyo-ekonomik faaliyetlerine göre yerleşim alanları da dağılmıştır. Eşme’nin kasaba ve köylerindeki yerleşim özellikleri şu

³⁰ GÜNGÖRDÜ, a.g.e., s.51

³¹ Lütü ÖZAV, "Sivaslı ve Çevresinde Kır Konutları", Sosyal Bilimler Dergisi ,C.4, S.2, Afyon, 2002, s.30

şekilde sıralanabilir: Nüfusu genellikle azdır, nüfus kalabalık olmadığından insanlar genellikle bir birlerini tanımaktadır, insanların önemli bir kısmı geçimini tarımsal faaliyetler ve hayvancılıktan sağlar, bir çoğunda alt yapı hizmetleri gelişmemiştir, eğitim, sağlık ve kültürel yönden hizmetler yetersizdir, halkın yaşam tarzı şehirdekilerden farklıdır (Fotoğraf 1).

Kasaba ve köylerdeki en önemli ekonomik etkinlik tarımdır. Köy halkının tamamına yakını geçimini toprağa bağlı faaliyetler ve hayvancılıktan sağlar. Genellikle verimli tarım alanları yakınında kurulmuş olan köyler daha çok ziraatla uğraşırken, yüksek alanlarda kurulan köylerde hayvancılık ön plana çıkmaktadır. Bu ekonomik faaliyetler halkın yerleşiminde ve konutların yapısında da kendini göstermektedir. Meskenlerin yapıldığı yerin topografik yapısı ile ekonomik ve sosyal faktörler meskenlerin yapısını etkilemektedir. Evin iç düzeni ve dış eklentilerini belirleyen unsur daha çok ekonomik faaliyetlerle ilgilidir³². Hayvancılıkla uğraşan halkın kendi oturduğu evin yakınında hayvanlar için ahır bulunurken, tarımla uğraşan halkın evinin yakınında da depo, ambar gibi yerler bulunmaktadır. Evin içinde de bu faaliyetlerde kullanılmak üzere bölümler ayrılmıştır.

Fotoğraf 1. Kırsal Yerleşmeden Bir Görünüm.

³² GÜNGÖRDÜ,a.g.e.,s.43

Halk eğitimden daha çok bu ekonomik faaliyetlere önem göstermektedir. Evler inşa edilirken, ekonomik faaliyetlerinde en iyi şekilde nasıl değerlendirileceği düşünülür, bilinçsizlikten dolayı ekonomik faaliyetler için ayrılan evin bölümleri, eğitim hayatında önemli yeri olan çocukların çalışma ortamı için ayrılmaz, gözardı edilir. Bu durum son zamanlarda eğitim ve kültürel alanda yaşanan gelişme, televizyonun etkisi ve çevre etkileşimiyle azda olsa gelişme göstermiş ve bazı aileler ev yapımında yada yerleştirmesinde aile içerisinde yaşayan kişilere göre evi şekillendirmişlerdir.

Araştırma alanının kasaba ve köylerinde evler farklılık göstermektedir. Eskiden yapılan evler ahşap, taş ve kerpiçten yapılmış olup, toprak damlı olurken, yeni yapılan evler taştan ve betonarmeden yapılmış olup daha modern görünüşte ve kullanım açısından daha uygundur. Eskiden yapılmış olan evlerin oda sayıları bir yada iki tane olup gerekli görülürse sonradan evlerin yanlarına ek odalar yapılmaktadır. Genellikle evler tek veya çift katlıdır bu da ailelerin ekonomik özellikleri ve ihtiyaçlarıyla paralellik göstermektedir. Az da olsa çok katlı evler görmek mümkündür. Özellikle yurtdışından dönüş yapmış ya da başka yerlerde yaşayıp da yazın yaşamlarını köyünde sürdürmek isteyenlerin evleri çok katlı binalardan oluşmaktadır.

Kasaba ve köylerin en büyük sorunu sağlık, eğitim ve azda olsa ulaşım sorunudur. Hiçbir kasaba ve köyde ortaöğretim kurumu bulunmamaktadır. Durum böyle olunca ilköğretimden sonra ya çocuklar okutulmamakta yada taşınmalı olarak Eşme merkezdeki ortaöğretim kurumlarına göndermektedirler. Bazı aileler ise, eğitim döneminde merkeze giderek çocuklarını okutmaktadırlar. Bu sorunlar çocukların eğitiminde etkili olup, özellikle taşınmalı sistemle okula giden çocuklar yoğun kış şartlarında zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Sağlık kurumlarının yetersizliği ise diğer bir sorundur. Kasaba ve köy halkı sağlık sorunlarını sağlık evleri ve sağlık ocakları vasıtasıyla karşılamaktadırlar. Bu yerlerde uzman hekimlerin bulunmaması, ciddi sağlık sorunu yaşayanların ilçe merkezinde bulunan hastaneye gitmesine neden olmaktadır. İnsanlar sık sık merkeze gitmedikleri için bazı sağlık problemlerini kendi yöntemleri ile çözmeye yoluna gitmekte bu durumda sağlık alanında problemlerin yaşanmasına neden olmaktadır.

İlçede ulaşım bir yerden aşka bir yere kara ,hava, yoluyla yapılmaktadır. İlçe merkezine kişilerin özel araçlarının olması dışında belirli saatlerde yapılmaktadır. Bu

araçlar genel olarak sabah saatlerinde merkeze gitmekte öğleden sonra yada akşam dönmektedirler.İnsanlarda yaşamlarını buna göre düzenlemek zorunda kalıyorlar.

V. EKONOMİK ÖZELLİKLERİ

İnsanların geçimlerini sürdürdüğü ekonomik faaliyetler çeşitlilik gösterir. Bu çeşitlilik yaşanılan yerin coğrafi özellikler, doğal kaynaklar,ihtiyaç ve isteklere göre şekillenir. Genellikle kırsal kesimlerde tarım ve hayvancılık, kentlerde ise hizmet ve sanayi ile insanlar geçimlerini sağlamaktadırlar.Araştırma alanı küçük bir yerleşim birimi ve fazla sanayileşmemiş bir yer olmasından dolayı insanlar geçimlerini daha çok tarım ve hayvancılıkla karşılamaktadırlar.

Merkezde yaşayanların ekonomik faaliyetlerini de şekillendiren coğrafi özellikler ve doğal kaynaklar belirlemektedir. Ekonomik faaliyetleri hizmet sektörü ve küçük çaptaki sanayi dallarının yanında tarım ve hayvancılık oluştururken, kasaba ve köylerde yaşayan halkın geçim kaynağını tamamını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır Merkezinde bulunan hizmet sektörü ve küçük sanayi tesisleri dışında merkez ile kırsal kesim arasında belirgin farklılık görülmemektedir.Yapılan ekonomik faaliyetlerin uygulanmasında farklılık görülmektedir.Merkezde yapılan hayvancılık ve tarım köye göre modern metodlarla yapılırken köyde ilkel yöntemler ağırlıklı olarak uygulanmaktadır. Kırsal da yapılan ekonomik uğraşlara aile üyelerinin tamamı katılmaktadır.Okula giden öğrencilerden de okul dışı zamanlarda bu ekonomik faaliyetlere katılması istenmektedir. Eşme'deki başlıca ekonomik faaliyetler aşağıda sırasıyla açıklanmaktadır.

A) TARIM

Topoğrafik yapısı itibariyle tipik bir İç Batı Anadolu yerleşim birimidir. Genelde çok engebeli bir arazi üzerinde kuruludur. Özellikle kuzey ve doğu yörelerindeki dağlık araziler tarım için elverişli değildir (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2. Tarım Arazisinden Görünüm

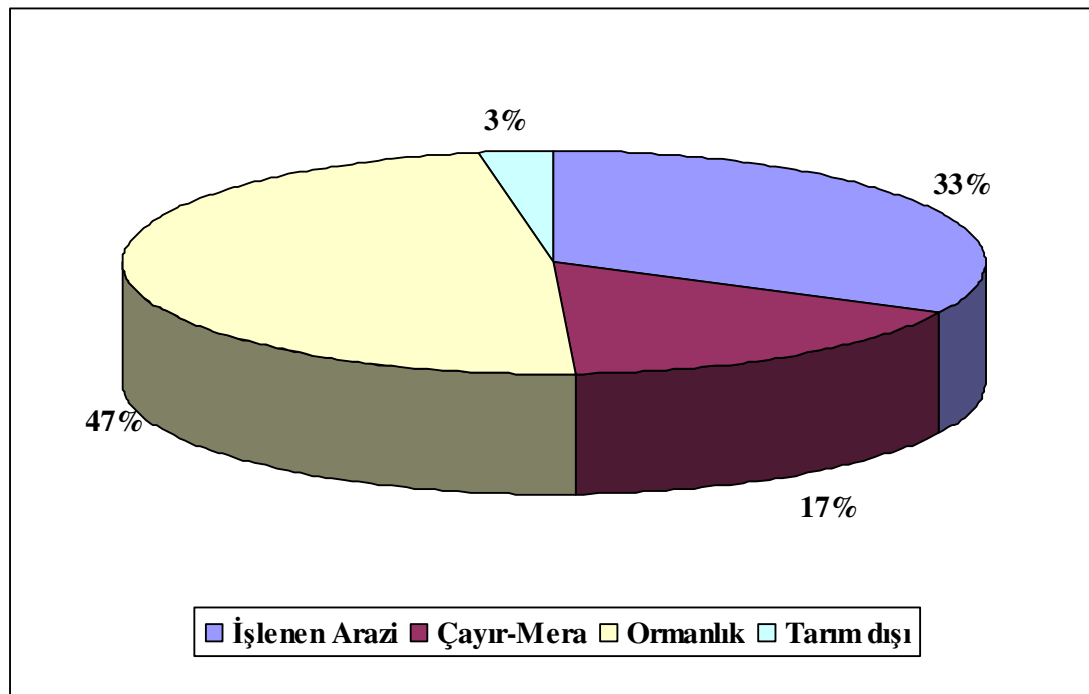
İlçenin bu yönlerinde bulunan yerleşim yerlerinde hayvancılık ve buğday tarımı, güney ve batı yönlerinde ise tütün kuzey ve doğu yönlerinde bulunan yerleşim yerlerinde hayvancılık ve buğday tarımı, güney ve batı yörelerinde ise tütün, yetiştiriciliği geçim kaynağıdır, İç Anadolu ile Ege Bölgesi arasında geçiş ikliminin bütün özelliklerini taşıyan ilçede yıllık yağış oranı düşük seviyededir. Bu sebeple genelde seyrek meşe ağaçları ve bodur ağaçlar görülür. Güllü ve Akçaköy civarında az da olsa çam ormanları görülür. Akarsuyu olmayan ilçede göletlerle sulama yapılmakta olup, bitki örtüsü hayvancılık yapmaya müsait olduğundan hayvancılık da önemli bir geçim kaynağıdır. Özellikle küçük baş hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Eşme'nin 1304.530 da'lık yüzölçümünün %32'si işlenen arazi, %17'si çayır-mera arazisi, %47'si ormanlık-fundalık ve %3'ü tarım dışı araziden oluşmaktadır (Şekil 7). Karasal iklim hakim olduğundan bu iklimin özelliğinden ve sulama imkanlarından dolayı farklı tarım ürünleri elde edilmektedir.

Tablo 7. Genel Arazi Kullanımı (2006).

Kullanım Şekli	Alanı (da)	%
1- İşlenen arazi	431,700	32
a) Sulu tarım alanı	21,200	5
b) Kuru tarım alanı	410,500	95
2- Çayır Mera arazisi	219,700	17
3- Ormanlık ve Fundalık arazi	640,340	48
4- Tarım dışı (kullanılmayan)	35,720	3
Toplam	1,304,530	100

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistikleri, 2006.

Şekil 7. Arazi Dağılımı (2006).

Takmak Köyünde iki adet, Güllübağ, Ahmetler, Güneyköy, Poslu, Kolankaya, Yeleğen, Karaahmetli, Alahabalı ve Yeşilkavak köylerinde birer adet olmak üzere toplam 11 adet sulama göleti bulunmaktadır. Buralarda da sulamaya tarım ürünlerinin yapıldığı ve göletlerden farklı alanlarda yararlanıldığı görülmektedir.

Tarımsal amaçlı Yeleğen ve Yeşilkavak, Alahabalı, Güllübağ, Karaahmetli Sulama Kooperatifleri, Takmak ve Karacaömerli köylerinde iki kalkınma kooperatifi ile Güneyköy,

Yeleğen, Eşme merkez Kayapınar, Güllü, Takmak, Saraycık köylerinde 8 adet Tarım Kredi Kooperatifi bulunmaktadır³³. Bu kooperatifler halkın tarım ve hayvancılık yapmasında destek oluşturmaktadırlar. Tarım ve hayvancılıkla uğraşan insanlar düzenli olarak gelir kaynaklarına sahip olmadıkları için bu kooperatiflerden faydalanmaktadırlar. Tarım ile uğraşan çiftçiler gübre, yakıt parası gibi ihtiyaçlarını, hayvancılık ile uğraşanlar ise hayvan yetiştirmek için gerekli olan ihtiyaçlarını buralardan karşılamakta hasat zamanlarında ise buralara ödeme yapmaktadırlar.

Bu imkanlarla araştırma alanında yetiştirilen ürünler tahıllardan buğday, arpa ve mısır; sanayi bitkilerinden tütün, haşhaş ve susam; yem bitkilerinden korunga, yonca ve fiğ; baklagillerden nohut ve bunların yanında börülce, soğan, sarımsak yetiştirilmektedir. Bu ürünlerden tütün, haşhaş devlet tarafında kontrollü olarak yapılmaktadır (Fotoğraf 3). Yıllık 6.000 ton üretimle hakim durumda olan tütün bitkisi son yıllarda bu önemini kaybetmeye başlamıştır³⁴. Bunun nedeni devlet politikası olarak tütün yetiştirilmesine kota konulması ve fiyatların düşük olmasıdır.

Bölge halkın en önemli ekonomik uğraşlarından olan tütünün azalması üzerine halk farklı tarım ürünlerine ve hayvancılığa yönelmişlerdir. Halk sanayi bitkilerinin dışında kalan ürünleri sadece ekonomik gelir elde etmek için değil kendi ihtiyaçlarını karşılamak içinde yapmaktadırlar. Sulama imkanlarını bulunduğu alanlarda ise son zamanlarda sebzeçilik üzerinde de gelişme görülmüştür. Salatalık, domates, biber gibi gıda sanayisinde kullanılacak ürünlerde yetiştirilmekte ve farklı bölgelerde bulunan gıda sanayisinde kullanılmak üzere satılmaktadır. Bu ekonomik uğraşlar yapılırken köy yada merkezde aile üyelerinin hepsi katılmaktadırlar.

³³ <http://aguney68.sitemynet.com/esme/id2.htm> (10.10.2007).

³⁴ T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Eşme İlçe Müdürlüğü, 2006 Yılı Çalışma Raporu, Eşme, 2006, s.10

Fotoğraf 3. Ekonomik Faaliyet Olan Tütün Tarlalarından Bir Görünüm.

B) HAYVANCILIK

Araştırma alanı genelinde büyük baş ve küçükbaş hayvancılık önemli gelir kaynakları arasındadır. Arazinin dağlık olması hayvancılığın gelişmesinde önemli faktör olmuştur. Son yıllarda hayvan besiciliğinde eski geleneklerden modern besiciliğe doğru hızlı bir geçiş olmaktadır. Bunda eğitim düzeyinin gelişmesi, mera alanlarının tarıma açılması, hayvan besiciliği ile uğraşan nüfus sayısındaki düşme önemli faktörler olmuştur. Son zamanlarda ıslah edilmiş hayvan cinslerinin yetiştirilmesi verim artışı getirmiş ancak modern besicilik yapmayı zorunlu hale getirmiştir.

Kırsal yerleşmelerde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığı daha çok mera hayvancılığı olarak yapılmaktadır (Fotoğraf 4). Son zamanlarda devletin teşvik edici projelerinin olması bütün alanlarda olduğu gibi hayvan yetiştiriciliğinde de AB standartlarına ulaşma çalışmaları modern hayvancılığın da gelişme göstermesini sağlamıştır. Eşme'de en çok kanatlı hayvan yetiştirilmektedir. Kanatlı hayvanlardan sonra küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ve sığır yetiştiriciliği gelmektedir (Tablo 8).

Tablo 8. Hayvan Sayısı (2006).

Hayvan türü	Adeti
Sığır sayısı	15.400
Küçükbaş sayısı (koyun+keçi)	103.000
Küçükbaş sayısı (kuzu+oğlak)	124.000
Arı kovan sayısı	1.635
Kanatlı işletmesi	5.820.000
Tek tırnaklı	416

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistikleri, 2006.

Eşme’de günlük 150.000 kg süt işleme kapasiteli 1 adet işletme (Çobanoğlu Süt Ürünleri) ile saatte 6.000 baş tavuk kesim kapasitesine sahip 1 işletme (Gedik Tavukçuluk) bulunmaktadır. İlçe hayvansal üretim açısından kendine yeterli olduğu gibi bu konuda üretim fazlası bulunan ve bunun pazarlanması problemlerini yaşayan bir ilçedir. Pazarlama problemlerinin halledilmesi koyunculuk ve süt sığırcılığı işletmelerinin hızla artmasına neden olacağı gibi hayvancılığa yatkın olan ilçe halkının bu konularda daha rahat yatırım yapma ve gelir elde etmesine neden olacaktır.

Fotoğraf 4. Ekonomik Faaliyet olan Küçükbaş Hayvancılıktan Görünüm.

Arıcılık faaliyetleri flora yetersizliği, iklim koşullarının uygun olmaması, yoğun zirai mücadelelerin yapılması, gezici arıcılığın yapılmaması, meraklı ailelerin kendi ihtiyaçları için arıcılık yapmaları nedeniyle gelişmeye açık bir sektör olarak görülmektedir. İlçe Tarım Müdürlüğü'nün yapacağı eğitim çalışmalarıyla halk bilinçlendirilirse Avrupa Birliği'nden yoğun talep olan organik arı yetiştiriciliği ilçede yaygınlaştırılabilir.

C) MADENCİLİK

İlçede bulunan ve işletilen en önemli maden altındır. Bölgede altının varlığı yıllar öncesinden bilinmesine rağmen, maden çeşitli nedenlerden dolayı işletilmemiştir. Son yıllarda yabancı ortaklı bir şirket tarafından işletilmeye başlamıştır.

Kışladağ Altın Madeni, çevredeki birçok hanenin gelir ve yaşam kalitesini olumlu yönde etkilemektedir. Maden sayesinde ortaya çıkan doğrudan ve dolaylı iş imkanları sayesinde çevredeki ekonomik gelişme dikkati çekmektedir (Fotoğraf 5).

Madende istihdam edilen personele mal ve hizmet sağlayan çeşitli iş olanakları ortaya çıkmıştır . Yerel ve merkezi idarelerin gelirleri artmıştır. (Örn: Özel İdare, Çevre ve Orman Bölge Müdürlüğü vb.)

Fotoğraf 5. Kışladağ Altın Madeni'nden Bir Görünüm.

Şirket ihtiyaçlarının yöreden karşılanması yörede ekonomik bir canlanma sağlamıştır. Sağlık, iş güvenliği ve çevre konularında bilinçlenme artmıştır. Madencilik faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen yol, enerji nakil hattı ve su hattı gibi altyapı yatırımlarının madenin kapanmasından sonra da kullanılabilme olanağı vardır Maden tesislerinin inşaatı aşamasında ortalama 450 kişi istihdam edilmiş olup, bu sayı zaman zaman 700 kişiye çıkmıştır. İşletme aşamasında ise madende yaklaşık 350 kişi çalışmaktadır.

Yerel istihdam oranı yaklaşık % 80'dir. Maden sayesinde ortaya çıkan doğrudan ve dolaylı iş imkanları, bölgenin ekonomisinin gelişmesine yardımcı olmaktadır Madencilikte işe alınan her bir kişi, diğer sektörlerde dört kişiye daha iş imkânı yaratmaktadır (Çarpan Etkisi). Bu değer esas alındığında, madenin işletme ömrü boyunca 1400 (4x350) kişiye iş imkânı yaratacağı tahmin edilmektedir³⁵. Bölge halkı, sivil toplum kuruluşlar ve bili adamları işletmenin altın çıkarmada kullandığı uygulamanın canlı hayatını tehdit etmesini gerekçe göstererek mahkemeye başvurmuş bu sonuçlanırsa işletmenin kapatılması söz konusudur. Buda burada çalışan birçok kişinin işsiz kalması demektir.

D) SANAYİ

İlçe merkez ve köylerinde yoğun olarak özellikle kış aylarında kilim dokumacılığı yapılmaktadır. Aile şirketi işletmeciliği şeklinde yürütülen bu faaliyet sayesinde halk önemli bir gelir sağlamaktadır, ilçe esnafı tarafından dokutturulan bu kilimler İstanbul ve yurdumuzun diğer bölgelerinde satılmaktadır. Bu işle iştigal eden yaklaşık ilçe merkezi ve köylerde 5000 ila 6000 arasında tezgah bulunmaktadır. Bir yılda ortalama olarak 100.000 - 120.000 m² civarında kilim dokunmaktadır. Ticari amaçla dokunan kilimlerin büyük desenli, pastel, donuk renkler halindedir. Ayrıca geleneksel Takmak kilimleri aranan kilimlerdenir.1994 yılından beri ilçemiz uluslararası kilim festivali yapılmakta ve böylece ilçe kilimleri büyük ölçüde tanıtılması sağlanmış bulunmaktadır. Uluslararası alanda yapılan bu etkinlik kilimlerin tanıtılmasının yanı sıra yöre halkının kültürel olarak dışa açılımını da sağlamaktadır.

³⁵ Uşak - Eşme Kışladağ Altın Madeni, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=632593>, (10.10.2007).

İlçede iş imkanı bakımından devlet daireleri ve serbest ticarethaneler dışında tarım işçiliği bulunmaktadır³⁶. Hayvancılığa dayalı olarak hayvan ürünlerinin işletmeciliği de gelişmiştir ve istihdamda önemli yer tutmaktadır. 3957 adet hayvansal üretim yapan işletme bulunmaktadır (Tablo 9).

Tablo 9. Hayvansal Üretim Yapan İşletme Sayısı (2006).

Hayvan türü	Adeti
Kombine* Sığır İşletmesi	2.286
Kombine Hayvan İşletmesi (Büyükbaş+küçükbaş)	197
Kombine Küçükbaş İşletmesi	1206
Arı İşletmesi	1.635
Kanatlı İşletmesi	92
Toplam İşletme Sayısı	3957

* Sığırların kesiminden işlenmiş et haline gelinceye kadar yapılan tüm imalat işlemleri

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistikleri, 2006.

Kolankaya Köyünde Çobanoğlu Kaşar İmalathanesi ve Gedik Tavukçuluk işletmesi bulunmaktadır. Çobanoğlu Kaşar İmalathanesi'nde 70 personel çalışmakta olup imalathanenin günlük kapasitesi 150 tondur. Kış aylarında 45 ton /gün , yaz aylarında ise 70 ton/gün üretim yapılmaktadır.

1995 yılında faaliyete geçen Gedik Tavukçuluk işletmesinde 180 kişi günlük 60 ton piliç üretimi kapasitesi ile çalışmaktadır. Aylık üretim 1200-1500 ton civarında olup,Türkiye'deki piliç ihtiyacının % 4 bu tesis den karşılanmaktadır, İlçemizde bulunan 69 adet tavuk çiftliğinde bir dönemde 540 bin civciv beslenmektedir.

Yurtdışında bulunan işçilerin büyük yardımı ve Orköy desteği ile ilçemizde Karacaömerli köyünde kurulan Yem Fabrikası İspiroğlu Yem Sanayii tarafından kiralanmış ve Ocak 2000 yılından itibaren üretime devam etmekte olup, günde 10 ton yem üretimi yapmaktadır³⁷.

³⁶ <http://aguney68.sitemynet.com/esme/id2.htm>, (10.10.2007).

³⁷ <http://aguney68.sitemynet.com/esme/id2.htm>, (10.10.2007).

Eşme’de yer alan bu işletmeler kuruldukları yerlerdeki yaşayan insanlara istihdam olanağı sağlamaktadır. Kurulduğu bölge halkının ekonomik olarak daha iyi standartlarda yaşamasına olanak sağlamaktadır. Bu da sosyo ve kültürel gelişimi desteklemektedir.

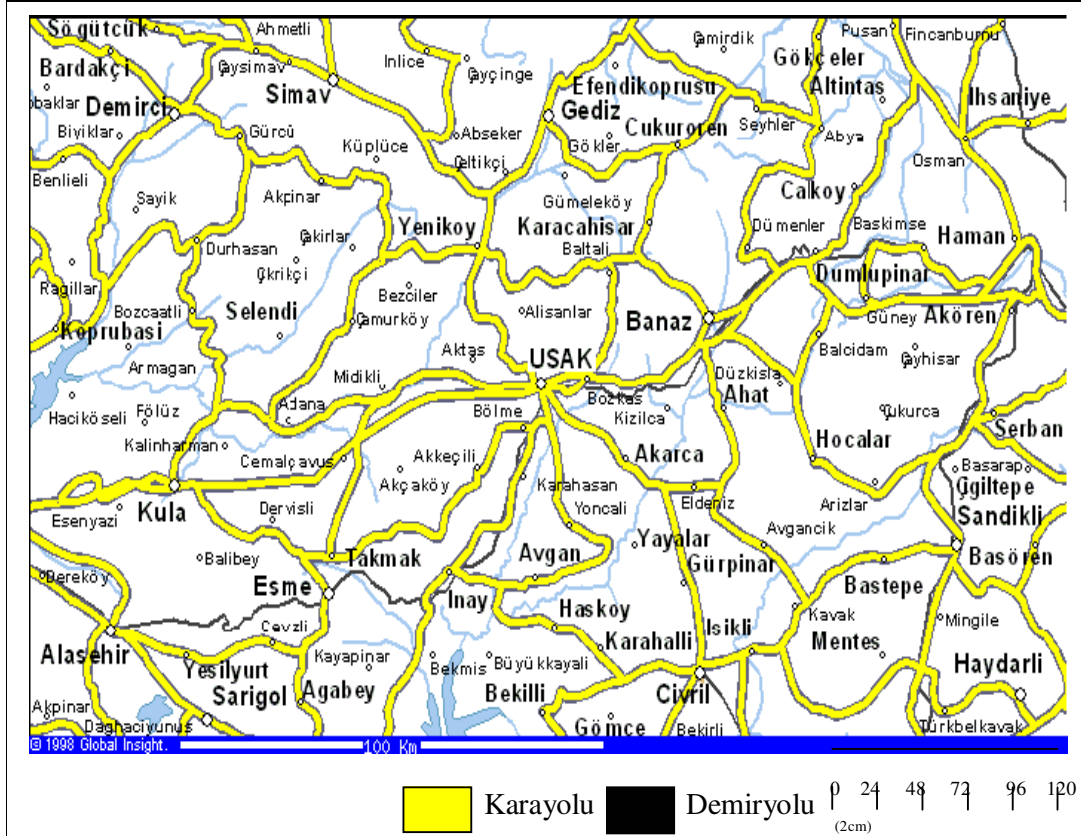
VI. ULAŞIM

Ulaştırma, insanların ve eşyaların bir yerden başka bir yere taşınmalarını sağlayarak, ekonomik alanda üretimin doğmasına ve geliştirilmesine yarayan dolayısıyla ekonomik ortamın oluşmasına hizmet eden bir araçtır. Mal ve insanın; bir iz üzerinde, bir araçla hareket gücüne dayalı ve yer değiştirmesi olarak kabul edilen ulaştırma hizmeti, ülkelerin içinde bulunduğu coğrafi ekonomik ve politik şartlarının etki alanı içinde bulunmaktadır. Ekonomik anlamda zaman ve maliyet unsurları da ulaşımın gelişmesinde etkilidir.

Günlük hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen ulaşım; sosyal, kültürel ve savunma alanlarına sunduğu hizmetlerin yanında ham mamül ve madde taşımalarıyla ekonominin üretim öncesi ve sonrasında ekonomik kalkınmada önemli bir rol oynamaktadır³⁸.

Araştırma alanı ulaşım karayolu ve demiryolu ile gerçekleşmektedir (Harita 2). TCDD Genel Müdürlüğü Teşkilatı’nın 3. Bölge Başmüdürlüğü’nün Tesisler bölge kontrolörlüğü birimine bağlı İzmir Afyon güzergahı üzerinde Ahmetler istasyonu ile Güneyköy istasyonları arasında 1890 yılında Fransızlar tarafından işletmeye açılmıştır. İstasyonun ilk kuruluşunda ismi Elvanlar istasyonu olarak geçmektedir. Daha sonra ilçe Takmak’tan Eşme’ye taşınınca istasyonun ismi Eşme istasyonu olarak değiştirilmiştir.

³⁸ GÜNGÖRDÜ,a.g.e.,s.234

Harita 2. Çalışma Alanının Ulaşım (Karayolu ve Demiryolu) Haritası.

Kaynak: <http://site.mynet.com/aguney68/esme/id2.htm> (10.10.2007)

İlçe istasyonunun çevredeki yerleşim yerlerine olan uzaklığı Ahmetler kasabasına 17 km, Alaşehir'e 49 km, Uşak'a 69 km, Denizli'ye 175 km'dir. Buralara yolcu ve yük taşınması yapılmaktadır³⁹. Halk demiryolu ulaşımının bulunduğu yerleşim yerlerine gitmek istediklerinde demiryolunu ulaşımının ekonomik olmasından dolayı tercih etmektedirler. Yalnız istedikleri gün ve saatlerde seferlerin düzenlenmemiş olmasından dolayı karayolunu tercih etmek durumunda kalmaktadırlar. Demiryolunu tercih edenlerin çoğu ilçe merkezi ve çevredeki eğitim kurumlarında eğitim gören öğrencilerdir.

Eşme karayolu ile Uşak'a 63 km uzaklıktadır. Kula ilçesine 43 km, Güney ilçesine 42 km, Alaşehir ilçesine 50 km mesafede asfalt yolla bağlıdır. İlçeden Kolankaya, Aydınlı, Karacaömerli köyü bağlantılı Uşak iline, Eşme, Takmak, Bozlar'dan Uşak İzmir asfaltına, Eşme, Kıran, Dervişli Kula'dan İzmir Ankara asfaltına Eşme-Yeleğen Kasabası, Cevizli,

³⁹ T.C.D.D. Eşme İstasyon Şefliği, 2007

Eşmetaş ciheti Alaşehir'e Eşme Yeşilkavak, Kayapınar, Yeniköy ve Güllü kasabası bağlantılı olarak Denizli'ye asfalt yolla bağlantısı vardır.

Karayolu bağlantısının rahat olması Eşme halkının gerektiğinde Uşak ve diğer illere olan ulaşımını kolaylaştırmaktadır. İlçede faaliyet gösteren bir otobüs şirketi halkın diğer illere olan ulaşım ihtiyacına cevap vermektedir.

Araştırma alanının karayolu bağlantısı çevre illerle olduğu kadar çevredeki diğer köy ve yerleşim yerlerine de kolay ulaşım sağlamaktadır. Bir çok köy ve kasabadan merkeze servis imkanının sağlanması halkın istediği zaman Eşme'ye gidip gelmesine olanak sağlamaktadır. Karayolu ulaşımının kolay olması taşımali eğitim sistemine olanak tanımıştır. Çevredeki köy ve kasabalardan öğrenciler taşımali şekilde ilçe merkezine gelerek eğitim görmektedirler.

Araştırma alanının da ulusal ve yerel kanalları ve bazı özel kanallar Kemer Dağı'na yerleştirilen yansıtıcı marifeti ile rahat bir şekilde izlenmektedir. Televizyonun ve radyonun ulaşması halkın yurttan ve yurtdışından haberler almasına ve gündemi yakından takip etmelerine olanak sağlamaktadır. Eşme'de ulusal kanallar her yerden rahatlıkla dinlenirken, ayrıca yerel radyolarda dinlenmektedir. Bu yerel radyolar bölgedeki halkın birbirleriyle iletişim kurmalarını ve aynı kültürel yapı içerisindeki müzik parçalarını paylaşmalarında etkili olmaktadır.

İlçe merkez ve köylerine PTT hizmetleri büyük ölçüde götürülmüş olup, Merkeze bağlı 15 santrale bağlı 9425 çalışan abone bulunmakta, 15 santralin 12 adedinin transmision hattı Fiber Optik kablo ile sağlanmaktadır. Müşteri arızaları yeni kurulan (ADIS) arıza ihbar servisine bildirip, günlük hizmetler 2 kiralık araç ile verilmektedir. Eşme'ye bağlı 10 köyde (KTS) Kablosuz Telefon Sistemi ile haberleşme sağlanmaktadır.

Bilgi teknolojilerindeki yaşanan hızlı gelişmelere bağlı olarak, iletişim olanakları gelişmekte, bilgiye ulaşmada ve iletmede yeni seçenekler ve fırsatlar sunulmaktadır⁴⁰. Bu yeni teknolojilerden biri olan ADSL hizmeti ise Eşme merkezde ve bazı kasabalarda Türk Telekom tarafından halka sunulmaktadır. Günümüzün vazgeçilmez iletişim ve araştırma merkezi konumuna gelen internetten ilçe halkı kısıtlıda olsa faydalanmaktadırlar.

⁴⁰ M. Hamil NAZİK ve Ateş BAYAZIT, İnsan İlişkileri ve İletişim, Ya-Pa Yayınları, 2004, s.165

İKİNCİ BÖLÜM

EŞME'DE EĞİTİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

I. EĞİTİMİN GELİŞİMİ

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı ve istendik değişiklikler oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır⁴¹. Eğitimle ilgili etkinlikler tarihi gelişim içerisinde sürekli devam etmiştir. Eğitim sistemi de ülkenin yönetildiği sistem, anlayış ve politikalarla şekillenmiştir. Türkiye’de de eğitim sistemi Cumhuriyetten önce ve sonra değişiklikler göstermiştir.

Osmanlı Devleti’nde dine dayalı bir eğitim sistemi vardı. Bu eğitim sisteminin ilk basamağını sıbyan mektepleri, ikinci basamağını ise medreseler oluşturuyordu⁴². Klasik Osmanlı Devleti’nde temel eğitim veren sıbyan mektepleri, sabi olarak adlandırılan beş-altı yaşındaki kız ve erkek çocukları okutmak amacıyla açılmış bir eğitim müessesesidir⁴³. Sıbyan mekteplerini bitiren erkek talebeler, yüksek okul düzeyindeki medreselere devam etmiştir⁴⁴.

Osmanlılar, Selçuklulardan devraldığı askeri, idari, sosyal ve kültürel mirası iyi bir şekilde değerlendirerek zamanla genişleyen topraklarında yüzlerce Selçuklu tipi medrese açmıştır⁴⁵. Bu dine dayalı eğitim sistemi Cumhuriyetle birlikte yerini laik anlayışa dayalı bir eğitim sistemine bırakmıştır.

⁴¹ Münire ERDEN, Eğitim Bilimine Giriş, Alkım Yayınevi, Ankara, 2004, s.2-3.

⁴² Hasan Ali KOÇER, Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu (1773-1923), Uzman Yayınları, Ankara, 1987, s.5.

⁴³ Yücel GELİŞLİ, “Osmanlı İlköğretim Kurumlarından Sıbyan Mektepleri (Kuruluşu, Gelişimi ve Dönüşümü)”, Türkler, C. XV, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s. 35.

⁴⁴ Yahya AKYÜZ, Türk Eğ.itim Tarihi (Başlangıçtan 2001’e), İstanbul, 2001, s. 64-65.

⁴⁵ Mefail HIZLI, Mahkeme Sicillerine Göre Osmanlı Klasik Dönemi Bursa Medreselerinde Eğitim Öğretim, Doğan Ofset, Bursa, 1997, s.9-10.

Meclis tarafından 3 Mart 1924 tarihinde Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edilmiştir. Böylece Tanzimat'tan beri devam eden eğitimdeki sistem karmaşasına son verilmiş, çağdaş eğitim sisteminin temelleri atılmıştır⁴⁶.

Sultanilerin ilk devresinin adı ortaokul, ikinci devresinin adı ise lise olmuştur. Kızların daha kısa süren öğrenimlerine 1924 yılında son verilmiş, kız ve erkekler için açılan lise ve ortaokulların öğrenim süreleri eşitlenmiştir⁴⁷.

İstanbul Darülfünun'unun yerine 1933 yılında İstanbul Üniversitesi adı ile yeni bir yükseköğretim kurumu açılmıştır⁴⁸. Eğitimi yaygınlaştırmak amacıyla köylerde okuma odaları ve Millet Mektepleri açılmış, 1932 yılında ise halk evleri kurulmuştur⁴⁹. 1930 ve 1940'lı yıllarda köylerde üç yıllık olarak açılan eğitimci okullar, 1946'da beş yıla çıkarılmıştır⁵⁰. Bu durumda cumhuriyetin kurulmasından sonra eğitim seviyesinin artmasını sağlamıştır.

1946 yılı tek üniversitelilikten çok üniversiteliliğe ve özerk üniversiteye geçiş yılı olmuştur⁵¹. Bundan sonraki yıllarda, tüm eğitim kademelerinde Atatürk ilke ve inkılapları, laiklik ilkesi doğrultusunda Anadolu'nun çeşitli kentlerinde eğitim kurumları kurulmuştur. Bu eğitim kurumlarında akılcı, mantıksal, dünya eğitim sistemine adaptasyon sağlayan eğitimler verilmektedir.

Eşme'de ilk ilkokul 1908 yılında Elvanlar Mahallesi'nde açılmıştır. Daha önceleri ilçe merkezi Takmak'ta iken burada bulunan Yatılı Bölge Okulu 1942 yılında kapanarak ilkokul olarak eğitime devam etmiştir. 1948 yılında ortaokul, 1967 yılında bugünkü Endüstri Meslek Lisesi, 1968 yılında lise, 1973 yılında Kız Meslek Lisesi, 1976 yılında İmam Hatip Lisesi, 1990 yılında Sağlık Meslek Lisesi öğretime açılmıştır. Kız Meslek lisesi ve lise 1990 yılında birleştirilerek Çok Programlı Lise haline dönüştürülmüştür. 1994 yılında Anadolu Lisesi ve 1997 yılında da Anadolu Öğretmen Lisesi eğitime başlamıştır. 1993 yılından itibaren Afyon Kocatepe Üniversitesi'ne bağlı Meslek

⁴⁶ Mustafa ERGÜN, Atatürk Devri Türk Eğitimi, Ocak Yayınları, Ankara, 1997, s.59.

⁴⁷ İbrahim Ethem BAŞARAN, Türkiye Eğitim Sistemi, Yargıcı Matbaası, Ankara, 1996, s.83

⁴⁸ Yüksek Öğretim Kurumu, 1981-Kasım 1988 Kasım Döneminde Yükseköğretimdeki Gelişmeler, Ankara, 1988, s.3.

⁴⁹ Milli Eğitim Bakanlığı, 2002 Yılı Başında Milli Eğitim, Ankara, 2001, s.25.

⁵⁰ BAŞARAN, a.g.e., s.76.

⁵¹ BAŞARAN, a.g.e., s.96-97.

Yüksekokulu faaliyet göstermeye başlamıştır⁵². 2007 yılında Uşak Üniversitesinin açılmasıyla birlikte bu Meslek Yüksekokulu'da Uşak Üniversitesine bağlanmıştır.

Eğitim bir süreçtir ve bu süreçte değişik eğitim kademelerinden geçen insanlar içinde bulunduğu toplum içerisinde sosyalleşmektedir. Bir süreç olarak devam eden eğitimi çağdaş eğitim ilkelerine göre devam ettirmek önemlidir. Çağdaş eğitimin amacı,hür ve objektif düşünen, sağlığını koruyabilen, ekonomik hayatın üretici bir bireyi olan, toplumsal ilişkiler kurabilen sporu ve sanatı seven, yeniliklere açık,boş zamanlarını yararlı faaliyetlerle değerlendirebilen, milli çıkarları kişisel çıkarların üstünde tutan, bencillikten arınmış, hürriyetçi demokrasiye inanmış bireyler yetiştirmektir⁵³.

Türkiye'de köy, kasaba, kent, büyük kent, büyük kentin semtlerinin, güney, kuzey, doğu, batı bölgelerinin toplumsal gerçekleri birbirinden farklıdır.Eğitim sistemi toplumun gerçeklerinden hareketle onun sorunlarına ve çözüm yollarına dayalı hedefler, eğitim durumları ve sınav durumlarını gerçekleştirmektedir.Buradan hareketle toplumun ihtiyaç duyduğu insan gücünü saptamaktadır⁵⁴.Türkiye'de olduğu gibi Eşme'de de toplum gerçekleri birbirinden farklıdır.Eğitim sisteminin uygulanması belirlenirken ilçenin nüfus, ekonomik, toplumsal özellikleri göz önde bulundurulmuştur.Eğitim kademeleri olan okul öncesi, ilk öğretim, ortaöğretim, yüksek öğretim kademelerinde eğitim öğretim verilirken de bu gerçeklerle birlikte hareket edilmiştir.

II. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

Okul öncesi dönem, çocuğun ileriki gelişimi için kritik bir dönemdir. İnsan hayatını belli yaş dönemlerine ayırarak inceleyen araştırmalar, okul öncesi yıllarda, tüm gelişim alanlarında gelecek için temel oluşturacak niteliklerin kazanıldığını göstermektedir⁵⁵. Bu dönemde aile ve çevre, çocuğun gelişimi ve öğretimi sorumluluğunu üstlenmiştir⁵⁶. Bu dönemde çocuğa çocuğa verilecek olan eğitimin iyi irdelenmesi gerekmektedir.Bir çok

⁵² T.C.Eşme Kaymakamlığı, Brifing Raporu, Eşme, 2007

⁵³ Hayati DOĞANAY,Coğrafya Öğretim Yöntemleri,Aktif Yayınevi,Erzurum,2002,s.145

⁵⁴ Veysel SÖNMEZ,Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,1999,s.43

⁵⁵ Esra DERELİ ve Nurcan Koçak, "Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 4-6 Yaş Arasındaki Çocukların İfade Edici Dil Düzeylerinin Bakım Tarzı Ve Anne- Baba Eğitim Düzeyi Açısından İncelenmesi (Konya İli Örneği)", Selcuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2005, Sayı:14, s.245

⁵⁶ Mustafa ERGUN, Bahattin ERGEZER, İzzet ÇEVİK, Ali ÖZDAŞ, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ocak Yayınları, Ankara, 1999, s.118

bilim adamlarının belirttiği ve araştırmaların ortaya koyduğu gibi bu dönemde çocuğun hayatındaki gelişmeler bütün hayatını etkilemektedir.

Türkiye’de okul öncesi eğitim isteğe bağlı olup, ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar⁵⁷. Günümüzde Okul öncesi eğitim kurumları çocukların bedensel, psiko-motor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerine yardımcı olan, onları ilkokula ve gelecekteki toplumsal yaşama hazırlayan bunu da anne-babaların desteğiyle ve gerektiğinde onları da eğiterek yapan, eğitim kurumları olarak işlevlerini yerine getirmektedirler⁵⁸.

Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre Türkiye Eğitim Sistemi’nin ilk basamağı okulöncesi eğitimdir. Bakanlık Merkez Örgütü’nde okul öncesi eğitim kuruluşları, daha önce İlköğretim Genel Müdürlüğü’nde yönetilmekteydi. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü’ne bağlı kimi okullarda da anaokulu bulunmaktaydı. 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bakanlık Merkez Örgütü’nde Okul öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre okul öncesi eğitimin temel amaçları şunlardır⁵⁹: Çocukların; Atatürk, vatan, millet, bayrak, aile ve insan sevgisini benimseyen, milli ve manevi değerlere bağlı, kendine güvenen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen, dürüst, ilkeli, çağdaş düşünceli, hak ve sorumluluklarını bilen, saygılı ve kültürel çeşitlilik içinde hoşgörülü bireyler olarak yetişmelerine temel hazırlamak amacıyla çaba göstermek, çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak, çocukların Türkçe’yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak, çocuklara sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi davranışları kazandırmak, çocuklara hayal güçlerini, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışlarını kazandırmak, çocukları ilköğretime hazırlamaktır.

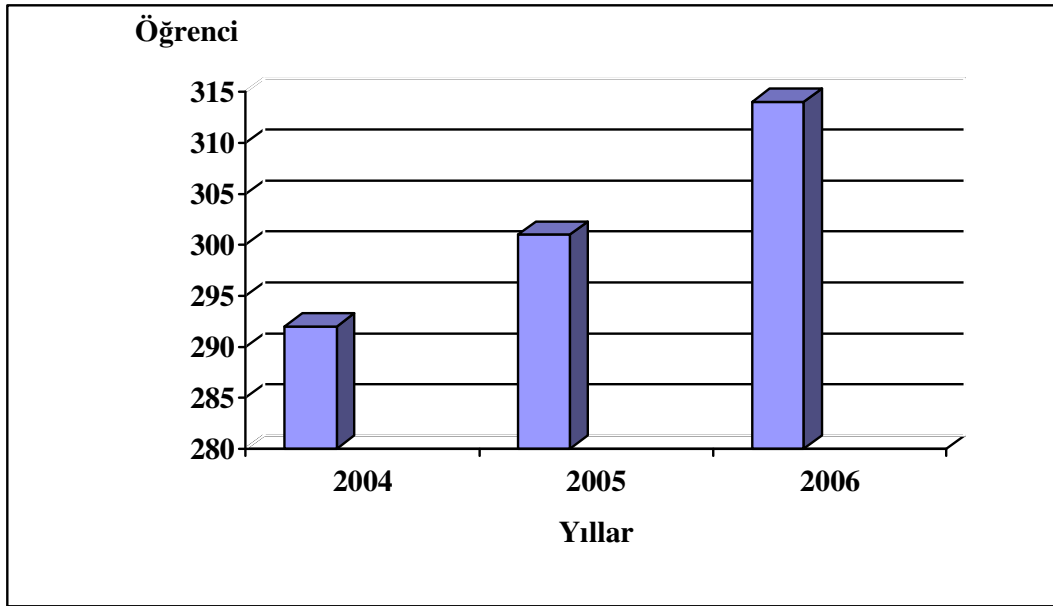
Okul öncesi eğitim basamağı kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır. Yuva eğitimi bir, iki, üç yaşlarındaki (0-36 aylar); ana okulunu ise dört, beş ve altı yaşlarındaki çocuklar için eğitim verilmektedir. Eşme’de yuva eğitimi veren eğitim kuruluşları bulunmamaktadır.

⁵⁷ Adil Adnan ÖZTÜRK, “Dünden Bugüne Uşak’ta Eğitim”, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, Cilt 2, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul,2001,s.573.

⁵⁸ Adalet KANDIR, “Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 151, Temmuz, Ağustos, Eylül 2001

⁵⁹ 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Resmi Gazete, 18.8.1997

Okul öncesi eğitim veren kurumlarda ilköğretim okulları bünyesinde yer almaktadır. Bugün Eşme’de bulunan mevcut 30 ilköğretim okulunun 18’inde okulöncesi eğitim anasınıflarında verilmektedir. Devlet politikası olarak okul öncesi eğitime ağırlık verilmesi ön plandadır. Bu politikalar Eşme’de sonuç vermiştir. Her yıl artan oranlı şekilde anasınıfına giden öğrencilerin sayısında artış görülmektedir. Eşme’de 2004 yılında anasınıfına giden öğrenci sayısı, 292 iken, 2005 yılında bu rakam 301’e yükselmiş, 2006 yılında ise 314’e ulaşmıştır (Şekil 8).

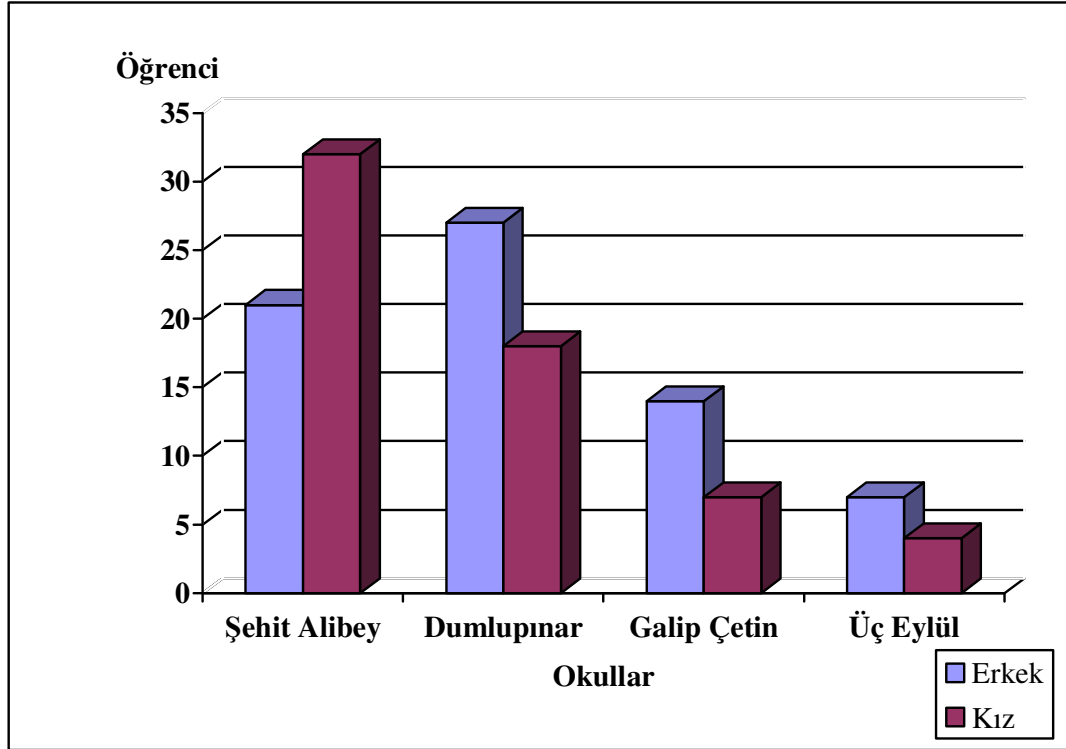
Şekil 8. Yıllara Göre Okul Öncesi Eğitim (2004-2006).

A) MERKEZDE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

Araştırma alanı merkezinde okul öncesi eğitime her geçen gün önem verilmekte bu da okullardaki ana sınıfı sayısının ve öğrenci sayısının artmasında etken olmaktadır. Merkezde yer alan 6 ilköğretim okulunun 4’ünde ana sınıfı bulunmaktadır (Şekil 9). Şehit Alibey ve Dumlupınar İlköğretim Okulları’nda iki ana sınıfı bulunurken, Galip Çetin ve Üç Eylül İlköğretim Okulları’nda tek ana sınıfı bulunmaktadır.

En çok öğrenci Şehit Alibey İlköğretim Okulu’ndaki ana sınıfına aittir (Şekil 9). Bunda etken bu okulun ilçenin merkezinde olup, daha çok bilinçli ve eğitim seviyesi yüksek ailelerin bu okulun bulunduğu mahallede yaşamalarıdır. Yine bununla paralel

olarak bu okulda ana sınıfına giden kız öğrenci sayısı diğer okullara gidenlerden fazladır. Diğer okullardaki öğrenci sayılarının düşük olması, bu okulların yer aldığı mahallelerde yaşayan ailelerin daha çok kırsal kesimden gelmeleriyle yakından ilgilidir. Bu mahallelerde yaşayan aileler, çocuklarına kendi verdikleri eğitimi yeterli görerek, okul öncesi eğitimin gerekliliğine inanmamaktadırlar. Bu düşüncenin oluşmasında çevrelerindeki insanların çocuklarını ana sınıflarına göndermemeleri etken olmaktadır.

Şekil 9. Anasınıfı Bulunan Okullar ve Öğrenci Sayıları (2005-2006).

Her ne kadar son yıllarda ana sınıfına giden öğrenci sayısı artmış olsa da bu oranın çok düşük olduğu gözlenmektedir. İlköğretime başlayan 267 erkek öğrencinin 151'inin okul öncesi eğitim aldığı, 244 kız öğrencinin ise yalnızca 141'inin okul öncesi eğitim aldığı görülmektedir (Tablo 10). İlköğretime giden her öğrencinin okul öncesi eğitim alması devlet politikası olarak benimsense de Eşme'de bu politikanın yeterince yerleşmemiş olduğu görülmektedir. Ancak halkın daha bilinçlenmesi, okul öncesine gereken önemin verilmesi hakkında çeşitli kampanyalar yapılmasıyla bu oranın yükselebileceği düşünülmektedir.

Tablo 10. Cinsiyetlere Göre Anasınıfı Öğrenci Sayıları (2004-2006).

2004-2005 Öğretim yılı Anasınıfı öğrenci sayısı		2005-2006 yılı İlköğretim 1. sınıf öğrenci sayısı	
Erkek	Kız	Erkek	Kız
151	141	267	244

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri ,2006.

Okul öncesi eğitim diğer eğitim kademelerine göre bazı farklılıklar göstermektedir. Bunda yerleşim yeri, ulaşılabilirlik, esneklik, genişleme olanakları, sağlık, emniyet, yeterli alan, gerekli araç gereçler, hedefe uygunluk gibi hususlar işlevsel bir öğretim ortamı için temel ölçütler arasında yer almaktadır⁶⁰. Okul öncesi eğitim önemli bir yaş ve öğrenme dönemini kapsadığı için bu eğitim kademesi için oluşturulacak fiziksel şartlarda önemlidir ve çevre şartlarına göre şekillenir. Eşme merkezdeki anasınıflarının fiziksel durumlarının yeterli olduğu, sınıfların boyalı ve yerlerin tahta kaplı olduğu ve kaloriferle ısıtıldığı, ısınma problemlerinin olmadığı gözlenmiştir. Ana sınıflarının eğitim araçlarının yeterli olduğu, ancak bu araçların okul imkanlarıncaya değil de okul-aile işbirliği bünyesinde okullara kazandırılmıştır. Bunda da ailelerin eğitime ve çocuklarına verdiği önem etken olmuştur.

B) KASABA VE KÖYLERDE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

Araştırma alanının kasaba ve köylerinde okul öncesi eğitime önem verilmesi ana sınıflarının açılmasıyla başlamış olup, yeterli düzeyde değildir. Okul öncesi eğitim Eşme'nin kasaba ve köylerinde yaygınlaşmamıştır. 22 ilköğretim okulunun yalnızca 12'sinde okul öncesi eğitim verilmekte olup, buralarda da öğrenci sayılarının azlığı dikkat çekmektedir (Tablo 11). Buralarda yaşayan ailelerin kırsal kesimi temsil etmeleri, eğitimden daha çok ekonomik faaliyetlere önem vermeleri çocuklarının eğitimine yeteri kadar önem vermemelerinde etken olmuştur. Ayrıca yıllardır Türkiye geneline yerleşmiş olan okula 7 yaşında başlanır kavramı kırsal kesimin üzerindeki etkisini hala göstermektedir. Bir çok aile hala okul öncesi eğitimi gereksiz görmekte buralarda çocukların eğitildiğinden daha çok bakıldığını düşünmektedirler. Durum böyle olunca da

⁶⁰ Cevat ALKAN, Mehmet KURT, Özel Öğretim Yöntemleri, Anı Yayıncılık, Ankara, 2000, s.139.

çocuklarına kendilerinin bakabileceğini düşünerek çocuklarını anasınıfına göndermemektedirler.

Tablo 11. Kasaba ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim Öğrenci Sayıları (2005-2006).

Okul Adı	Öğrenci Sayısı	
	Kız	Erkek
Ağabey İÖÖ	6	9
Ahmetler İÖÖ	7	6
Armutlu İÖÖ	8	8
Dervişli İÖÖ	-	-
Güllü İÖÖ	5	3
Karaahmetli İÖÖ	10	13
Kayapınar İÖÖ	7	7
Kayalı İÖÖ	5	6
Kıranköy İÖÖ	3	8
Takmak M.G. İÖÖ	-	-
Saraycık İÖÖ	13	7
Yeleşen İÖÖ	10	10
Yeşilkavak İÖÖ	3	7
Güllübağ BSİÖÖ	-	-
Güllübağ Ahişli İÖÖ	-	-
Araplar BSİÖÖ	-	-
Eşmetaş BSİÖÖ	-	-
Konak BSİÖÖ	-	-
Köylüoğlu BSİÖÖ	-	-
Keklikli BSİÖÖ	7	3
Foslu BSİÖÖ	-	-
Uluyayla BSİÖÖ	-	-

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri ,2006.

Kırsalda küçük köylerde öğrenci sayısı az olduğundan çevredeki diğer yerleşim birimlerindeki okullarda taşınmalı eğitim görmektedirler. Durum böyle olunca ana sınıfının bulunmadığı bu köylerde, ana sınıfı çocuklarının taşınmalı olarak eğitim görmesinin hali hazırdaki kanunlar çerçevesinde mümkün olmaması, ailelerin çocuklarını ana sınıflarına göndermemelerine neden olmaktadır. Ayrıca, kanunlar buna müsait olsa da ana sınıfı çocuklarının yaş itibarıyla küçük olmaları, bir yerden bir yere giderken veli nezaretinde gitmeleri gerekmesi ayrı bir sorun olacaktır. Ulaşım ve ana sınıfı çocuklarının gün içerisindeki gıda ihtiyaçlarının velileri tarafından karşılanması gerektiği için ana sınıflarının çocukların yaşadığı yerlerde olması gerekmektedir.

Okulların normal fiziki yapıları genelde yetersizlik göstermektedir. Bir çok okulda ana sınıfı için derslik bulunmamakla birlikte bulunan okullarda da yeterli fiziksel donanım yoktur. Bazı okullarda ana sınıfı için ek derslikler oluşturulmuştur. Bu dersliklerde yeterli olmayıp, başta fiziksel donanım olmakla birlikte araç-gereçlerin yetersizliği gözlenmektedir.

Kırsal kesimde yaşayan aileler genelde ekonomik güçlük nedeniyle ve eğitim faaliyetlerinin giderlerini devletten beklemeleri, devletinde olanaklarının yetersiz gelmesi okullardaki araç-gereç konusunda sıkıntı yaşanmasına neden olmaktadır.

III. İLKÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

İlköğretim 6-14 yaş grubundaki öğrencilere temel beceri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir. 1997 yılına kadar 5 yıl olan ilköğretim 1997 yılında 4306 sayılı Kanun ile 8 yıla çıkartılmıştır. Bu Kanun, 6-14 yaş arası tüm çocuklar için ilköğretimin sekiz yıl süreli ve zorunlu olmasını hükmetmektedir⁶¹.

Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte ilköğretimin ikinci kademesi olan eski sistemde ortaokul olarak tanımlanan 6,7,8. sınıfların zorunlu eğitime tabi olması, eğitim seviyesinin yükselmesinde etken olmuştur. Özellikle kırsal kesimde ilköğretimden sonra

⁶¹ T. C. Millî Eğitim Bakanlığı , İktisadî İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OECD) Türkiye Temel Eğitim Politikası İncelemesi Ön Rapor, 2005, s.43

okula gönderilmeyerek, daha çok ekonomik faaliyetlerde bulunması beklenen çocuklar, bu kanunla eğitimlerine devam etme olanağı bulmuşlardır.

Zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılmasından önce aileler başta ekonomik sebepler olmak üzere çocuklarını ortaokula göndermiyorlardı. Zorunlu eğitimin 8 yıla çıkması ve eğitimin anayasada “İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır⁶²” hükmünce ücretsiz olarak devlet tarafından sağlanması ailelerin çocuklarının okula gitmesindeki bakış açısını da değiştirmiştir. Durum böyle olunca 6,7,8. sınıfa giden öğrencilerin sayısı tüm Türkiye ile paralel olarak Eşme ilçesinde de artış kaydetmiştir.

Ayrıca ilköğretimden mezun olan öğrencilerin ortaöğretim kurumlarında eğitimlerini sürdürmektedirler. Bunda etken ailelerin 8. sınıfı bitiren çocuklarının 8 yıl eğitimden sonra 3 yıl daha okuyarak lise mezunu olmalarını istemeleridir. Çünkü günün şartları eğer kişi bir meslek sahibi değilse, herhangi bir işyerinde çalışmanın ön koşulu olarak en az lise mezunu olmasını gerekli kılmaktadır. Ayrıca kırsal kesimde lise mezunu olmak ailelerin çocuklarıyla duyacağı bir gurur kaynağıdır. Eğitimin 8 yıla çıkarılması toplumun eğitim seviyesini yükseltmiş, bu da kent ve kırsal kesimdeki eğitim seviyesi farkının düşmesine neden olurken, yükselen eğitim seviyesiyle birlikte insanların kültür durumları, sosyal çevre ile iletişimleri ve dünyaya bakış açıları genişlemiştir.

Eşme’de yıllara göre ilköğretime giden öğrenci ve buralarda görev yapan öğretmen sayılarında artışa neden olmuştur. 2004 yılında 4336 olan öğrenci sayısı, 2005 yılında 4557’ye, 2006 yılında da 4605’e yükselmiştir. Buna paralel olarak da 2004 yılında 321 olan öğretmen sayısı, 2005 yılında 360’a, 2006 yılında ise 372’ye yükselmiştir (Tablo 12).

Tablo 12. Yıllara Göre Eşme’de İlköğretim Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (2005-2006).

Yıllar	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2004	4.336	321
2005	4.557	360
2006	4.605	372

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri ,2006.

⁶² Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2709 Sayılı Kanun, Madde:42.

İlköğretim 8. sınıftaki öğrenciler gelecek için amaçladıkları mesleklere bir adım daha yaklaşabilmek için OKS sınavına girmektedirler. Bu sınavda başarılı olan öğrenciler tercihleri doğrultusunda Fen Liseleri'ne, Anadolu Liseleri'ne, Anadolu Öğretmen ve Teknik Liseler'e, Sosyal Bilimler Liseleri'ne ve Mesleki Liseler'e girme olanağı bulmaktadırlar. Bir açıdan öğrencilerin geleceğine yön veren bu sınav öğrenci ve ailesi için bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Bu sınavda başarılı olabilmek için öğrencilere okulda aldıkları eğitimin haricinde özel dersanelere gitmekte, özel dersler almakta ve etüt merkezlerine gitmektedirler.

Yıllara göre OKS başarı oranında artış görülmektedir.2004 yılında %30.62 olan başarı durumu, 2005 yılında %36.88'e yükselmiş, 2006 yılında ise %43'e ulaşmıştır (Tablo13). Başarı oranının yükselmesinde ailenin eğitime önem vermesi, çocuklarını bu konuda bilinçlendirmenin yanı sıra Eşme'nin çalışma olanaklarının az olması çocukların geleceğe yönelik planlarında okuyarak bir yerlere gelmek istemesi etken olmaktadır.

Tablo 13. Yıllara Göre OKS Başarı Oranları (2004-2006).

Yıllar	Başarı Oranı (%'si)
2004	30.62
2005	36.88
2006	43.00

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri ,2006.

Bazı öğrenciler ise; çevre kasaba ve köylerde yaşamakta olup, ailelerin çocuğunun eğitimine önem vermesi daha iyi bir geleceğe sahip olmalarını istemelerinden dolayı buldukları yerdeki ilköğretim kurumu yerine daha kaliteli eğitim alabileceklerini düşündükleri merkezdeki ilköğretim okullarını tercih etmektedirler. Bu öğrenciler kendi imkanlarıyla buldukları yerden merkeze gelerek eğitim almaktadırlar. Özellikle ilköğretimin ikinci kademesindeki öğrenciler eğitim için hem Eşme merkezdeki okulları tercih etmekte hem de buradaki dersanelere giderek daha etkin eğitim alarak OKS'de başarı yakalamaya çalışmaktadırlar.

A) MERKEZDE İLKÖĞRETİM

Eşme merkezde 6 adet ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okulların birisi YİBO, birisi de PİO olarak eğitim vermektedir. Çalışmanın hazırlandığı 2005-2006 yılı istatistiklerinde YİBO yer almamaktadır. Okulun tadilata girmesinden dolayı buranın öğrencileri merkezdeki diğer okullara dağıtılarak 2005-2006 yılında eğitimlerini bu okullarda devam ettirmişlerdir. 2006-2007 eğitim öğretim yılında tadilatı bitirilen okulun öğrencileri de okullarında eğitim-öğretime başlamışlardır.

En fazla öğrenci sayısına sahip olan okul Şehit Alibey İlköğretim Okulu'dur (Tablo 14). Bunun nedeni ise merkezde bulunup, fiziki şartlarının yeterli olmasından dolayı aileler çocuklarını bu okula göndermeyi tercih etmektedirler. Diğer okullar içerisinde Üç Eylül PİO'nunda öğrenci ve derslik sayısının fazla olduğunu görülmektedir. Bunun nedeni ise; PİO'nun bir bölge okulu olması, çevre köy ve kasabalardan gelen öğrencilere eğitim vermesinden dolayıdır. PİO bölge okulu olmasından dolayı çevredeki pek çok kasaba ve köyde yaşayan öğrencilere eğitim olanağı sunmaktadır. Bu durum farklı kültürlerdeki öğrencilerin birbirleriyle sosyal etkileşimde bulunmasında, ilköğretim 3. sınıftan itibaren buranın öğrenci alması, arkadaşlık ve paylaşma duygularının pekişmesinde etken olmaktadır.

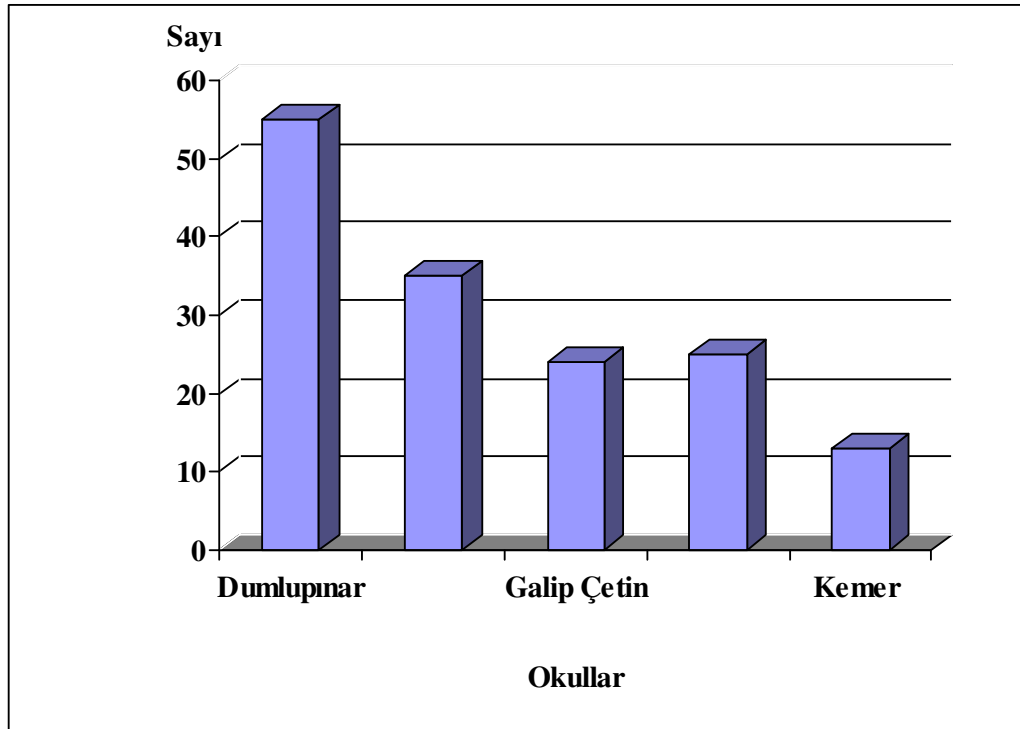
Öğrenci ve derslik sayısının azlığıyla dikkat çeken okul ise Kemer İlköğretim Okulu'dur (Tablo 14). Kemer İlköğretim Okulu 2005-2006 eğitim-öğretim yılında hizmete giren yeni bir okul olup, Eşme merkezin kenarında bulunması daha az öğrenciye eğitim vermesine, ailelerin bu yeni okulun eğitim hizmetlerinin kalitesinden şüpheye düşmesi ve eğitim-öğretim araçlarını yetersiz görmesi etkindir.

Tablo 14. Merkezde Okulların Derslik ve Cinsiyetlerine Göre Öğrenci Sayıları (2005-2006).

Okul Adı	Derslik Sayısı	Kız Öğrenci	Erkek Öğrenci	Toplam Öğrenci
Dumlupınar İÖO	9	229	274	503
Şehit Alibey İÖO	18	291	340	631
Galip Çetin İÖO	9	103	118	221
Üç Eylül PİO	20	230	278	508
YİBO	-	-	-	-
Kemer İÖO	5	29	37	66

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri ,2006.

Dumlupınar İlköğretim Okulu'nda derslik başına 55, Şehit Alibey İlköğretim Okulu'nda 35, Galip Çetin İlköğretim Okulu'nda 24, Üç Eylül PİO'da 25, Kemer İlköğretim Okulu'nda 13 öğrenci düşmektedir (Şekil 10). Kemer İlköğretim Okulu'nda derslik başına düşen öğrenci sayısının azlığı yukarıda da belirtildiği üzere yeni bir okul olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak Dumlupınar İlköğretim Okulu'nda derslik başına düşen öğrenci sayısının oldukça yüksek olması dikkat çekicidir. AB standartlarına göre derslik başına 24 öğrenci düşmesi gerekiyor. Ancak Türkiye'de derslik başına 38 öğrenci düşmektedir⁶³. Bu okulumuz AB ve Türkiye ortalamasının çok altındadır. 55 kişilik sınıflarda verilen eğitim öğretmen ve öğrenciler açısından problem oluşturmaktadır. Öğretmen açısından sınıf hakimiyetinin sağlanması ve verimli ders ortamının sağlanamaması problem oluştururken, öğrenciler açısından ise; öğretmenin yeteri kadar öğrenciyle ilgilenememesi, öğrencilerin derslerde kendilerini ifade edememesi gibi problemlere neden olmaktadır.

Şekil 10. Merkezde Okullara Göre Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları (2005-2006).

⁶³ Betül KOTAN, "En Kalabalık Sınıflar Şanlıurfa, İstanbul ve Mardin'de" Radikal, 15/09/2006

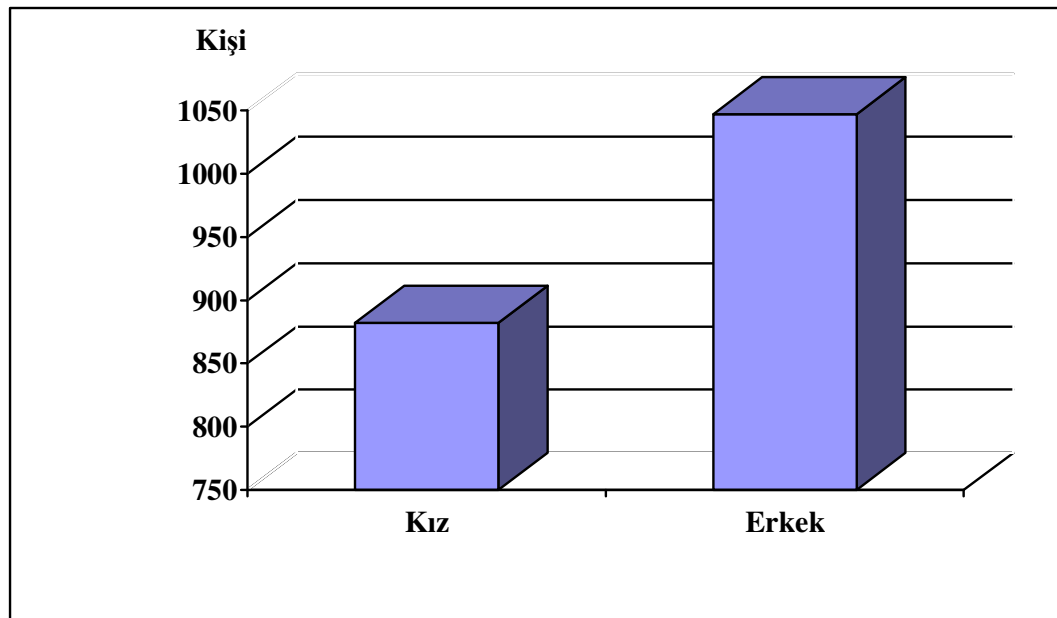
Sınıflar arasında öğrenci sayılarında oransal değişimler göze çarpmaktadır. Bunun nedeni ise az da olsa göçlerle yaşanan öğrenci nakilleridir..

Tablo 15. Merkez Okullarında Sınıflara Göre Kız ve Erkek Öğrenci Sayıları (2005-2006).

Okul Adı	1. sınıf		2. sınıf		3. sınıf		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Dumlupınar	28	32	12	27	20	35	29	24	29	28	33	38	30	34	30	29
Şehit Alibey	26	36	26	39	36	31	28	42	36	42	40	37	35	45	32	47
Galip Çetin	10	21	15	11	10	15	12	16	21	9	16	12	14	18	5	16
Üç Eylül PİO	19	24	19	25	18	14	36	42	29	35	44	50	27	43	38	45
Kemer	6	10	8	8	4	9	4	6	7	4	-	-	-	-	-	-
Toplam	89	123	80	110	88	104	109	130	122	118	133	137	106	140	105	137

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri ,2006.

Erkek öğrencilerin sayısı kız öğrencilerden oldukça fazladır. İlköğretime giden toplam 1929 öğrencinin 1047'si erkek, 882'si kız öğrencilerdir.

Şekil 11. Merkezde Kız ve Erkek Öğrencin Dağılımı (2005-2006).

B) KASABA VE KÖYLERDE İLKÖĞRETİM

Eşme'nin kasaba ve köylerinde toplam 22 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okulların sekizinde birleştirilmiş sınıflarda eğitim verilmektedir. Kasaba ve köylerde okula giden öğrencilerin okul başına 9 ile 383 arasında olduğu gözlenmektedir (Tablo 16). En fazla öğrenci sayısına Yeleğen İlköğretim okulu sahipken, en düşük öğrenci sayısı Güllübağ BSiÖÖ'ye aittir.

Tablo 16. Kasaba ve Köy Okullarında Derslik ve Cinsiyetlere Göre Öğrenci Sayıları (2005-2006).

Okul Adı	Derslik Sayısı	Kız Öğrenci	Erkek Öğrenci	Toplam Öğrenci
Ağabey	11	91	125	216
Ahmetler	9	91	94	185
Armutlu	11	101	94	195
Dervişli	8	89	88	177
Güllü	9	101	107	208
Karaahmetli	9	97	101	198
Kayapınar	9	80	82	162
Kayalı	6	28	36	64
Kıranköy	6	35	37	72
Takmak M.G.	8	76	72	148
Saraycık	13	145	172	317
Yeleğen	17	201	182	383
Yeşilkavak	9	64	91	155
Güllübağ BSiÖÖ	1	4	5	9
Güllübağ Ahşlı	1	3	8	11
Araplar BSiÖÖ	1	10	6	10
Eşmetaş BSiÖÖ	1	7	5	12
Konak BSiÖÖ	1	7	11	18
Köylüoğlu BSiÖÖ	1	5	10	15
Keklikli BSiÖÖ	2	12	12	24
Foslu BSiÖÖ	1	11	7	18
Uluyayla BSiÖÖ	1	12	13	25

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri ,2006.

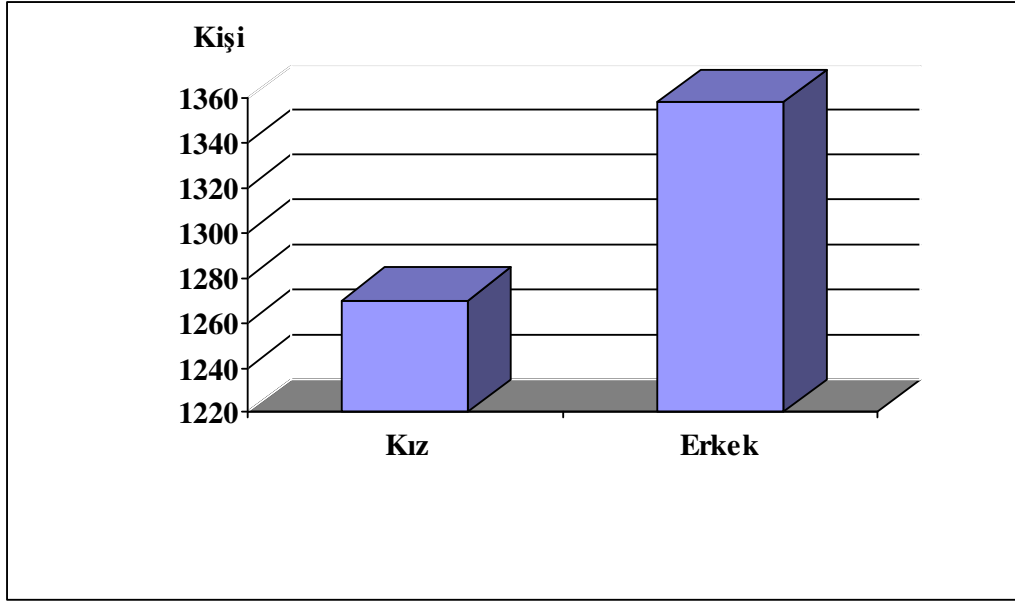
22 okulun 9'unda eğitim ilköğretim 1.2.3. sınıflarda yapılmakta, 2 okulda 5. sınıfa kadar eğitim yapılmakta, kalan 13 okulda 8. sınıfa kadar eğitim verilmektedir (Tablo 17).

Tablo 17. Kasaba ve Köy Okullarında Sınıflara Göre Kız ve Erkek Öğrenci Sayıları (2005-2006).

Okul Adı	1. sınıf		2. sınıf		3. sınıf		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		7.sınıf		8.sınıf	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Ağabey	9	11	9	16	11	13	10	21	14	14	14	15	8	15	10	11
Ahmetler	9	6	10	17	9	14	12	13	10	11	8	12	9	18	17	6
Armutlu	11	6	8	12	13	12	11	17	17	8	12	15	11	3	10	13
Dervişli	13	8	10	11	10	10	12	17	15	17	13	15	9	8	7	7
Güllü	8	2	6	18	11	15	12	13	10	12	15	14	21	16	13	14
Karaahmetli	9	10	20	13	10	12	12	6	7	11	11	18	7	12	11	6
Kayapınar	6	8	8	6	12	12	9	23	11	12	12	6	8	8	7	15
Kayalı	9	1	5	5	2	9	5	6	2	9	-	-	-	-	-	-
Kıranköy	5	8	7	3	9	8	5	5	7	5	-	-	-	-	-	-
Takmak M.G.	8	14	4	17	9	8	13	14	9	11	14	6	13	6	13	10
Saraycık İÖO	16	13	9	15	13	16	22	15	29	18	32	19	24	18	20	18
Yeleşen İÖO	21	18	25	26	26	24	25	15	24	21	19	20	24	-	27	25
Yeşilkavak	6	10	11	11	7	12	5	11	6	10	9	14	10	11	3	9
Güllübağ BSiÖO		1	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Güllübağ Alışlı İÖO	-	3	2	1	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Araplar BSiÖO	3	3	3	1	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eşmetaş BSiÖO	3	3	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konak BSiÖO	3	5	3	3	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	--	-
Köylüoğlu BSiÖO	2	2	1	2	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kekliki BSiÖO	6	4	3	3	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Foslu BSiÖO	4	1	-	4	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uluyayla BSiÖO	4	7	4	4	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	155	144	152	180	168	193	153	176	161	154	159	154	144	138	138	134

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2006.

Eşme merkezde olduğu gibi erkeklerin sayısı kızlardan fazladır. Toplam 2628 öğrencinin 1358'i erkek, 1270'i ise kız öğrencilerden oluşmaktadır(Şekil 12).

Şekil 12.Kasaba ve Köy Okullarında Kız ve Erkek Öğrencilerin Dağılımı (2005-2006).

1. Birleştirilmiş Sınıflar

Birleştirilmiş sınıf, birden fazla sınıfın bir öğretmen yönetiminde birlikte çalışması esasına dayalı olarak oluşturulmuş bir sınıftır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması ekonomiklik açısından düşünülmüş bir önlem sonucu ortaya çıkmıştır⁶⁴.

Özellikle nüfusun az ve dağınık olduğu yerleşim yerlerinde her köye sekiz sınıflı bir okul yapmak ve her sınıfa bir öğretmen vermek çok güçtür. Bu şartlarda birden fazla sınıfın birleştirilerek bir ya da birkaç öğretmen tarafından yönetilmesi zorunluluğunu doğurmuştur. Okullardaki öğrenci sayısının azlığı yani bir sınıfı oluşturacak sayıda öğrenci bulunmayışı, öğretmen ihtiyacı, derslik sayısının yetersizliği birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup teşkil etmek suretiyle bir öğretmen tarafından yetiştirilmesi birleştirilmiş sınıf öğretimini ortaya çıkarmaktadır. Köy okullarının büyük bir çoğunluğu

⁶⁴ Muharrem KÖKLÜ, Birleştirilmiş Sınıfların Yönetimi ve Öğretim, Beta Yayınları, İstanbul, 2000,s.31

ile il ve ilçelerin kenar mahallelerinde bulunan okullarda birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmaktadır⁶⁵.

Birleştirilmiş sınıf uygulaması ilköğretim birinci kademesine yönelik bir uygulamadır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması sadece Türkiye'ye özgü bir durum değildir. Bu durum dünya üzerinde yer alan bir çok ülkede uygulanan bir öğretim uygulamasıdır⁶⁶. Birleştirilmiş sınıfların tüm dünyada genel özellik göstermesinin başlıca nedeni yaşanan göç olgusudur.

Birleştirilmiş sınıfların ortaya çıkması geçmişten günümüze birtakım sosyal ve ekonomik sebeplerden kaynaklanmıştır. Eşme'nin kasaba ve köylerinde de bu sebeplerin var olmasından dolayı birleştirilmiş sınıf uygulamasına geçilmek zorunda kalınmıştır.

Kasaba ve köylerdeki okullarda 9 ile 25 arasında öğrenci sayıları değişmekte olup, bu okulların hepsinde tek öğretmen görev yapmaktadır (Tablo 18). Keklikli İlköğretim Okulu hariç diğer okulların hepsinde tek derslik vardır. Bunun nedeni ise diğer derslikte okul öncesi çocukların eğitim görmesidir. BSIÖO'ların bulunduğu köylerde nüfusun az olması öğrenci sayısının düşük olmasına neden olmuştur. Öğrenciler 1.2. ve 3. sınıf eğitimlerini birleştirilmiş sınıflarda görmekte olup, 4. ve 5. sınıflarda çevrede bulunan kasaba ve köylerdeki ilköğretim okullarına taşınmalı olarak gitmektedirler.

Eğitim açısından değerlendirildiğinde bunun birtakım olumsuzluklara neden olduğu görülmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim bireysel farklılıklara göre yapılamadığı için ilköğretimin ilk üç yılında istenilen düzeye ulaşamamaktadır. Bir derslikte birden çok sınıfın bir arada bulunması seviye farkının ve bireysel öğretimin gerçekleştirilememesine neden olmaktadır. Yaşanan bu olumsuz durumun yanında farklı yaş gruplarındaki ve farklı sınıf düzeyinde eğitim alan öğrencilerin bir arada bulunmaları, birbirleriyle etkileşimini sağlayarak, birbirleriyle yardımlaşma ve öğrenme imkanı doğurmaktadır.

⁶⁵ Kürşat ÖZBEN, Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar, <http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/>, (15.10.2007)

⁶⁶ Ali Rıza ERDEM, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Anı Yayınları, Ankara, 2002,s.1.

Tablo 18. Kasaba ve Köylerde Birleştirilmiş Sınıflı Okullar ve Öğrenci Sayıları (2005-2006).

Okul Adı	Derslik Sayısı	Kız Öğrenci	Erkek Öğrenci	Toplam Öğrenci
Güllübağ	1	4	5	9
Araplar	1	10	6	10
Eşmetaş	1	7	5	12
Konak	1	7	11	18
Köylüoğlu	1	5	10	15
Keklikli	2	12	12	24
Foslu	1	11	7	18
Uluyayla	1	12	13	25

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2006.

2. Taşımali Eğitim

Taşımali İlköğretim, “ilköğretim çağındaki çocuklar ile birleştirilmiş sınıflar programı uygulayan öğrencileri ve az nüfuslu dağınık yerleşim birimlerinde bulunan okullardaki öğrencilerin, merkez olarak seçilen ilköğretim kurumlarına günü birlik taşınıp eğitim-öğretimlerinin sağlanması için yapılan uygulamadır⁶⁷”.

Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan ve birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan mecburi öğrenim çağındaki öğrencilerin merkezi yerlerdeki ilköğretim kurumlarına günübirlik taşınarak, eğitim öğretim verilmesini sağlamak amacıyla MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü’nce 1989-1990 öğretim yılının ikinci yarısından itibaren Kırıkkale ilinde 3, Kocaeli ilinde 2 merkezde olmak üzere, deneme mahiyetinde pilot uygulama olarak Taşımali İlköğretim Uygulaması başlatılmıştır. Bu öğretim yılında, 2 ilin 12 okul ve yerleşim biriminden 305 öğrenci beş merkez okula taşınmıştır. MEB, arzuladığı verimi elde etmesi üzerine de 1990-1991 öğretim yılından itibaren Taşımali İlköğretim Uygulaması’na geçmiştir.

⁶⁷ Taşımali İlköğretim Yönergesi, Tebliğler Dergisi , Aralık 1994/2420, madde:4

Ülkemizde, küçük yerleşim birimlerinin çok ve dağınık oluşu ilköğretimde istenilen başarıya ulaşılamamasının en büyük sebeplerinden biri olmuştur. Sekiz yıl kesintisiz ve zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesi ile birlikte, küçük yerleşim birimlerindeki öğrencilerin, bu uygulamadan nasıl yararlandırılacağı gündeme geldi. Bu gibi yerleşim birimlerine eğitim öğretim hizmetlerinin (okul, öğretmen, araç-gereç vb.) yeterli seviyede götürülmesi, eğitim ekonomisi açısından pahalı olmakta, maliyeti azaltma çabaları da hizmetin niteliğini düşürmektedir. Her şeyden önce, bu küçük yerleşim birimlerinden her birine, bir ilköğretim okulunun götürülüp götürülemeyeceği de ortadadır. Netice itibariyle, küçük yerleşim birimlerinde nitelikli bir ilköğretimin verilebilmesi için taşınmalı ilköğretimin gerekliliği de açıkça ortadadır⁶⁸.

Öğrencisi taşınmalı ilköğretimin kapsamına alınacak okul veya yerleşim biriminin seçiminde; Öncelikle taşınması ekonomik olmayan ve ulaşım koşulları elverişsiz olan yerleşim birimlerindeki öğrencilerin YİBO (Yatılı İlköğretim Bölge Okulu) ile PİO'lara (pansiyonlu ilköğretim okulu) yerleştirilmesi ve yatılı kapasitesi doldurulduktan sonra taşıma kapsamına alınacak öğrencilerin planlanmasının yapılması, köy ve köy-altı yerleşim birimlerinde okul bulunmaması, doğal afet ve başka nedenlerle okul binasının kullanılmayacak derecede hasarlı olması, bir ve üçüncü sınıflarda toplam öğrenci sayısının 15 den az olması, köy ve köyaltı yerleşim birimlerindeki ilköğretim okulunda 4-8. sınıflar için yeterli sayıda derslik bulunmaması ve bu sınıflardaki toplam öğrenci sayısının 60 dan az olması, öğrencisi taşınacak okul ve yerleşim biriminin, taşıma merkezi ilköğretim okuluna uzaklığının en az 2,5 km. olması, taşınan öğrencilerin belediye sınırları dışında oturuyor olması veya içinde olmakla birlikte taşıma merkezi ilköğretim okuluna olan uzaklıklarının 2,5 km'den fazla olması ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün uygun görmesi, özellikleri aranmaktadır.

Taşıma merkezi ilköğretim okullarının seçiminde; öğrencisi taşınacak okul ve yerleşim birimlerine göre daha merkezi durumda olması, bünyesinde en az sekiz dersliğin bulunması veya fizikî kapasitesinin sekiz yıllık zorunlu eğitim yeterli olması, merkez ilköğretim okulunun bulunduğu yerleşim biriminin çevre köylerle ulaşım olanaklarına sahip gelişmeye uygun ve nüfusunun artıyor olması, öğretmen ve ders araç-gereçlerinin

⁶⁸ Asım ARI, "Taşınmalı İlköğretim Uygulaması (Uşak Örneği)", Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 1,2003, s.104,105

yeterli olması, ve son olarak sosyal ve kültürel etkinliklere uygun ortamların bulunması özellikleri aranmaktadır⁶⁹.

Eşme'nin kasabalarında ve köylerinde de taşınalı ilköğretim uygulaması yapılmaktadır. Taşınalı ilköğretim kurumlarının taşınması gereken özellikleri bünyesinde bulunduran bu okullarda öğrenciler eğitim hayatlarını sürdürmektedirler.

11 merkezde taşınalı eğitim yapılmaktadır. Bu merkezlere hiç okulu bulunmayan 54 yerleşim yerinden 407 öğrenci, okulu bulunup yeterli öğrenci sayısı olmadığından öğrencilerinin hepsin taşındığı 44 okuldan 512 öğrenci, Okulu olup, okulda sadece 1.2.3. sınıflara eğitimin verilerek 4.5.6.7.8. sınıf öğrencilerinin taşındığı 9 okuldan 228 öğrenci gelmektedir. Ayrıca ilköğretim birinci kademe eğitimin verilerek ikinci kademe öğrencilerin taşındığı 2 okuldan 67 öğrenci taşınarak eğitim almaktadırlar. Toplamda 98 yerleşim biriminden 68 araçla öğrenciler taşınarak 11 merkezde toplanarak eğitim almaktadırlar (Tablo 19).

Taşınalı eğitimin bu denli dağılışı göstermesi yeryüzü şekilleri, iklim koşulları, ulaşım olanakları ve yerleşme coğrafyasının olanaklarının sonucudur. Yeryüzü şekilleri engebeli olmasından dolayı yerleşim birimleri merkezi olarak değil de daha dağınık ayrı ayrı mahalleler halinde konumlanmıştır. Ayrıca iklim koşullarının elverişli olması, eğitim döneminde ulaşımı aksatacak iklim koşullarının yaşanmaması, ayrıca taşınan merkezlerle taşınalı eğitimin yapıldığı merkezlerin yol durumlarının ulaşım elverişli ve kısa olması Eşme'nin köy ve kasabalarında taşınalı eğitiminin yapılmasını uygun kılmıştır.

Tablo 19. İlçenin Kırsal Yerleşmesinde Taşınalı İlköğretim Verileri (2005-2006).

Taşınalı Merkez Sayısı	Okulsuz Yerleşim Biriminin		Okulu olup öğrencisinin tamamı taşınan		Okulu olup 4-8 sınıf öğrencileri taşınan		Okulu olup 6-8. sınıf öğrencileri taşınan		Toplam taşınan yerleşim birimi ve okul sayısı	Toplam taşıma yapan araç sayısı
	Yerleşim birimi sayısı	Öğr. sayısı	Okul sayısı	Öğr. Sayısı	Okul sayısı	Öğr. Sayısı	Okul sayısı	Öğr. sayısı		
11	54	407	44	512	9	228	2	67	98	68

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2006.

⁶⁹ Halil İŞİK, İknur MAYA, "Taşınalı İlköğretim Uygulaması ve Bu Uygulamaya Son Verilmesiyle İlgili Veli Görüşleri", Kastamonu Eğitim Dergisi, Ekim 2003 Cilt:11 No:2 s.287,288

Köy ve kasabalarda yaşayan öğrencilerin eğitimlerinde önlerinde iki seçenek bulunmaktadır. Yatılı olarak YİBO veya PİO'larda ya da taşınmalı olarak eğitim alacaklardır. Aileler çocuklarını yanlarında olmasını istemelerinden dolayı taşınmalı eğitim Eşme'nin köy ve kasabalarında yoğun ilgi görmektedir.

Taşınmalı eğitim öncesi taşınan yerleşim birimlerindeki öğrenciler birleştirilmiş sınıflarda eğitim almaktaydılar. Taşınmalı sistemle birlikte çoğu birleştirilmiş sınıf uygulaması kalkmıştır. Bunu aileler desteklemektedir. Çünkü birleştirilmiş sınıflarda birden çok sınıfın bir arada eğitim görmesinden, her çocuğun kendi sınıfındaki öğrencilerle birlikte eğitim almasının çocuklarının başarısını etkileyeceğini düşünmektedirler. Ayrıca taşınmalı eğitimlerin yapıldığı okullar fiziki ve eğitim-öğretim araç gereçleri açısından daha kapsamlıdır. Taşınmalı eğitimde taşıma masraflarının ve öğle yemeklerinin de devlet tarafından karşılanması, velilerin çocuklarını taşınmalı sistemde eğitim görmelerine olumlu yaklaşımlarını sağlamaktadır.

En az 2 yerleşim biriminden en fazla 16 yerleşim biriminden taşıma merkezlerine öğrenciler taşınmaktadır. Taşıma merkezlerinden en çok öğrencisi bulunan okul Üç Eylül, PİO ve Güllü İlköğretim okullarıdır (Tablo20). Bunun nedeni ise buraya taşınan kasaba ve köylerin nüfuslarının fazla olmasına bağlı olarak öğrenci sayısı da fazladır. Öğrenci sayısı fazla olan diğer merkez okullar ise sırasıyla Saraycık İlköğretim Okulu, Yeleğen İlköğretim Okulu, Yeşil Kavak İlköğretim Okulu, Armutlu İlköğretim okullarıdır (Fotoğraf 6). Bu merkezlere taşınan öğrenci sayılarının fazla olmasının nedeni ise birden çok köy ve mahallenin buraya taşınmalı olarak geliyor olmasıdır.

Tablo 20 Kasaba ve Köylerde Taşınmalı Eğitim Okul , Derslik ve Öğrenci Sayıları (2005-2006).

Okul Adı	Derslik sayısı	Öğr. Sayısı	Taşınan köy ve mahalleler	Merkeze uzaklığı	Okul Adı	Derslik sayısı	Öğr. Sayısı	Taşınan köy ve mahalleler	Merkeze uzaklığı			
Üç Eylül PİO	20	324	Kolankaya	12	Güllü	8	202	Keklikli	8			
			K. Çobanlar	12				Yeniköy	6			
			K. Hacı Kadirli	12				Kazaklar	9			
			Kayapınar	8	77	Güllübağ	7	Kayapınar	8	77	Narlı	5
						Güllübağ Alıçlı	14				Şehitli	4
						Kayalı	7				Konak	4
						Kıranköy	8				Uluayla	8
						Yayla Kaşkaş	6				Karabacaklı	7
Yaylak	6	Ömerler Mah.				7						
		Hocalar Mah.				7						
Ağabey	10	79	Sandal	6	Saraycık	13	124	Yörükköç Mah.	7			
			A. Solmaz	6				Günyaka Mah.	19			
			A. Hapanlar	3				Günyaka H.İ	19			
			A. Bozoklar	3				İlikler Mah.	19			
			A. Mestanlar	3				Nazlı Mah.	19			
			Kandemirler	4				Halılağalar Mah.	19			
			A. Karamusalar	4				İshocalar Mah.	19			
			A. Hazarlar	4				Musalar Mah.	19			
			A. Beter	4				S.Çolaklı Mah.	2			
			A. Derebey	4				Dereköy Gerali M.	7			
			A. İstasyon	19				SaraycıkA. Mah	7			
Ahmetler	9	65	Kayrakarısı M.	19	Takmak	8	48	Köylüoğlu	9			
			Güngören Mah.	19				Bozlar Merkez	13			
			Göncüler Mah.	19				B.D. Taşköy Mah.	13			
			İ. Merdivenli	19				T.Dumanlar	13			
			Bekişli	22				Dereköy	3			
			Havırbey Mah.	22				Cemal Çavuş	20			
			Emirli	22				Cemal Çörüş	20			
			Gökçukur	22				İsalar	9			
Dervişli	8	37	D.Helimli	15	Yeleğen	16	215	Eşmeli	23			
			Ç.Karamahmutlu	15				Y.Dere	5			
			D.H.Hüseyinli	15				Y.Dere beyler	12			
			D.H.Bekirli	15				Y.Döneler	12			
			D.Kenanlı	15				Y.Yıldırımmlar	12			
			D.Dıgılar	15				Manavlı	13			
			D.M.Süleymanlı	15				Cevizli	13			
			A.Arıklı	11				Eşme Taş	8			
			Alahbalı	11				Hardalı	12			
			A.Palalı	11				Balabancı	4			
			Kocahüseyinler	11	Derele	14						
			AÇavuşlu	11	Postlu	4						
			Oymalı Mah.	16	Karadere	5						
			Mollalı Mah	16	A.Neslihanlar Mh.	7						
			Müdürlü Mah.	16	Caberler	7						
			Hacıbıllı Mah	16	A. Tüllüler	2						
			Şalvarlar Mah.	16	Güneyköy	6						
			Ç.Kestelli	16	Davutlar	15						
			Ç.Eskiköy	17	Hacı İsmailler	15						
			D.Gökhasanlı	17								
Çaykışla	17											
Ünalı	17											

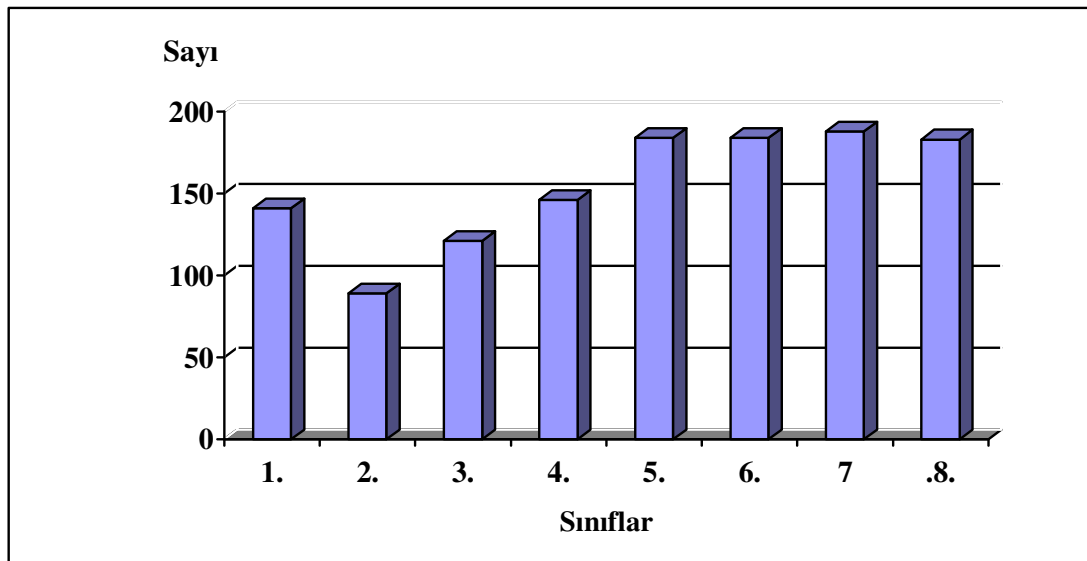
Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2006.

Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından taşıma merkezlerinin ve taşınacak okulların belirlenmesinde uzaklık dikkate alınmıştır. Böylece hem ekonomik açıdan hem de öğrencilerin taşınmasında ortaya çıkabilecek güvenlik açısından önlem alınmak istenmiştir.

Yerleşim birimlerinden taşıma merkezine en yakın mesafe 2 km, en uzak mesafe ise 23km'dir. Mesafelerin uzaklığına bakıldığında, Büyükşehirlerde yaşayan öğrencilerin çoğunluğu okullarına gidebilmek için bu kadar mesafeyi kat etmek durumundadırlar.

Taşımali eğitim sonuçlarını incelediğimizde; taşınan öğrencilerin ilk başlarda taşıma merkezinde bulunan öğrencilerle uyum, kaynaşma vs. gibi sorunlar yaşadığı ancak zaman içerisinde taşıma merkezlerindeki öğretmen sayısının çokluğu, öğrencilerin farklı kültür ve değerleri bir arada görmesi ve bunu çevresiyle de paylaşmasına imkan vermekte; aynı zamanda öğrenciler de alışık oldukları çevrenin dışında bir ortamla karşılaşmakta ve farklı bir çevreyi tanıma fırsatı bulmaktadır. Öğrenciler bu merkezlerde ilgi, yetenek ve eğilimi doğrultusunda eğitici kol seçebilme imkanına kavuşmakta; bu çerçevede daha fazla sosyal, kültürel ve sportif aktivitelerde bulunma şansına sahip olabilmektedir. Aynı zamanda taşıma merkezi okullar da bu vesileyle sosyal, kültürel ve sportif faaliyetleri artırabilmekte ve çevreyle, öğrenci velileriyle olan iletişim ağını daha iyi kurabilmektedir⁷⁰.

2005-2006 eğitim-öğretim yılı Eşme'nin köy ve kasabalarındaki taşımali sistem incelendiğinde, 1. sınıfa başlayan öğrencilerin sayısındaki artış dikkat çekicidir (Şekil 13). Eğitimin birinci kademesinde öğrenci sayıları değişiklik gösterirken, eğitimin ikinci kademesindeki öğrenci sayısında belirgin değişiklik görülmemektedir. Görülen küçük değişiklikler ise nakillerden kaynaklanmaktadır.

Şekil 13. Taşınan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı (2005-2006).

⁷⁰ Yener ALTUN, "Taşımali Eğitim Uygulaması", Araştırma Raporu, TC. Ordu Valiliği, Ordu, 2003,s.3

IV. ORTAÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

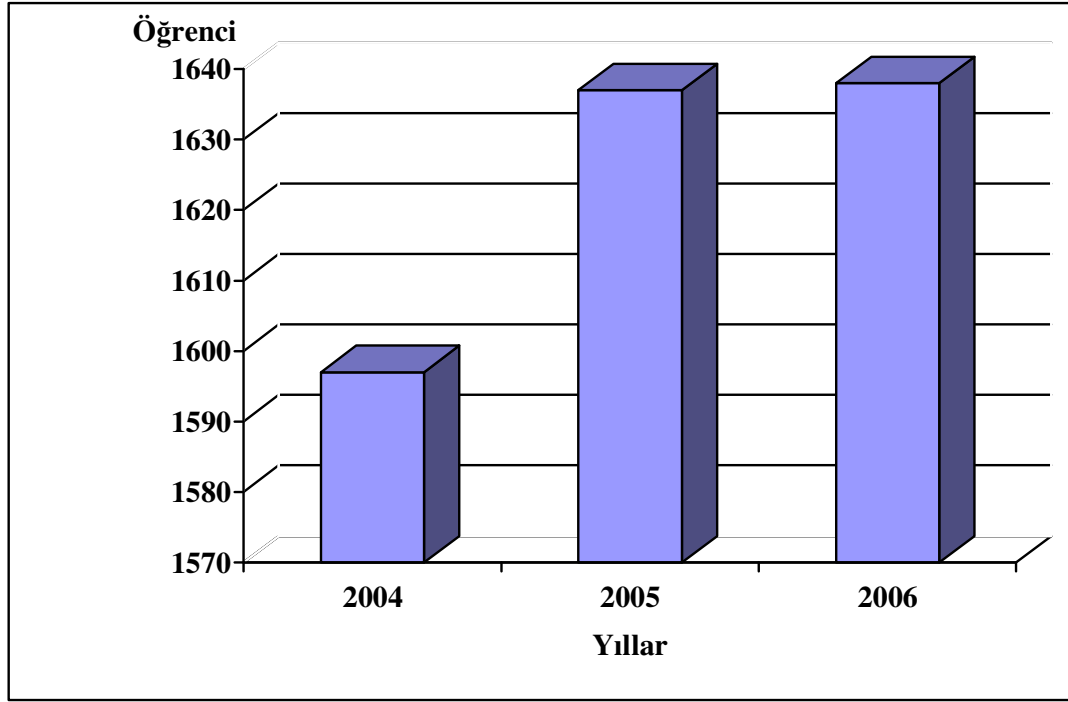
Ortaöğretim, temel eğitime dayalı, en az üç yıllık öğrenim veren genel; meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar⁷¹. Temel eğitimden sonra devam edilecek okul olan ortaöğretim, öğrenciler için yaşamsal önem taşıyan ve hayatın en önemli dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. Öğrencinin okumuş olduğu ortaöğretim kurumu geleceğinin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Kişi kendine nasıl bir hedef belirlemişse o yönde ortaöğretim sayesinde ilerleyebilmektedir. İlerde tercih etmek istediği mesleğe göre ortaöğretim kurumunda eğitim alan öğrenciler aynı doğrultuda üniversite hayatlarına veya meslek hayatlarına devam etmektedirler.

Bu eğitimin Türkiye’de ilköğretim gibi zorunlu olmayıp, ilköğretimle üniversite arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Zorunlu olmamasından dolayı da ilköğretimdeki öğrenci sayıları ile karşılaştığında düşüşler görülmektedir. Bunda da öğrencinin içinde bulunduğu çevre etkilidir. Yaşanılan çevrenin iş kollarında çalışma durumu elverişliyse ilköğretimden mezun olan öğrencilerin bu iş kollarında uzmanlaşarak meslek sahibi olmaları gündeme gelmektedir.

Araştırma alanında ortaöğretim kurumlarının bulunmadığı yerlerde aileler çocuklarını farklı imkanları değerlendirerek okula göndermeye çalışmaktadır. Bu imkanları devlet yurtları, özel yurtlar, tanıdık yanına yerleştirme yada onlara ev tutma olarak sıralayabiliriz. Ekonomik imkanlarının yetersiz geldiği aileler ise çocuklarını okutamamaktadırlar.

Ayrıca; çoğu kırsal kesimde özellikle kız öğrencilerin ortaöğretime gitmesi gereksiz görülmektedir. Çünkü çevrenin ve kültürel yapının etkisiyle kızların okumasına olumlu bakılmamaktadır. Bu durum Türkiye genelinde bölgesel çapta değişiklik gösterirken, bölge içerisinde ise köyde ve kentte yaşayan halkın eğitim ve kültür seviyesinin farklılığından ortaya çıkmaktadır. Bu farklılık Eşme’nin merkezi ile kasaba ve köylerinde dikkat çekmektedir. Merkezde daha fazla aile kız çocuklarını ortaöğretim kurumlarına gönderirken kasaba ve köylerde bu oran düşmektedir. Yıllara göre ortaöğretime giden öğrenci sayısında artış gözlenmektedir. Bunda halkın eğitime karşı bakış açısının etkisi olduğu düşünülmektedir.

⁷¹ 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, Resmi Gazete ,24.06.1973, madde 26.

Şekil 14. Yıllara Göre Eşme Ortaöğretim Öğrenci Sayıları (2004-2006).

2004 yılında %27.83 olan başarı oranının 2005 yılında %33.16'ya yükselirken, 2006 yılında bu oran %23 olarak değişmiştir (Tablo 21). Bu durumu mezun olan öğrencilerin sayısı

Tablo 21. Yıllara Göre ÖSS Başarı Oranı (2004-2006).

Yıllar	Başarı Oranı (%'si)
2004	27.83
2005	33.16
2006	23

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri,2006.

Eşme'de 6 tane ortaöğretim kurumu bulunmaktadır. Bu liselerin 4 tanesi meslek lisesi olup, 1 tanesi Anadolu lisesi ve 1 tanesi de çok programlı lisedir. Buralarda 814 kız, 823 erkek olmak üzere toplam 1637 öğrenci eğitim görmektedir (Tablo 22).

Tablo 22. Ortaöğretim Okulları, Derslik ve Cinsiyetlerine Göre Öğrenci Sayıları (2005-2006).

Okul Adı	Derslik Sayısı	Kız Öğrenci	Erkek Öğrenci	Toplam Öğrenci
A.A.A. Öğretmen Lisesi	12	137	123	260
Ş.C. Av.And.Lisesi	12	145	123	268
Ş.C. Av. Ç.P.L.	25	442	302	744
Endüstri Meslek Lisesi	9	12	228	240
İmam Hatip Lisesi	4	30	37	67
Sağlık Meslek Lisesi	7	48	10	58
Toplam	69	814	823	1637

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri,2006.

A) GENEL ORTAÖĞRETİM OKULLARI

Eşme’de genel ortaöğretim kurumu olarak değerlendirebileceğimiz tek lise vardır. Bu lise Şehit Cemalettin Avcı Anadolu Lisesi’dir. “Anadolu liseleri, ilköğretim üzerine hazırlık sınıfı bulunan veya bulunmayan ve hazırlık sınıfı dışında en az 4 yıl öğrenim veren karma okullardır”⁷².

Okul 1994-1995 Eğitim Öğretim yılında Eşme Anadolu Lisesi ası altında Eşme Lisesi bünyesine açıldı. İki yıl (1994-1995 ve 1995-1996) bu binada eğitim gördü. İki yıl da (1996-1997 ve 1997-1998) Anadolu Öğretmen Lisesi’nde Eğitim Öğretimini sürdürdü. 1998-1999 eğitim öğretim yılında Çok Programlı Lisesi’nde eğitime devam etti. 1999-2000 yılından bu yana bulunduğumuz binada eğitim öğretime devam etmektedir.

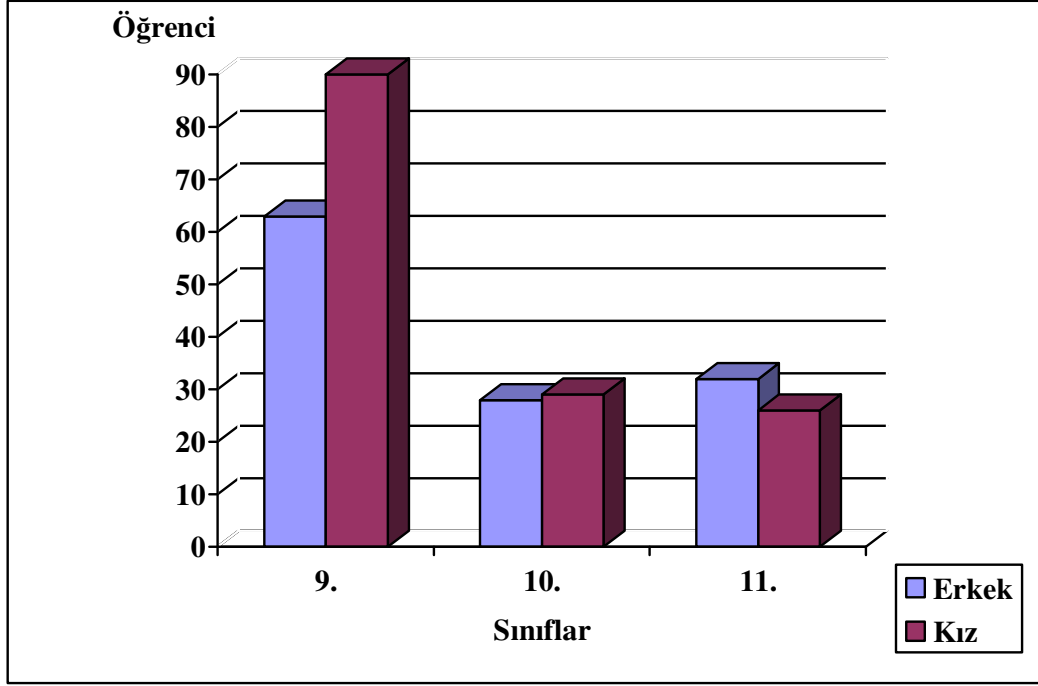
1994-1995 eğitim öğretim yılında Eşme Anadolu Lisesi adı ile açılan okulun ismi 26.08.1994 tarih ve 1 nolu İl Millî Eğitim Danışma Kurulu Kararı ve 8 Eylül 1994 tarih ve 300/11319 sayılı Valilik onayı ile Şehit Cemalettin Avcı Anadolu Lisesi ismini almıştır⁷³. Böylece 1994 yılında şehit edilen Cemalettin Avcı’nın adı okulda yaşatılmış olmuştur.

En fazla öğrencinin 9. sınıfta olduğu görülmektedir. Bu ise okulun açmış olduğu kontenjanlarla ilgilidir. Bu okulda OKS’den aldığı puanla gelen öğrenciler bulunmaktadır.

⁷² Millî Eğitim Bakanlığı Anadolu Liseleri Yönetmeliği, 5.11.1999/23867, Madde 5

⁷³ <http://www.esmeanadolulisesi.com/tarihce.htm> (15.10.2007)

Eşme ve çevresindeki Eşme'ye ulaşımı kolay olan yerleşim birimlerindeki öğrenciler tarafından tercih edilmektedir. Buraya gelen öğrenciler Eşme'de bulunan öğrenci yurtlarında ve diğer yatılı liselerin yurtlarında kalmaktadırlar. Yakın çevreden de olsa farklı kültür ve yapıda yetişmiş öğrencilerin aynı amaca yönelik olarak bir arada bulunması birbirleriyle kaynaşması ve kültürel olarak etkileşimde bulunmalarını sağlamaktadır.

Şekil 15. Şehit Cemalettin Avcı Anadolu Lisesi Sınıflara ve Cinsiyetlere Göre Öğrenci Sayıları (2006-2007).

Okulda 12 derslikte toplam 268 öğrenciye 15 öğretmen tarafından eğitim verilmektedir. Okulun fiziki donanımları yeterli olup, okulda fen ve bilgisayar laboratuvarı, kütüphane mevcuttur. Yeterli sayıda eğitim araç-gereci bulunmaktadır.

B) MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM OKULLARI

Toplumlarda, sanayileşme süreciyle (her ne kadar sanayileşme öncesinde de olsa) çok çeşitli alanlarda nitelikli insan gücü gereksinimine ihtiyaç duyulmaya başlandığı

görülmektedir. Çeşitli sanayi kollarının ortaya çıkması bu alanlara yönelik teknik personele olan ihtiyacı da beraberinde getirmiştir. Bugün ise meslekî ve teknik eğitime olan farklı gereksinimi, bireysel, sosyal, ekonomik ve ulusal gereksinimler bakımından ele almak mümkündür⁷⁴. Bu ara teknik eleman ihtiyacını kapatmak amacıyla eğitim veren okullara mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları denilmektedir.

Eşme’de mesleki ve teknik ortaöğretim kurumu olarak 4 tane lise bulunmaktadır. Anadolu Öğretmen Lisesi’nde kız-erkek öğrenci dağılımında fazla bir fark gözlenmemektedir. Ancak Endüstri Meslek ve İmam Hatip Lisesi’nde erkek öğrenci sayısının fazla olduğu görülürken, Sağlık Meslek Lisesi’nde kız öğrenci sayısı fazladır (Tablo 23).

Tablo 23. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Sınıf ve Cinsiyetlerine Göre Öğrenci Dağılımı (2005-2006).

Okul Adı	9. sınıf		10. sınıf		11. sınıf		12. sınıf	
	K	E	K	E	K	E	K	E
A.A.A. Öğretmen Lisesi	88	60	31	30	18	33	-	-
Endüstri Meslek Lisesi	7	88	5	92	0	48	-	-
İmam Hatip Lisesi	16	13	5	17	9	7	-	-
Sağlık Meslek Lisesi	21	5	24	-	-	-	3	5
Toplam	132	166	65	139	27	88	3	5

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri,2006.

Öğretmen liselerinin her iki cinsiyet içinde uygun görülen meslek öğretmen adayları yetiştirmesi bu liseye her iki cinsinde talep etmesine neden olmaktadır. Öğretmen lisesine gelen öğrenciler çeşitli kültürlerden ve farklı illerden gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Eşme’de yaşayan öğrenciler ailelerin yanında kalırlarken, başka yerlerden gelen öğrenciler burada yatılı olarak kalmaktadırlar. Farklı çevrede yetişmiş öğrencilerin aynı ortamda gündüz okulda, gece pansiyonda beraber olmaları, hepsinin ailelerinden uzak olması

74 Yaşar KAZU ve Cihad DEMİRLİ, “Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 155-156, Yaz-Güz 2002, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/kazu.htm>, (15.10.2007).

yardımlaşma ve dayanışma duygularını geliştirmektedir. Farklı çevrelerden gelen öğrenciler Eşme'nin sosyal ve ekonomik çehresinin değişmesinde de rol oynamaktadır. Bu öğrencilere hitap etmek için çeşitli işyerleri (kafeterya, lokanta vb.) yerler açılmıştır.

Endüstri Meslek ve İmam Hatip Liseleri'ndeki erkek öğrenci yoğunluğu ise mesleki açıdan daha çok erkeklere yönelik programların okutulmasından kaynaklanmaktadır.

Endüstri Meslek Lisesi'nde Eşme ve Eşme'nin köy ve kasabalarından gelen öğrenciler eğitim görmektedir. Bu okulda yer alan bölümler üniversite eğitimi almadan da bitirenleri bir mesleğe yönlentmektedir. Bu durum öğrencilerin ve ailelerin üniversite kazanamama, ekonomik durumlardan dolayı okutamama ve kısa sürede meslek sahibi olunabileceği için tercih edilmektedir. Mezun olan öğrenciler genellikle beceri eğitimine alındıkları yani staj gördükleri işletmelerde istihdam edilmektedir. Ayrıca yükseköğretimi düşünen öğrenciler ise mezun oldukları bölüme yönelik programları seçtiklerinde sınavsız geçiş ve ek puan hakkına sahip olarak mesleklerine yönelik eğitimlerini sürdürebilmektedirler.

İmam Hatip Lisesi'ni tercih eden öğrenciler incelendiğinde ise burada da erkek öğrenci sayılarının fazla olduğu görülmektedir. Bu okullarda yer alan bölümlerin istihdam açısından erkeklere yönelik olması etkilidir. Her iki cinsiyetten de okulun tercih edilmesi ise okutulan eğitim programlarının kişilerin dünya görüşüne olan uygunluğu ve dini anlamda iyi bir eğitim almak istemelerinden kaynaklanmaktadır. Yine bu alanda yüksek öğrenim görmek isteyen öğrencilerin okulu bitirdikten sonra mesleklerine yönelik yükseköğretim programlarını seçmeleri halinde ek puan verilecek olmasıdır.

Sağlık Meslek Lise'sindeki kız öğrenci sayısının fazlalığı ise bu lisede yer alan bölümlerin daha çok kızlara yönelik meslek programları olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin bu liseyi tercih etmesinde etmen ise liseyi bitirdiklerinde mezun oldukları bölümle ilgili istihdam edilebileceklerini düşünmeleri ve yüksek öğretime devam etmek istediklerinde de ek puan alacaklarını düşünmeleridir.

Sosyal boyut açısından bakıldığında ise toplumda yaşayan bireylerin sosyal etkinliklere en geniş ölçüde katılması, toplumun işlerini paylaşmaları ve üretime katılması toplumların varlıklarını sürdürebilmeleri için gereklidir. Bir işte çalışarak ekonomik bağımsızlığa kavuşan bireylerden oluşan bir toplumda refah ve güvence artacaktır. Bu da toplumsal huzura katkı sağlayacaktır. Bireylerin veya grupların meslekî yeterliliklerini

geliştirmede ve toplumsal iş birliğine katılmada meslekî ve teknik eğitimin sosyal başarı ve mülkiyet duygusu kazandırdığı görülmektedir. Sosyolojik bakımdan son derece önemli olan bu husus bireyleri topluma yararlı kılarak, işsiz bireylerin toplum için zararlı olabilecek herhangi bir akıma bağlanmalarını da önleyebilmektedir. Bunların hepsi sosyal bakımdan, sistemli ve plânlı bir mesleki ve teknik eğitime ihtiyaç olduğunu göstermektedir⁷⁵

C) ÇOK PROGRAMLI LİSELER

Ortaöğretim kurumlarının ülke genelinde yaygınlaştırılarak geliştirilmesi, küçük yerleşim birimlerinde genel ve meslek liselerinin açılması isteğinin toplumumuzda ağırlık kazanması, ilköğretimini tamamlayan öğrencilere ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda orta öğretimden yararlanma imkânının sağlanması amacıyla, Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 29'uncu maddesi hükümlerine göre çok programlı liseler faaliyete geçirilmiştir.

Bu okullarla, nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinin orta öğretim ihtiyacının karşılanması, eğitim binaları, öğretmen, yönetici ve diğer personelden azamî derecede yararlanılarak kaynak israfının önlenmesi, eğitim maliyetinin düşürülmesi, eğitim-öğretim ve yönetim hizmetlerinde etkinliğin ve verimliliğin artırılması, en az kaynak kullanılarak en çok yarar sağlanması, genel ve mesleki teknik öğretim programlarının birlikte ve tek yönetim altında uygulanması amaçlanmıştır⁷⁶.

Bu amaç doğrultusunda Eşme'de de 1999 yılında bir çok programlı lise açılmıştır. Şehit Adem Çiftçi Çok Programlı Lisesi 1948 Yılında Eşme Ortaokulu olarak hizmete açılmıştır. 1968 yılında liseye dönüştürülerek Eşme Lisesi adını almıştır. 1997-1998 Eğitim Öğretim yılında Yabancı Dil Ağırlıklı Liseyi bünyesine katmıştır.

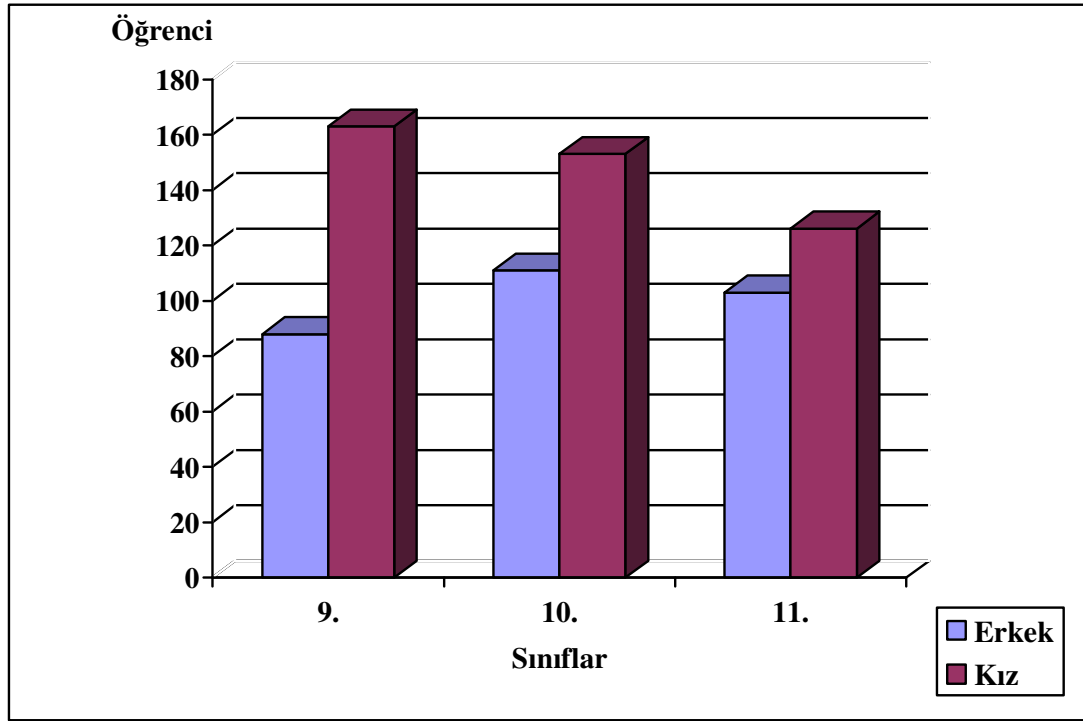
1999-2000 Eğitim Öğretim yılında Eşme Lisesi ve Eşme Kız Meslek Lisesi, Eşme Çok Programlı Lisesi adı altında birleştirilerek Eşme Yaylak mevkiindeki yeni binasına taşınmıştır. 2000-2001 Eğitim Öğretim yılında Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde şehit

⁷⁵ Cevat ALKAN, Hıfzı DOĞAN ve İlhan SEZGİN, Meslekî ve Teknik Eğitimin Esasları: Kavramlar, Gelişmeler, Uygulamalar, Yönelmeler, Gazi Büro Kitabevi, Ankara, 1996, s.11-13

⁷⁶ T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Çok Programlı Liseler Genelgesi, Sayı : B.08.0.KTÖ.0.11.03.03.420.169 , 2006/47

düşen Jandarma Uzman Çavuş Adem Çiftçi'nin adı verilerek Şehit Adem Çiftçi Çok Programlı Lisesi olmuştur⁷⁷. Okul bünyesinde; Çocuk Gelişimi Bölümü, Yabancı Dil Ağırlıklı Lise Bölümü, Genel Lise Bölümü olmak üzere üç bölümde Eğitim ve Öğretimi sürdürmektedir.

Cinsiyetlerine göre öğrenciler incelendiğinde; her üç sınıfta da kız öğrencilerin çoğunluğu dikkat çekmektedir (Şekil 16). Bu okula kızlar meslek edinmek için yönelmişlerdir, erkek öğrencilerin meslek edinmek için gidebileceği diğer liseler olması öğrenci sayısına yansımıştır.

Şekil 16. Şehit Adem Çiftçi Çok Programlı Lisesi Sınıflara ve Cinsiyetlere Göre Öğrenci Dağılımı (2006-2007).

Araştırma alanında bulunan diğer liselerle karşılaştırma yapıldığında öğrenci sayısı fazladır. Bu okulda birden çok programın okutulması öğrenci sayısının yüksek olmasını sağlamıştır. Eşme ilçe merkezine 2 km uzaklıkta doğusunda Yaylak mevkiine kurulmuştur. Öğretmenlerimiz kendi servisleri veya özel arabaları ile gelip gitmektedirler.

⁷⁷ <http://www.esmecpl.k12.tr/index.php?islem=tarihce> (15.10.2007).

Ayrıca okulumuzun karşısında Eşme Meslek Yüksek Okul servisleri sürekli gelip gitmektedir.

Okul binasında 14 derslikten oluşan ana bina ve 10 derslikten oluşan atölye bloklarında 35 öğretmen tarafından 442 kız ve 302 erkek öğrenci olmak üzere toplam 744 öğrenci eğitim öğretim sürdürmektedir.

Bu okulun öğrencilere yatılılık imkanı sunması merkezden gelen öğrencilerin yanında daha çok kırsaldan orta öğretime gündüzlü olarak devam edemeyecek durumda olan öğrenciler tarafından tercih edilmektedirler. Merkezden gelen öğrencilerin durumu incelendiğinde ise OKS ile ilçedeki diğer okullara gidemeyen öğrencilerin çoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir.

Bu gibi birden çok bölümü bulunan ve farklı çevreleri içerisinde barındıran okulların öğrenciler üzerinde eğitim ve öğretimin yanı sıra kültürel ve sosyolojik açıdan da etkisi bulunmaktadır.

V. YÜKSEKÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Yükseköğretim ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğretim veren tüm eğitim kurumlarını kapsar⁷⁸. Gelişmekte olan ülkelerde ilk ve ortaöğretimdeki okullaşma oranlarının hızla yükselmesi, gelişmiş ülkelerde ise teknolojideki gelişmelerin yükseköğrenim görmüş olmayı ve yetişkinlerin sürekli eğitimini neredeyse zorunlu hale getirmesi, tüm ülkelerde yükseköğretime olan talebi önemli ölçüde artırmıştır⁷⁹. Bu durum Türkiye’de çeşitli üniversitelerin kurulmasında etken olmuştur. 1992 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi kurulmuş ve buna bağlı olarak Uşak’ta 4 fakülte, ilçelerdekilerle birlikte, biri 4 yıllık olmak üzere 6 yüksekokul açılmıştır⁸⁰. 1993-1994 eğitim-öğretim yılında da Afyon Kocatepe Üniversitesi’ne bağlı olarak Eşme Meslek Yüksekokulu faaliyete geçmiştir. Açıldığında işletme ve muhasebe programlarıyla eğitim veren yüksekokul, 1994-1995 öğretim yılında da halı ve kilim programı faaliyete geçmiştir. Yüksekokul 2002-2003 yılında mevcut binasına taşınmıştır. 2006-2007 eğitim öğretim

⁷⁸ ERGUN, ERGEZER, ÇEVİK, ÖZDAŞ, a.g.e., s.196.

⁷⁹ Türk Yüksek Öğretiminin Bugünkü Durumu, TC. Yükseköğretim Kurulu, Kasım 2005, s.3

⁸⁰ Edhem RUHİ, Uşak Şevkat Yurdu Çiçekleri, (Transkripsiyon-Sadeleştirme-Tahlil: Adnan ŞİŞMAN) Uşak Valiliği İl Özel İdaresi ve Köylerine Hizmet Götürme Birliği Yayınları, Uşak, 2003, s.11.

döneminde Uşak Üniversitesi'nin açılmasıyla, Eşme Meslek Yüksekokulu'da Uşak Üniversitesine bağlı akademik bir kurum haline gelmiştir.

Bankacılık ve sigortacılık programı 2007-2008 öğretim yılında 50 öğrenci kontenjanı ile öğretime başlamıştır. Eşme Meslek Yüksekokulu'nda 8 adet derslik, 1 adet bilgisayar laboratuvarı, 1 adet halı ve kilim atölyesi, 1 adet teknik resim çizim salonu, 1 adet kütüphane, 1 adet kantin ve konferans salonu ile çağın gereklerine uygun modern bir eğitim verilmektedir. Eşme Meslek Yüksekokulu 2008-2009 Öğretim yılında 6 program ile eğitimine devam edecektir⁸¹.

Yüksekokulun Eşme'ye açılması buraya çeşitli yerlerden öğrencilerin eğitim amacıyla gelmesini sağlamıştır. Çeşitli kültürlerden gelen öğrenciler araştırma alanının gelenek ve göreneklerinin tanıtılmasına, turizminin gelişmesine katkı sağlarlarken, kendi gelenek ve göreneklerini de buraya getirmeleri kültürel çeşitliliği sağlamıştır. Ayrıca üniversite öğrencileri ilçenin sosyo-ekonomik seviyesinin gelişmesine de katkı sağlamışlardır. Öğrencilerin barınmaları için çeşitli yurtların açılması, lokanta, kafeterya gibi öğrencilere yönelik hizmet işletmelerinin açılması halkın istihdamında da etkili olmuştur.

VI. YAYGIN ÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Yaygın eğitim örgün eğitim kapsamında olmayan tüm planlı eğitim faaliyetlerini kapsayan bir terim olarak kullanılır.1739 sayılı Milli Eğitimin Temel kanunu 'nda yaygın eğitimin kapsam, amaç ve görevleri tanımlamıştır.Yaygın eğitim kurumları çok çeşitlidir. Ayrıca bu faaliyetlerin yürütülebilmesi için urum açılması da gerekmez. Örgün eğitim kurumları aynı zamanda yaygın eğitim kumru olarak düzenlenebilir. Okullarda açılan hazırlık ve tamamlama kursları bunlara örnektir. Milli Eğitim Bakanlığının sadece yaygın eğitim hizmeti vermek üzere atığı en geniş örgütlenmeye sahip kurumlar halk eğitim merkezleridir. Bu merkezlerde her yaş ve eğitim düzeyindeki kişilere yönelik okuma-azma kursları, meslek kursları, sosyal kültürel kurslar, sosyal kültürel uygulamalar

⁸¹ <http://www.usak.edu.tr/esmemyo.html> , (12.12.2007).

düzenlenmektedir. Bütün il ve ilçelerde halk eğitim merkezi bulunmaktadır. Yapılan ihtiyaç belirleme çalışmasına göre köylerde, mahallelerde kurslar açarlar⁸².

Eşme ilçe merkezi ve kasabalarında ihtiyaç duyulduğu halde çeşitli alanlarda kurslar verilmektedir. Bu kurslara katılan kişiler farklı amaçlarla katılmaktadırlar. Kendini geliştirmek isteyenlerin yanında meslek edinmek amacıyla da katılmaktadırlar. Kendini geliştirmek isteyenler daha çok üniversite mezunlarından oluşmaktayken meslek edinmek amacıyla katılanlar ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarından oluşmaktadır. Eşme Halk Eğitim Merkezi 1965 yılından itibaren Eşme'de eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmekte olup, 2006 yılında 514 kursiyere 14 öğretmen ve 2 idareci ile hizmet vermiştir⁸³.

⁸² ERGUN,ERGEZER,ÇEVİK,ÖZDAŞ,a.g.e.,s.199,200

⁸³ Eşme İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2006 yılı Brifing Raporu, Eşme,2006.

SONUÇ

Eşme ilçesindeki eğitim çevre ilişkilerini ortaya koymak amacıyla hazırlanan bu çalışmada ilçenin coğrafi ve ekonomik özellikleri ile eğitimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini İç Batı Ege Bölgesi'nde yer alan Uşak ilinin Eşme ilçesi, kasaba ve köyleri oluşturmuştur. Çalışmada belge taraması ve gözlem yöntemlerinden faydalanılmıştır. Elde edilen istatistiki bilgiler tablolar ve grafiklere dönüştürülerek çalışmanın daha anlaşılır hale gelmesi sağlanmıştır. Ayrıca ilgili yerler fotoğraf ve haritalarla desteklenmiştir.

Araştırma alanının tarihi geçmişi Frigyalılara kadar dayanan bir yerleşim merkezidir. Cumhuriyet döneminde Manisa iline bağlı olan Eşme, Uşak'ın 1953 yılında il olmasıyla beraber Uşak iline bağlanmıştır.

Coğrafi konum olarak; doğusunda Ulubey ve Uşak, batısında Alaşehir ve Sarıgöl, kuzeyinde Kula ve Selendi, güneyinde de Güney bulunmaktadır. Deniz yüksekliği 823 m olup Uşak'a karayolu ile 64, demiryolu ile 69 km uzaklıktadır. Eşme'den Uşak-İzmir Demiryolu geçmektedir.

Engebeli bir arazi üzerine kurulu olan Eşme'de arazi genel olarak çıplaktır. Ege Bölgesi'ne nazaran daha sert, İç Anadolu Bölgesi'ne göre ise daha yumuşak iklim koşullarına sahiptir. Bitki örtüsü olarak karasal iklimin karakteristik bitki örtüsü olan çam, palamut, pırnar çalılırlarıyla kaplıdır.

Eşme'nin 2000 yılında yapılan nüfus sayımı sonuçlarına göre nüfusu 38.847 olup, nüfusun 11.669'u şehirde, 27.178'i köylerde yaşamaktadır. Köy nüfusunun fazla olması ilçe merkezindeki olanaklarının köyden çok farklı olmaması ve ekonomik uğraşların yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır.

Eşme'ye bağlı 57 köy, 3 kasaba bulunmaktadır. Bu kasabalar, Güllü, Ahmetler ve Yeleğen'dir. Çevredeki irili ufaklı mahallelerin bağlanmasından dolayı en kalabalık kasaba Yeleğen'dir.

Nüfus durağan haldedir. Yani çok fazla artışın kaydedilmediği ilçede halkın fazla çocuk yapmaması ve göç almaması nüfusun durağan halde seyretmesine neden gösterilebilir. Yaşam koşullarının ağırlaşması, sosyal ve ekonomik olanakların fazla

bulunmaması, bunlara ek olarak insanların bilinçlenmesi, hane halkı sayısının da Türkiye ortalamasının altında seyretmesini sağlamıştır. Bugün için hane halkı büyüklüğü 3.5'dir. bu oran köylerde ve merkezde değişiklik göstermektedir. Köylerde geleneksel aile yapısının korunduğu gözlenirken, hane halkı büyüklüğü de daha fazla, merkezde daha düşüktür.

1960'lı yıllardan sonra yurtdışına göç vermiş, fakat günümüze geldiğimizde göç durmuş, hatta yurtdışına göç edenler ilçeye geri dönerek, çeşitli alanlarda ekonomik faaliyetlerde bulunarak istihdam olanakları sağlamışlardır. Göç aynı zamanda kültürel çeşitliliğe ve ilçeye az da olsa batı kültürünün gelmesine neden olmuştur. Ülke içerisinde meydana gelen göçlerde ise iş olanaklarına ve kamu hizmetlerine paralel olarak zaman zaman göçler yaşanmaktadır. İlçeye olan göçler genelde tayin yoluyla gelen kamu görevlileri tarafından olmaktadır. İlçeden olan göçler ise; kamu görevlilerinin yanında ilçenin istihdam olanaklarının azlığından dolayı az da olsa başka yerlerde iş için giden insanlar tarafından gerçekleşmektedir.

Eşme merkez beş mahalleden oluşmaktadır. Bu mahalleler; Şehit Alibey, Elvanlar, İstasyon, Üç Eylül ve Kemer mahalleleridir. Alan ve nüfus bakımından en gelişmiş olan mahalle Şehit Alibey'dir. Bu mahallenin merkezde ve kalabalık olması gelişmişlik oranının diğer mahallelerden yüksek olmasına ve tüm kamu binalarının da bu mahallede yerleşmesinde etken olmuştur.

Kasaba ve köylerde nüfus genellikle azdır, nüfus kalabalık olmadığından insanlar genellikle bir birlerini tanımaktadır. Alt yapı hizmetleri gelişmemiş olup, eğitim, sağlık ve kültürel yönden hizmetler yetersiz gelmektedir. Bu sorunların çözümü için yerel yönetimlere ve kamu görevlilerinin çaba göstermesi ve yapılacak olan yeni çalışmaların bu sorunları gidermeye yönelik olması gereklidir. Ayrıca sorunların çözümünde halkın desteğinin sağlanması çalışmaların daha başarılı olmasına olanak sağlayacaktır. Bunun için de eğitimcilere halkın bilinçlendirilmesinde büyük görevler düşmektedir.

Ailelerin ekonomik durumu yerleşme üzerinde de etkisini göstermiştir.ekonomik yönden daha iyi olan ailelerin evleri betonarme yapılardan oluşurken, yetersiz aileler ise taş ve kerpiç evlerde oturmaktadır.

Nüfus ve yerleşme özellikleri eğitim durumuna yansımıştır. Ekonomik yönden yetersiz olan yerleşmelerin nüfus oranının da azlığı hiçbir kasaba ve köyde ortaöğretim kurumunun bulunmamasına neden olmuştur. Bu durum ilköğretimden mezun olan

çocukların bir çoğunun eğitime yansımakta olup, çoğu çocuk özellikle kız çocukları ortaöğretimden mahrum bırakılırken, ortaöğretime gitmek isteyenler ise Eşme'deki ve diğer yakındaki ortaöğretim kurumu bulunan yerleşim birimlerine gitme durumunda kalmaktadırlar.

Ekonomik faaliyet olarak merkez ve köylerde de tarım ve hayvancılık en ön sırada gelmektedir. Sanayileşmenin yeteri düzeyde olmaması, halkın tarım ve hayvancılığa yönelmesinde etkindir. Teknolojik gelişmeler bu ekonomik faaliyetlerde de kendini göstermiştir. Modern yöntemlerle hayvancılık gelişmiş, çok sayıda hayvan üretim tesisi açılmıştır. Açılan hayvansal üretim tesislerinde bir çok insan istihdam olanağı bulmuştur. Tarımsal faaliyetlerde de halkın devlet tarafından desteklenmesiyle daha modern teknikler uygulanmaya başlamıştır. Ancak yapılan destekler yeterli düzeyde olmayıp, pek çok kırsal yerleşme de halen geleneksel yöntemlerle tarım yapılmaktadır. Geleneksel yöntemler daha fazla zaman ve işgücü istemesinden dolayı, halkın çocuklarından kendilerine yardım beklentisi olmakta, okula giden çocuklar okul dışındaki zamanlarını tarım faaliyetleriyle uğraşarak geçirmekte bu da eğitimden istenen başarısının yakalanmamasına neden olmaktadır. Devlet tarafından yapılacak destekler sadece ekonomik yönde olmamalı, halkın tarımsal faaliyetlerde eğitilmesi yönünde de olmalıdır. Bu hem çocukların eğitimden istenen başarıyı yakalamasında hem de ürün kalitesinin ve verimliliğinin artmasını sağlayacaktır.

Ailelerin geçim kaynakları ekonomik olanakları eğitim seviyesini yakından etkilemektedir. Özellikle okul öncesi eğitime gereken önem verilmemektedir. Ancak son yıllarda devletin desteklemeleriyle okul öncesi eğitime giden öğrenci sayısında artış kaydedilse de bu yeterli düzeyde değildir. Çünkü çoğu aile okul öncesi eğitimi gereksiz bulmakta ve kendilerine ekonomik olarak yük getireceğini düşünmektedir. Ayrıca çoğu okulda okulöncesi eğitimin verilmemesi bunda en önemli etkindir. Bu özellikler kırsal ve kentsel yerleşmede değişiklik göstermektedir. İlçe merkezindeki okul öncesi eğitim alan öğrenci sayısı kırsal yerleşmelerdekinden oransal olarak oldukça fazladır. Bu halkın eğitim düzeyine, sosyo-ekonomik yapısıyla paralellik arz etmektedir. Kırsal yerleşmelerin çoğunda ilköğretim taşınmalı ve birleştirilmiş sınıflarda gerçekleşmesinden dolayı bir çok çocuk okul öncesi eğitim olanaklarına sahip olamamaktadır. Bu çocuklar ne birleştirilmiş sınıflı okullarda ne de taşınmalı eğitim kapsamına alınmadığından okul öncesi eğitim de alamamaktadır. Okul öncesi eğitim tüm eğitim kademelerinin temelini oluşturmakta ve

çocukların eğitim hayatında önem arz etmektedir. Bu eğitimin tüm çocukların alması için devlet tarafından gerekli çözümlerin üretilmesi, düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Eğitimin çevre ile ilişkisi ilköğretimde de kendini göstermektedir. Merkezde yaşayan çocuklar buldukları yerde ilköğretime devam etmektedirler. Kırsal yerleşmelerde yaşayan çocukların bazıları yaşadıkları yerde, çoğunluğu da birleştirilmiş sınıflı okullarda ya da taşınmalı olarak ilköğretimlerini sürdürmektedirler. 8 yıllık zorunlu eğitime geçilmesi ile ilköğretim çağındaki tüm çocuklar eğitim hakkından faydalanarak eğitim seviyesinde bir yükseliş kaydedilmiştir. Ancak nüfusun az olması okul başına düşen öğrenci sayısına yansımaktadır. Okul başına düşen öğrenci sayısı 9 ile 383 arasında değişiklik göstermektedir. Bu oranlar eğitimin birleştirilmiş sınıflarda ve taşınmalı olarak yapılmasına neden olmuştur. Kasaba ve köylerde bulunan toplam 22 okulun 8'inde birleştirilmiş sınıflarda eğitim verilmektedir. Bu 22 okulun 9'unda 1.2.3. sınıfa kadar eğitim verilirken, diğerlerinde 8. sınıfa kadar eğitim verilmektedir. Bu durum 3. sınıfa kadar bulunduğu yerleşim biriminde eğitim gören öğrencilerin 4. sınıftan itibaren ya çevredeki YİBO ve PİO'larda ya da taşınmalı olarak eğitim veren okullara gitmesini gerektirmektedir.

Birleştirilmiş sınıflarda eğitim görme durumunda kalan öğrenciler ile öğretmenin birebir ilgilenme durumu olmadığı için birçok problemle karşı karşıya kalınmaktadır. Eğitim kalitesi açısından hem öğrenci hem öğretmen için olumsuz sonuçlar ortaya koyan bu durum karşısında taşınmalı ilköğretim desteklenmeli ve her çocuğun kendi yaş ve gelişim özelliklerinde olan çocuklarla aynı sınıfta eğitim görme olanağı sağlanmalıdır.

Nüfusu az olan yerleşmelerdeki öğrencilerin kendi yaş gruplarında yer alan öğrencilerle ve fiziki imkanları, teknoloji olanakları fazla bulunan okullarda eğitim görmesine olanak sağlayan taşınmalı ilköğretim uygulaması araştırma sahasında bulunan 11 merkezde yapılmaktadır. Bu merkezlere hiç okulu bulunmayan 54 yerleşim yerinden, okulu bulunup yeterli öğrenci sayısı olmadığından öğrencilerinin hepsin taşındığı 44 okuldan, okulu olup, okulda sadece 1.2.3. sınıflara eğitimin verilerek 4.5.6.7.8. sınıf öğrencilerinin taşındığı 9 okuldan öğrenciler eğitim görmektedir. Ayrıca ilköğretim birinci kademe eğitimin verilerek ikinci kademe öğrencilerin taşındığı 2 okuldan öğrenciler taşınarak eğitim görmektedirler. Toplamda 98 yerleşim biriminden 68 araçla öğrenciler taşınarak 11 merkezde toplanarak eğitimlerine devam etmektedirler. İklim ve ulaşım koşullarının

elverişli olması taşınmalı eğitimin yaygınlaşmasında etken olmuştur. Ayrıca devletin taşıma masraflarını ve öğle yemeklerini karşılaması ailelerin taşınmalı eğitime sıcak bakmasını sağlamıştır. Taşınmalı eğitim ile öğrenciler arasında kültürel etkileşim olmakla birlikte arkadaşlık bağları gelişmektedir.

İlköğretimdeki olumlu gelişmeler maalesef ortaöğretime yansımamıştır. Yıllara göre ortaöğretime giden öğrenci sayısında artış kat edilse de yeterli düzeyde değildir. Özellikle yerleşim birimlerinde ortaöğretim kurumlarının bulunmaması, ortaöğretimin ilköğretim gibi zorunlu olmaması, ilköğretimden sonra ortaöğretime gidecek öğrenci sayısındaki düşüşlere neden olmuştur. Halkın eğitim seviyesi kız çocuklarının ortaöğretime gitmesini gerekli görmemelerinde etken olup, bu görüş kırsal yerleşmelerde daha hakimdir. Kasaba ve köylerin hiçbirinde ortaöğretim kurumu bulunmazken merkezde 6 tane ortaöğretim kurumu bulunmaktadır. Bu kurumların 4 tanesi meslek lisesi olup, 1 tanesi Anadolu lisesi ve 1 tanesi de çok programlı lisedir. Yani Fen Lisesi hariç tüm ortaöğretim kurumları bulunmaktadır. Bu da farklı lise programlarında eğitim görmek isten öğrencilere seçenek olanağı sunmaktadır. Bu liselerde hem Eşme'de ikamet eden öğrenciler hem de çevre kasaba ve köylerden gelen öğrenciler eğitim görmektedirler. Fiziki koşulları ve teknolojik imkanları yeterli düzeyde sayılabilecek bu okulların Anadolu lisesi hariç diğerleri meslek ve çok programlı liselerdir. Çocuklarını ekonomik ve diğer koşullarla üniversiteye gönderemeyen ailelerin kısa yoldan çocuklarının meslek sahibi olmalarını istemelerinden dolayı bu okullar talep görmektedir.

Araştırma alanında bulunan tek yükseköğretim kurumu Eşme Meslek Yüksekokulu'dur. 1993-1994 eğitim-öğretim yılında faaliyete başlayan yüksekokulda bugün 6 değişik programda eğitim verilmektedir. Yükseköğretim kurumunun açılması ilçe merkezine ekonomik ve sosyal olarak hareketlilik kazandırırken, halkın yükseköğretime bakış açısını geliştirerek, kendi çocuklarını da yükseköğretime göndermelerinde etken olmuştur.

Halkın eğitime bakış açısında ve kendilerini geliştirmelerinde hizmet veren halk eğitim merkezlerinin katkısı bulunmaktadır. Özellikle ortaöğretim kurumlarına gitmeyen veya gidemeyen gençlerin kültürel ve sosyal kaynaşmalarında önemli yeri bulunan bu kurumların çeşitli dallarda halkın kendini geliştirmesine olanak sağlamaktadır. Özellikle son yıllarda eskiden olduğu gibi sadece el işlerine yönelik olmayan bu kurslar, halkın

bilgisayar, İngilizce ve çeşitli sanatsal dallarda da eğitim almasını sağlamakta, böylelikle piyasaya da nitelikli eleman kazandırmaktadır. Bu durum halkın ekonomik durumunun gelişmesine de katkıda bulunmaktadır.

Eğitimi sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeyi sağlayan bir araç olarak gördüğümüzde toplumda verimlilik ve fırsat eşitliği yaratmaktadır. Eğitim adına yapılacak olan tüm çalışmalar toplumun gelişmişlik seviyesine yansımaktadır. Atılan her yeni doğru adım toplumların daha da ileri gitmesine neden olacaktır. Bunun için devlet tarafından projeler üretilmeli, eğitimin önemi konusunda halk bilinçlendirilmeli, her çocuk eğitim olanağına sahip olmalı, zorunlu olan 8 yıllık eğitim ortaöğretimi de kapsamalıdır. Eğitim insan hayatında kuşkusuz önemli bir yer tutmaktadır. İnsanların bilgili veya cahil, iyimser veya kötümser en önemlisi de topluma faydalı birer birey olmaları, aldıkları eğitimle yakından ilgilidir. Toplumların gelişmişlik düzeyi, bireylerinin eğitim durumuyla ölçülmektedir. Yani devletlerin geleceği, konumları çocuklarına verdikleri eğitim sayesinde şekillenmektedir. Devlet ve halk bu konuda üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AKYÜZ, Yahya, Türk Eğ.itim Tarihi (Başlangıçtan 2001'e), İstanbul, 2001, s. 64-65.

ALKAN, Cevat , Hıfzı DOĞAN ve İlhan SEZGİN, Meslekî ve Teknik Eğitimin Esasları: Kavramlar, Gelişmeler, Uygulamalar, Yönelmeler, Gazi Büro Kitabevi, Ankara, 1996.

ALKAN, Cevat , Mehmet KURT,Özel Öğretim Yöntemleri,Anı Yayıncılık,Ankara, 2000.

ATALAY, İbrahim, Türkiye Coğrafyası, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir,1997.

BAŞARAN, İbrahim Ethem, Türkiye Eğitim Sistemi, Yargıcı Matbaası, Ankara, 1996.

DOĞANAY, Hayati , Coğrafya Öğretim Yöntemleri,Aktif Yayınevi,Erzurum,2002.

DOĞANAY, Hayati, Coğrafya'ya Giriş, Çizgi Kitabevi, Konya, 1998.

Edhem RUHİ, Uşak Şevkat Yurdu Çiçekleri, (Transkripsiyon-Sadeleştirme-Tahlil: Adnan ŞİŞMAN) Uşak Valiliği İl Özel İdaresi ve Köylerine Hizmet Götürme Birliği Yayınları, Uşak, 2003.

ERDEM, Ali Rıza, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Anı Yayınları, Ankara, 2002.

ERDEN, Münire , Eğitim Bilimine Giriş, Alkım Yayınevi, Ankara, 2004.

ERGÜN, Mustafa ,Atatürk Devri Türk Eğitimi, Ocak Yayınları, Ankara, 1997.

ERGÜN, Mustafa, Bahattin ERGEZER, İzzet ÇEVİK, Ali ÖZDAŞ, Öğretmenlik Mesleğine Giriş,Ocak Yayınları, Ankara, 1999.

GELİŞLİ, Yücel, “Osmanlı İlköğretim Kurumlarından Sıbyan Mektepleri (Kuruluşu, Gelişimi ve Dönüşümü)”, Türkler, C. XV, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002.

GÜNGÖRDÜ, Halil , Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Nobel Yayıncılık, 1. Basım,2001.

HIZLI, Mefail, Mahkeme Sicillerine Göre Osmanlı Klasik Dönemi Bursa Medreselerinde Eğitim Öğretim, Doğan Ofset, Bursa, 1997.

İŞCAN, Nejat, Eşme ve Kilimcilik, Ak Ofset, Eskişehir, 2004.

KOÇER, Hasan Ali, Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu (1773-1923), Uzman Yayınları, Ankara, 1987.

KÖKLÜ, Muharrem, Birleştirilmiş Sınıfların Yönetimi ve Öğretim, Beta Yayınları, İstanbul, 2000.

Milli Eğitim Bakanlığı, 2002 Yılı Başında Milli Eğitim, Ankara, 2001.

ÖZAV, Lütfi, Sivashlı İlçesinin Coğrafi Etüdü, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayın :30, Afyon, 2002.

ÖZTÜRK, Adil Adnan, “Dünden Bugüne Uşak’ta Eğitim”, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, Cilt 2, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul,2001.

SEZAL, İhsan , Şehirleşme, Ağaç Yayıncılık, İstanbul 1993.

SOLAK, Erdoğan , XX.Yüzyılda Uşak,Batıkol Matbaası, Uşak, 2002.

SÖNMEZ, Veysel , Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,1999.

TÜMERTEKİN, Erol ve Nazmiye ÖZGÜÇ,Beşeri Coğrafya, Çantay Kitapevi, İstanbul, 1998.

Uşak Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uşak İl Kültür ve Turizm Envanteri, Özel İdare Müdürlüğü, Uşak, 2005.

ÜZÜM, Ş.Turgut , Kuva-yı Milliyeci Hacı Müftü’nün Hikayesi, Uşak Matbaası, İzmir,2000.

XII. Uluslararası Eşme Turistik Kilim, Kültür ve Sanat Festivali, 27-28-29 Mayıs, 2005.

Yüksek Öğretim Kurumu, 1981-Kasım 1988 Kasım Döneminde Yükseköğretimdeki Gelişmeler, Ankara, 1988.

MAKALELER

ARI, Asım, “Taşımali İlköğretim Uygulaması (Uşak Örneği)”, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 1,2003.

İŞİK, Halil ve İlknur MAYA, “Taşımali İlköğretim Uygulaması ve Bu Uygulamaya Son Verilmesiyle İlgili Veli Görüşleri”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Ekim 2003 Cilt:11 No:2

KANDIR, Adalet , “Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 151, Temmuz, Ağustos, Eylül 2001

GÖNÜLLÜ, Müzeyyen , “Dış Göç”, PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi 1996, Sayı:1.

DERELİ, Esra ve Nurcan Koçak, “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 4-6 Yaş Arasındaki Çocukların İfade Edici Dil Düzeylerinin Bakım Tarzı Ve Anne- Baba Eğitim Düzeyi Açısından İncelenmesi (Konya İli Örneği), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2005, Sayı:14.

ÖZAV, Lütfi, “Sivaslı ve Çevresinde Kır Konutları”, “Sosyal Bilimler Dergisi”, Sayı 2, Afyon, 2002

DİĞER

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, Resmi Gazete ,24.06.1973.

2006 Yılı Çalışma Raporu, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Eşme İlçe Müdürlüğü, Eşme,2006.

ALTUN, Yener, “Taşınalı Eğitim Uygulaması”, Araştırma Raporu, TC. Ordu Valiliği, Ordu, 2003.

BABACAN, Recep, Mesudiye ve Ayrancı Köylerinde Eğitim-Çevre İlişkileri, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak, 2006. As.26

En Kalabalık Aileler Şırnak'ta, Radikal İnternet Baskısı, 17.04.2004 (10.10.2007).

Eşme Belediyesi, Coğrafi Özellikler, http://www.esme.bel.tr/Ozel_Sayfalar.aspx?id=19, (10.10.2007).

Eşme Belediyesi, Eşme Tanıtım Rehberi,Eşme, 2005, s.2

Eşme İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2006 yılı Brifing Raporu, Eşme,2006.

Eşme Kaymakamlığı “Eşme'nin Tarihçesi” <http://esme.gov.tr/> (10.10.2007).

Eşme, Uşak, http://tr.wikipedia.org/wiki/E%C5%9Fme,_U%C5%9Fak (10.10.2007).

<http://aguney68.sitemynet.com/esme/id2.htm> (10.10.2007).

<http://aguney68.sitemynet.com/esme/id2.htm>, (10.10.2007).

<http://www.esmeanadolulisesi.com/tarihce.htm> (15.10.2007)

<http://www.esmecpl.k12.tr/index.php?islem=tarihce> (15.10.2007).

<http://www.usak.edu.tr/esmemyo.html> , (12.12.2007).

İl Nüfus Müdürlüğü Verileri,2006

KAZU, Yaşar ve Cihad DEMİRLİ, “Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 155-156, Yaz-Güz 2002, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/kazu.htm>, (15.10.2007).

KOTAN, Betül, “En Kalabalık Sınıflar Şanlıurfa, İstanbul ve Mardin’de” Radikal, 15/09/2006

Millî Eğitim Bakanlığı Anadolu Liseleri Yönetmeliği, 5.11.1999/23867, Madde 5

ÖZBEN, Kürşat , Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar, <http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/say%C4%B18/24-B%C4%B0RLE%C5%9ET%C4%B0R%C4%B0LM%C4%B0%C5%9E%20SINIF%20UYGULAMASINDA%20%20KAR%C5%9EILA%C5%9EILAN%20SORUNL%E2%80%A6.pdf>, (15.10.2007)

T. C. Millî Eğitim Bakanlığı , İktisadî İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtı (OECD) Türkiye Temel Eğitim Politikası İncelemesi Ön Rapor, 2005.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Çok Programlı Liseler Genelgesi, Sayı : B.08.0.KTÖ.0.11.03.03.420.169 , 2006/47

T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Eşme İlçe Müdürlüğü 2006 Yılı Çalışma Raporu, Eşme,2006.

T.C.D.D. Eşme İstasyon Şefliği, 2007

T.C.Eşme Kaymakamlığı, Brifing Raporu, Eşme, 2007

Taşımali İlköğretim Yönergesi, Tebliğler Dergisi , Aralık 1994/2420, madde:4

Türk Yüksek Öğretiminin Bugünkü Durumu, TC. Yükseköğretim Kurulu, Kasım 2005.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2709 Sayılı Kanun, Madde:42.

Uşak - Eşme Kışladağ Altın Madeni,

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=632593>, (10.10.2007).